

**PROXECTO CURRICULAR
DE
RELIXIÓN CATÓLICA**

**IES. “ A XUNQUEIRA I ”
PONTEVEDRA**

Elena Mª Ferro Dios

CURSO 2011/2012

INDICE

Páx 7....1 -INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A-DO CENTRO

**B-DA MATERIA A IMPARTIR POR ESTE
DEPARTAMENTO**

Páx16.....-EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA:

**1.1-OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN
SECUNDARIA OBRIGATORIA.**

**1.2-SELECCIÓN E SECUENCIA DE OBXECTIVOS
E CONTIDO.**

**Páx 17.....1.3-PERSPECTIVA METODOLÓXICA DA
RELIXIÓN CATÓLICA NA EDUCACIÓN
SECUNDARIA OBRIGATORIA:**

A)-VALOR FORMATIVO DA MATERIA.

**Páx 20.....B)-DECISIONS SOBRE A METODOLOXÍA
EDUCATIVA.**

Páx 21.....1.4-OS PRINCIPIOS DIDÁCTICOS.

**Páx 24.....1.5-RELACIÓN COS CONTIDOS COMÚNS /
TRANSVERSÁIS.**

Páx 25.....1.6-RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

**Páx 28.....1.7-A AVALIACIÓN NA EDUCACIÓN
SECUNDARIA OBRIGATORIA:**

**A)-OBXECTIVOS DO PROCESO DE
AVALIACIÓN..**

Páx 29.....B)-CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

**Páx 30.....C)-AVALIACIÓN DO PROCESO DE
APRENDIZAXE.**

Páx 31.....D)-AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO.

1.8-MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Páx 32....1.9-RECURSOS MATERIAIS.

Páx 33....2-PROXECTO CURRICULAR 1º ESO:

Páx 34....1-OBXECTIVOS:

-Relación Obxectivos da Etapa – Obxectivos da Materia

Páx 37....-Concreción e relación entre Obxectivos da materia e os
-Obxectivos do Proxecto Curricular para 1º ESO.

Páx 41....2.2-COMPETENCIAS específicas e a súa relación coas
Competencias Básicas.

Páx 43....2.3-CONTIDOS:

-Contidos do currículo.

Páx 45....-Contidos do proxecto curricular por UNIDADES:

-Conceptos

-Procedementos

-Actitudes

Páx 55....2.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

-Relación entre os criterios de avaliación do currículo
Oficial e do proxecto curricular para 1º da ESO.

Páx 57....-Criterios de avaliación das unidades didácticas 1ºESO

Páx 67....3-PROXECTO CURRICULAR 2º ESO:

Páx 68....3.1-OBXECTIVOS:

-Relación Obxectivos da Etapa – Obxectivos da Materia

Páx 71....-Concreción e relación entre Obxectivos da materia e
Obxectivos do proxecto curricular para 2º ESO.

Páx 79....3.2-COMPETENCIAS específicas e a súa relación
coas competencias básicas.

Páx 85....3.3-CONTIDOS:

-Contidos do currículo.

Páx 87....-Contidos do Proxecto Curricular por UNIDADES:

-Conceptos

-Procedementos

-Actitudes.

Páx 101...3.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Páx 102...-Relación entre os criterios de avaliación do currículo oficial e do proxecto curricular para 2ºESO.

Páx 109...-Criterios de avaliación das unidades didácticas 2ºESO.

Páx 113...4-PROXECTO CURRICULAR 3º ESO:

Páx 114...4.1-OBXECTIVOS:

-Relación Obxectivos da Etapa – Obxectivos da Materia

Páx 117...-Concreción entre obxectivos da materia e obxectivos do proxecto curricular para 3ºESO.

Páx 123...4.2-COMPETENCIAS específicas e a súa relación coas competencias básicas.

Páx 126...4.3-CONTIDOS:

-Contidos do Currículo.

Páx 128...-Contidos do Proxecto Curricular por UNIDADES:

-Conceptos.

-Procedementos.

-Actitudes.

Páx 138...4.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

-Relación entre os criterios de avaliación do currículo Oficial e do proxecto curricular para 3º ESO.

Páx 140...-Criterios de avaliación das unidades didácticas 3ºESO.

Páx 150...5-PROXECTO CURRICULAR 4º ESO:

Páx 151...5.1-OBXECTIVOS:

-Obxectivos do Proxecto Curricular.

Páx 156...5.2-COMPETENCIAS específicas e a súa relación coas Competencias básicas.

Páx167...5.3-CONTIDOS:

-Contidos do Currículo.

Páx 169...-Contidos do Proxecto Curricular por UNIDADES:

-Conceptos.

-Procedementos.

-Actitudes.

Páx 181...5.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Páx 182...-Relación entre os criterios de avaliación do currículo Oficial e do proxecto Curricular para 4º ESO.

Páx 192...-Criterios de avaliación das unidades didácticas 4ºESO.

Páx 198...6-PROXECTO CURRICULAR

1ºBACHARELATO:

Páx 199...6.1-OBXECTIVOS:

- Obxecvos xerais do currículo prescriptivo.
- Obxectivos xerais propostos.

Páx 201... 6.2-COMPETENCIAS BÁSICAS:

- Competencias Específicas e a súa relación coas Competencias Básicas.

Páx 204...6.3-CONTIDOS:

- Contidos do Currículo.
- Contidos do Proxecto Curricular por UNIDADES:
 - Conceptos.
 - Procedementos.
 - Actitudes.

Páx 211...6.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN 1º BACH.

Páx 214...7-PROXECTO CURRICULAR PARA

2º BACHARELATO:

Páx 215...7.1-OBXECTIVOS:

- Obxecvos xerais do currículo prescriptivo.
- Obxectivos xerais propostos.

Páx 217... 7.2-COMPETENCIAS BÁSICAS:

- Competencias Específicas e a súa relación coas Competencias Básicas.

Páx 220...7.3-CONTIDOS:

- Contidos do Currículo.
- Contidos do Proxecto Curricular por UNIDADES:
 - Conceptos.
 - Procedementos.
 - Actitudes.

Páx 235...7.4-CRITERIOS DE AVALIACIÓN 2º BACH.

Páx 237...8-ANEXOS:

Páx 238...8.1-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

Páx 239...8.2-INTERDISCIPLINARIEDADE E APLICACIÓN DOS TEMAS TRANSVERSÁIS.

Páx 242...8.3-ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN E COLABORACIÓN Ó PROXECTO LECTOR DO CENTRO DESDE O DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA.

Páx 243...8.4- ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN E COLABORACIÓN Ó PLAN TIC DO CENTRO DESDE O DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA.

Páx 244...8.5-DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

Páx 247...8.6-AVALIACIÓN:

A)-OBXECTOS DE AVALIACIÓN:

1)-A nosa avaliación coma profesorado.

2)-A avaliación do noso alumnado.

Páx 248.....B)-MODOS DE AVALIACIÓN.

C)-MOMENTOS DE AVALIACIÓN.

Páx 249.....D)-INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

E)-CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

Páx 250.....F)-CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

G)-ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN.

H)-PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL (Na ESO).

Páx 251.....I)-PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR OS COÑECEMENTOS PREVIOS (BAC art.3.7 Ord. 24/06/2008).

L)-ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN.

M)-CRITERIOS PARA SUPERAR AS MATERIAS PENDENTES.

Páx 252.....N)- PROCEDEMENTO PARA A CUALIFICACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES OU DA NOTA FINAL DO CURSO SE HAI ALUMNADO QUE ASISTE A PROGRAMAS DE REFORZO COM ATRIBUCIÓN HORARIA (Na ESO).

Ñ)-PLANS DE TRABALLO PARA SUPERAR MATERIAS PENDENTES.

O)-PROGRAMAS ESPECÍFICOS PERSONALIZADOS PARA O ALUMNADO REPETIDOR (Na ESO).

Páx 253...P)-REFORZOS PARA LOGRAR A RECUPERACIÓN.

8.7-CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES.

8.8-ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

8.9-MATERIAL E RECURSOS DIDÁCTICOS.

Páx 254...8.10-FORMAS DE AGRUPAMENTO.

8.11-METODOLOXÍA DIDÁCTICA.

Páx 255...8.12-TEMPORALIZACIÓN DE TEMAS POR NIVEL.

Páx 256...8.13-MEMBROS INTEGRANTES DESTE DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA.

1-INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN:

Esta programación didáctica foi elaborada tendo en conta a lexislación vixente, as características do Centro e do noso alumnado, así como a materia a impartir.

Consideramos necesario facer una análise inicial tanto do Contexto do Centro, como da propia materia que imos impartir, adecuada ó devandito contexto, e polo tanto o alumnado co que imos compartir coñecementos e experiencias ó longo de todo este curso.

-INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN:

A-DO CENTRO

1-INTRODUCCIÓN. Dende este departamento consideramos que é útil, necesario e imprescindible, a realización dunha análise inicial do contexto do centro e das características do alumnado que acude a él e que temos nas nosas aulas, para a posterior planificación de todo o que lles atinxe (materia a impartir, a súa distribución, a labor de tutoría, etc.).

2-CONTEXTUALIZACIÓN E CARACTERÍSTICAS DO NOSO CENTRO

I) DATOS DE IDENTIFICACIÓN DO CENTRO

1) Nome:

A denominación oficial do centro é Instituto de Ensino Secundario “A Xunqueira I”.

2) Titularidade:

É un centro de titularidade **pública** dependente da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

3) Data de creación:

Foi creado no curso **1978-9** como terceiro centro de bacharelato da cidade de Pontevedra.

4) **Ubicación e características derivadas:**

O I.E.S. “A Xunqueira I” atópase situado na **rúa Alexandre Bóveda nº 1**, de **Pontevedra**, dividido en dous edificios que albergan, respectivamente, o pavillón deportivo e as restantes dependencias. Encóntrase nunha zona estudiantil, a carón doutros centros de primaria e secundaria, facultades do Campus de Pontevedra, CEFORE e Escola Oficial de Idiomas.

Polas súas características xeográficas e sociais, pode incluírse na categoría de “**centros de carácter periférico mixto**”, é dicir, está situado nun ensanche escolar da cidade próximo ao mundo rural circundante. Na súa orixe, estaba destinado a dar abeiro ao excedente de poboación escolar de bacharelato dos últimos anos setenta e, coa súa creación, rompeuse a dicotomía tradicional representada polos institutos “masculino” e “feminino” da cidade. Co paso do tempo, adquiriu un carácter “**rururbano**” polas características do seu alumnado, procedente nun sesenta por cento das parroquias rurais do municipio e das áreas rurais da periferia; nun trinta por cento, da área suburbana de nova construción, formada sobre todo por e para a poboación emigrante retornada nos anos oitenta; e, nun dez por cento, das áreas residenciais da cidade, que posúen un nivel socioeconómico distinto ao das áreas anteriores.

A creación de centros de ensino secundario na parroquia de Monteporreiro ou no concello veciño de Poio, así como o I.E.S. Torrente Ballester, contribuíu en gran medida á redución e modificación das características do alumnado.

5) **Niveis educativos:**

- a) 1º e 2º ciclos da **ESO**.
- b) 1º e 2º cursos de **Bacharelato**, nas modalidades de: Ciencias da Natureza e Tecnoloxía, Humanidades e Ciencias Sociais, e Artes Plásticas, deseño e imaxe.
- c) Ciclo Medio de **Laboratorio**.

6) Réxime de permanencia:

Tendo en conta o número de unidades e as características diversas do seu horario, o ensino impártese en réxime de **xornada partida**. O alumnado da ESO procedente da zona de Campo Lameiro fai uso do **comedor** escolar na xornada do luns, mentres que o alumnado da zona de Campañó vense obrigado a utiliza-lo **transporte** escolar catro veces nese día. A fin de evitar tantos desprazamentos e por necesidades de espacio, procúrase concentra-la maior parte das horas lectivas durante as mañás; por iso, entre as **nove** e as **catorce** horas **trinta** minutos tódolos cursos asisten a **seis sesións** de clase. As restantes para completa-los seus horarios sitúanse nas **tardes do luns**, a excepción dos grupos dos ciclos Medio e Superior, que presentan características especiais.

7) Centros adscritos:

Na actualidade, áchanse adscritos ó IES “A Xunqueira I” os seguintes centros de Educación **Primaria**: o Colexio Público “A Xunqueira I” (de Pontevedra), así como os colexios públicos de Campo Lameiro, Parada de Campañó, e Lérez.

8) Financiamento:

Trátase dun centro público financiado case de xeito exclusivo pola Consellería de **Educación**, pero recibe subvencións da Comunidade Económica **Europea** polas súas unidades do Ciclo Medio e Superior de Formación Profesional.

9) Actividades extraescolares:

No centro, ao longo do ano, realízanse diversas actividades culturais e deportivas. Dentro do apartado de actividades culturais, debemos salientar:

a) A existencia do grupo de teatro “Ailalera”, o grupo “División musical A Xunqueira 1” e unha revista escolar, “Xuncos”, que se vén editando desde o curso 84-85.

b) A participación en concursos literarios e artísticos organizados por diferentes institucións.

c) A organización de intercambios escolares con alumnado de Francia e os Estados Unidos ou Reino Unido, así como a

participación do instituto no programa Pasaporte para Europa 2000, dentro do Plan Comenius, con outros centros de Francia e Italia.

d) A realización de viaxes de fin de estudos, estancias de varios días en Madrid para o alumnado de Bacharelato, así como moitas e variadas saídas dun día para tódolos cursos a fin de asistir a exposicións, concertos e representacións teatrais, visitar museos ou empresas etc...

e) En canto ás actividades deportivas, o centro conta con:

A organización, durante o curso, de campionatos internos de diferentes deportes.

A realización dunha estancia de tres días na Aula de Natureza da Serra do Invernadeiro, organizada polo Seminario de Educación Física

10) **Persoal:**

Na actualidade hai no centro aproximadamente 70 profesores e profesoras agrupados/as nos diferentes seminarios didácticos, un orientador, unha profesora de apoio, para o alumnado con necesidades especiais da ESO.

Ademais, desempeñan as súas tarefas no centro: persoal administrativo (2), persoal subalterno (3) e persoal de limpeza (4).

11) **Infraestructura:**

O centro está situado nun **campus** escolar de extensión adecuada ao número do alumnado, dedicado a campos de deportes e zonas verdes para o lecer, cunha lagoa ou xunqueira, réplica en miniatura do primitivo ecosistema que dá nome a este instituto.

O **acceso** ao centro, tanto para peóns como para vehículos, pode considerarse bo.

Próximo ao edificio escolar propiamente dito, existe un **pavillón** deportivo de 800 m², con vestiarios e duchas.

En canto ao edificio escolar, o seu estado aceptable. A **entrada** do edificio ten rampas de acceso para persoas con discapacidade, pero dentro non existe ascensor para acceder ao primeiro andar, onde se atopan a maioría de seminarios e algúns laboratorios, nin para baixar ao soto.

O centro dispón dunha **cafetería** de dimensións aceptables.

As **aulas comúns** teñen unha superficie media de 54 m², a cal resulta suficiente para o número de alumado, como máximo 30 nos cursos de ESO e Ciclos e 35 nos de Bacharelato.

Hai ademais **aulas específicas** de Debuxo, Informática, Música, Vídeo e Tecnoloxía; laboratorios de Ciencias Naturais e Física e Química (Análisis, Ensayos e Microbioloxía), dúas aulas taller de máis de 90 metros cadrados para as asignaturas do Bacharelato de artes e os Talleres dos Ciclos de Laboratorio.

A **biblioteca** do centro, ampla e luminosa, está dotada con 9.000 volumes, así como dunha completa **videoteca** doada por José Luisa Aguado, irmán dunha profesora do centro.

Para os servizos de comunicación, o centro ten instalados Fax, Modem e **Internet** en tódalas aulas.

12) Entorno socioeconómico do centro:

O Instituto “A Xunqueira I” da cidade de Pontevedra presenta as seguintes características socioeconómicas e culturais:

a) O centro responde a un entorno socioeconómico e cultural **medio** (fundamentalmente medio-baixo), no que predominan as familias con estudos primarios e pertencentes a un medio rural próximo ao Instituto (a maioría do alumnado utiliza transporte para asistir ás clases.)

b) Atendendo ás **profesións** dos pais e das nais, predominan os/as dedicados/as a profesións do ámbito manual-asalariado; abonda menos o funcionariado e só unha pequena cantidade de profesionais liberais. É de subliñar-la elevada porcentaxe de nais que son amas de casa.

c) Polo que atinxe ao alumnado, reciben das familias o **apoio** e os medios para a súa formación e estudos; estudos que a maioría do noso alumnado pensa continuar na universidade.

d) Aínda que o alumnado vive maioritariamente no medio rural, a lingua máis empregada é o **castelán**; o uso do **galego**, non obstante aumenta no ambiente familiar.

II) SINAIS DE IDENTIDADE

O centro, dado o seu carácter público, réxese polo principio de **neutralidade ideolóxica**, de maneira que renuncia a todo tipo de adoutramento, sectarismo e proselitismo, aínda que se declara esencialmente respectuoso coas ideas que sexan compatibles coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos.

O Instituto intenta formar para a **paz e rexeita a violencia**, polo tanto é unha esixencia inescusable o respecto pola dignidade e a integridade persoal dos membros da comunidade escolar.

O seu alumnado formarase para a **xustiza, a liberdade, a responsabilidade e a solidariedade**.

O centro, valorando o enriquecemento que supón a complementariedade, aposta pola **coeducación** ou educación na igualdade dos sexos.

A **igualdade de oportunidades** será promovida mediante a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, capacidade económica, nivel social, conviccións políticas, morais ou relixiosas, así como por discapacidades físicas, sensoriais e psíquicas, ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.

1) Linguas do Centro:

Respectando a lexislación e normativa vixentes, recoñécese o dereito de cada membro da comunidade escolar a utilizar **calquera das linguas oficiais**, pero, para contribuír á normalización lingüística do **galego**, empregarase esta lingua no plano administrativo e procurarase que sexa esta cada vez máis a lingua ambiental e didáctica no ámbito escolar. En todo caso, deberá garantirse, ao remata-la escolaridade, un correcto dominio oral e escrito de ámbalas dúas linguas.

2) Metodoloxía para a aprendizaxe:

a) O labor educativo basearase no **respecto** mutuo, o diálogo e a reflexión.

b) O profesorado, como guía do proceso de ensinanza-aprendizaxe, impulsará este proceso cara a unha aprendizaxe **activa**, que desenvolva as iniciativas e a creatividade do alumnado

c) O proceso de ensinanza-aprendizaxe procurará a adquisición de técnicas de **traballo** ou hábitos científicos, intelectuais e de saúde que fomente no alumnado o interese por continua-la súa formación e integración na sociedade como cidadáns e cidadás libres e responsables.

d) Fomentarse o coñecemento do **país**, da súa realidade e dos seus problemas, así como o respecto ao medio ambiente natural. O centro estará aberto á comunidade que o rodea fomentando a relación co seu peculiar entorno á vez cidadán e rural.

e) O ensino adaptarse aos distintos **ritmos** e capacidades de aprendizaxe, de acordo co desexo da “educación para a diversidade”

f) Na procura dun proxecto educativo común, fomentaranse a **cooperación** e a complementariedade do profesorado, pero admitiranse as diferencias de estilos docentes, que, ademais de enriquecedoras, son un exemplo de espírito democrático para o alumnado.

g) Estímase que a **orde** é indispensable para a vida escolar e procurarse a comprensión e aceptación deste principio por parte de todos e todas, xa que non é un mero capricho nin froito dunha imposición.

3) Xestión do Centro:

a) A xestión do instituto debe ser **participativa** e **democrática**.

b) O centro é **gobernado** polo equipo directivo e o Consello Escolar.

c) Como o equipo directivo ten que representar á comunidade escolar, a súa **elección** debe ser expresión de liberdade democrática e froito do diálogo e o consenso.

d) Impulsaranse os procesos de participación, información, consulta e decisión que impliquen e responsabilicen a asociacións de pais e nais, profesorado, alumnado e o persoal non docente, de xeito que sexan óptimas as relacións entre os colectivos que

constitúen a comunidade escolar. Desta maneira espérase acadar a **participación** de todos e todas na consecución dos obxectivos comúns e a súa identificación co proxecto educativo.

e) Será un obxectivo permanente dar solidez ás **relacións** do centro tanto coas administracións educativa e local como coas entidades ou asociacións do entorno.

4) **Lexislación:**

Ó ser un centro de titularidade pública, toda a súa actividade estará rexida pola lexislación vixente na Comunidade Autónoma de **Galicia**.

B- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN DA MATERIA A IMPARTIR POR ESTE DEPARTAMENTO

Todos nacemos e nos desenvolvemos no seo dunha familia e sociedade concretas que teñen a súa tradición cultural, que é coma o caldo de cultivo no que cada un de nós imos medrando. Nos pertencemos a unha cultura occidental de profunda raigambre cristiá.

Está claro que a cultura occidental en xeral, e a galega en particular, está sostida e conformada fundamente por crenzas, costumes, ritos, festas, valores e modos de vida empapados de cristianismo. Polo mesmo, para ben ou mal, non é posible ter un coñecemento serio do que é a persoa, a sociedade e a cultura occidental se deixamos de lado a relixión, no noso caso o cristianismo, como parte integrante de ese ser humano, sociedade e cultura. Pasar por alto este feito e quedar privado das claves necesarias para poder ler e interpretar a cultura occidental en xeral, e a galega en particular.

A escola, se non quere renunciar a súa condición de ser un lugar para a formación integral da persoa, terá, polo tanto, que ofrecer os elementos que conforman a súa cultura.

Ninguén nos seus cabais pon en dúbida que son os pais os primeiros e principais educadores dos seus fillos e que os poderes públicos teñen coma unha das súas misións a de axudarlles nese cometido. Polo tanto, si para un grupo de pais o relixioso é un valor con significación decisiva para a súa vida e a consecución do pleno desenvolvemento da persoa humana, será deber dos poderes públicos "garantir o dereito que asiste os pais para que os

seus fillos reciban unha formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas propias conviccións" (Constitución, art. 27).

É necesario que sexa esta unha disciplina específica e rigorosamente escolar, ordinaria para aqueles que a soliciten, equiparable o resto das disciplinas no seu rigor científico, presentación de obxectivos e contidos e na súa significación educativa.

A formación relixiosa e moral católica na ESO e BACHARELATO pretende ir afondando nos contidos que o alumnado estudou previamente, e que debe ter asimilado na etapa anterior, co sentido máis crítico nesta etapa e desevolvendo con maior protagonismo a súa capacidade de creación, innovación e enriquecemento nos seus valores básicos, sustentados nos principios, criterios e valoración propia da ensinanza relixiosa católica.

Ademáis da transmisión de coñecementos, a nosa materia ten a misión de formar homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores, colaborando na maduración da personalidade integral do alumnado cando transmite valores e creacións culturais coa posibilidade de asimilalas, rexeitalas ou modificalas en orden a un proxecto da propia persoa.

Esta materia compromete ao educando nunha apertura cara o fundamento e senso último da vida e polo tanto ao sentido da ciencia e da cultura mesma para a persoa humana. Trátase de aclarar e responder as grandes preguntas que o alumnado se formula a si mesmo e que asumirá como opción libre e persoal, axudándolles a que logren achegarse ou atopar a súa identidade persoal; feito ó que contribúe unha conveniente orientación cara os valores persoais e o significado último e global da súa existencia.

Polo tanto, impartimos a nosa materia tendo en conta as condicións persoais de cada un dos nosos alumnos e alumnas, a súa propia persoalidade, a súa procedencia social e cultural, o seu entorno familiar, as súas carencias e os seus aspectos máis salientables, axudándolles no seu proceso de aprendizaxe e de crecemento persoal.

1. EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA:

1.1.-OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

Constitúen uns enunciados que definen o tipo de desenvolvemento que esperamos que alcancen os alumnos ao termo da etapa. Estas capacidades orientarán e vertebrarán a actuación educativa en todas as materias e atenden a unha evolución integral da personalidade, pois refírense á súa dimensión intelectual, comunicativa, estética, socioafectiva e motórica.

1.2-PRINCIPIOS DE SELECCIÓN E SECUENCIA DE OBXECTIVOS E CONTIDOS

A concreción dos obxectivos e contidos tivo en conta os seguintes principios:

- a) Adecuación ao desenvolvemento evolutivo** dos mozos e mozas de cada un dos cursos.
- b) Consideración dos obxectivos da Etapa, obxectivos das materias e a súa relación coas competencias básicas.**
- c) Aprendizaxes previas** que estes mozos e mozas teñen como consecuencia da súa historia educativa.
- d) Coherencia coa lóxica interna de cada unha das materias á** que pertencen os contidos de ensino e aprendizaxe.
- e) Selección de contidos** de acordo cos bloques do currículo oficial.
- f) Equilibrio entre contidos e tratamento cíclico dos máis significativos.**
- g) Interdisciplinariedade.**

h) Relevancia e consideración das competencias básicas e os contidos comúns transversais en función das características das materias en que se integran.

1.3-PERSPECTIVA METODOLÓXICA DA RELIXIÓN CATÓLICA NA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA.

.

A).-VALOR FORMATIVO DA MATERIA

O ensino relixioso contribúe á calidade da educación dende a proposta e desenvolvemento duns coñecementos, valores e actitudes que conforman o seu propio currículo. A opción confesional católica faíno desenvolvendo especialmente a capacidade transcendente do alumno, presentando a proposta de Xesús de Nazaret de tal modo que poida dar sentido á súa vida e iluminar o fundamento daqueles valores comúns que fan posible unha convivencia libre, pacífica e solidaria. Ademais, ofrécese unha formación significativa acerca das demais confesións relixiosas, subliñando de modo especial o traballo conxunto que realizan a favor da convivencia, a xustiza e a paz no noso mundo.

Non podería existir unha formación integral e, xa que logo, unha educación de calidade, se non se desenvolvesen todas as capacidades inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa constitutivamente a capacidade transcendente. Esta capacidade básica do individuo adquire o seu auténtico cumprimento na procura do sentido último da vida. Enraizada no máis profundo do ser, o alumno vai descubríndoa -tendo en conta os niveis de aprendizaxe propios de cada idade- nas manifestacións relixiosas e culturais do seu contorno, no progreso e humanización do propio ser humano, nas linguaxes da Biblia, nos modelos cristiáns de referencia e, particularmente, na persoa de Xesús Cristo e a súa presenza na comunidade cristiá.

A formación relixiosa e moral católica conta cunha longa tradición no sistema educativo español e, respondendo a razóns profundas da institución escolar e a dereitos humanos recoñecidos pola Constitución española, está garantida actualmente polo Acordo suscrito entre o Estado español e a Santa Sé sobre

Ensin e Asuntos Culturais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, no cal se establecen os principios que fan posible as garantías constitucionais.

Atendendo ás competencias establecidas no citado Acordo internacional e recoñecidas na Lei, corresponde á Conferencia Episcopal Española fixar o currículo da opción confesional católica.

O currículo da opción confesional católica é unha síntese básica e global da mensaxe cristiá, adecuada á idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais do contorno e ás demandas didácticas do sistema educativo. Xunto con outras opcións, enmárcase nun contexto histórico e social, inclúe parte do grande acervo cultural e artístico que emana da fe católica e doutras confesións, e posibilita a análise comparada dos contidos e liñas básicas das grandes relixións vixentes.

O ensino relixioso católico contempla o fenómeno relixioso nas súas distintas dimensións. A opción confesional católica achega a súa propia perspectiva das mesmas:

A **dimensión cultural e histórica** está presente no ensino relixioso, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste sentido, a Relixión católica deu os seus froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. Por iso, o currículo da opción confesional católica ensina a incidencia que o cristianismo -nos seus contidos doutrinais e as súas formas históricas- tivo e ten na cultura española e europea.

A **dimensión humanizadora** da opción confesional católica constitúe unha achega eficaz na maduración da personalidade integral do alumno, enraizando os mesmos obxectivos do sistema educativo nun núcleo referencial de ideas, valores e crenzas que permiten ao alumno dar resposta aos seus interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. A formación relixiosa católica achega deste xeito unha cosmovisión que fai

posible a apertura cara ao fundamento e o sentido último da vida e, xa que logo, ao sentido da ciencia, da cultura e da identidade mesma da persoa humana. Trátase de afrontar as grandes preguntas que o alumno se formula e axudarlle a atopar as respostas que poderá asumir como opción libre e persoal. É finalidade da escola que os alumnos logren o seu desenvolvemento persoal; o que non é posible sen unha conveniente fundamentación e orientación cara a un significado último e global da existencia.

A **dimensión ético-moral** explicita as esixencias morais que implica a mensaxe cristiá. Na opción confesional católica ofrécese un determinado xeito de ver a vida, en cuxa base se atopa un concepto de home, un núcleo referencial de ideas e crenzas, e a proposta dunha escala de principios e valores. O ensino relixioso católica expón, fundamenta e xerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orde a facer posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus revelado en Xesús Cristo.

A opción confesional católica preséntase no ámbito escolar, na súa estrutura epistemolóxica ou disciplinar, co **carácter científico** co que, na cultura universitaria, se abordan as ciencias da relixión e a teoloxía. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e unha metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición nos Estados do noso contorno cultural. O seu estatuto epistemolóxico orixinal entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con aqueles outros tipos de saberes e racionalidade que operan na escola.

Na Educación Secundaria, a opción confesional católica ten en conta as características psicolóxicas propias da adolescencia. Nesta idade o alumno fórmulase especialmente a actitude persoal ante o relixioso dunha forma máis racional e entra nunha fase de interiorización que axunta un descubrimento maior de si mesmo e unha capacidade crecente de abstracción.

B)-METODOLOXÍA

DECISIÓNS SOBRE A METODOLOXÍA EDUCATIVA

Nos libros de Programación e Didáctica de cada unha das materias explícanse detalladamente as estratexias e técnicas máis adecuadas para o proceso de ensino e aprendizaxe.

Unha das páxinas do documento recolle as liñas metodolóxicas xerais para a materia.

Dende un punto de vista xenérico, o Proxecto de Ediciones SM, así como as programacións didácticas e de cada unha das unidades didácticas, baséanse nos **principios de intervención educativa** xa sinalados e que sintetizamos e concretamos da seguinte forma:

- a) Pártese do nivel de desenvolvemento do alumno/a**, nos seus distintos aspectos, para construír, a partir de aí, outras aprendizaxes que favorezan e melloren o devandito nivel de desenvolvemento.
- b) Sublíñase a necesidade de estimular o desenvolvemento de capacidades xerais e de competencias básicas e específicas** por medio do traballo das materias.
- c) Dáse prioridade á comprensión dos contidos** que se traballan fronte á súa aprendizaxe mecánica.
- d) Propíciense oportunidades para poñer en práctica os novos coñecementos**, de modo que o alumno poida comprobar o interese e a **utilidade do aprendido**.
- e) Foméntase a reflexión persoal** sobre o realizado e a elaboración de **conclusións** con respecto ao que se aprendeu, de modo que o alumno poida analizar o seu progreso respecto dos seus coñecementos.

Todos estes principios teñen como finalidade que os alumnos/as sexan, gradualmente, capaces de aprender de forma autónoma.

1.4-OS PRINCIPIOS DIDÁCTICOS

Os novos currículos para a Educación Secundaria Obrigatoria especifican que pretenden dar resposta e *actualizar os programas desde unha perspectiva científica, social e didáctica*.

Analizando as orientacións xerais da Etapa e as específicas para cada materia, extráense un **conxunto de principios marco que van garantir a coherencia entre cursos e tramos do Proxecto Curricular. Estes principios son:** impulso ao nivel de desenvolvemento do alumno/a e ao desenvolvemento de competencias básicas, favorecer a transferencia entre os contidos e estimular a cooperación.

▪ **Considerar o nivel de capacidade do alumno/a e estimular novos niveis de capacidade**

Este principio esixe considerar os trazos psicolóxicos xerais característicos dun grupo de idade e, tamén, os coñecementos que os alumnos construíron con anterioridade e que condicionan a asimilación dos novos contidos. A investigación psicopedagóxica desenvolvida neste terreo demostrou que as capacidades características do pensamento abstracto se manifestan de xeito moi diferente dependendo dos coñecementos previos de que parten os alumnos.

Por iso, o estímulo ao desenvolvemento do alumno esixe compaxinar a significación ou o sentido psicolóxico e epistemolóxico. Trátase de harmonizar o nivel de capacidade, os coñecementos básicos e a estrutura lóxica da disciplina. Para iso, será preciso que os contidos sexan relevantes e se presenten organizados.

▪ **Promover o desenvolvemento de competencias básicas e específicas**

Nunha sociedade na que os coñecementos se atopan en permanente transformación, o mellor legado que podemos darlles aos alumnos é o da transmisión dos mecanismos necesarios que

lles permitan integrarse eficaz e construtivamente na sociedade en que viven para que, finalmente, mesmo poidan cooperar de xeito persoal nesas transformacións.

Os currículos actuais, aínda destacando a vertente conceptual nos contidos, subliñan nos obxectivos xerais da Etapa, nos obxectivos das materias e nos criterios de avaliación, a importancia da adquisición de ferramentas de traballo (análise, esquemas, busca e selección de información significativa etc.) que vaian articulando estratexias de aprendizaxe autónoma. Iso materializa unha das dimensións da educación vinculadas ao desenvolvemento da función titorial e orientadora a través da docencia: ensinar a pensar e traballar e ensinar a emprender, amosar iniciativas e decidir.

A LOE xa identifica, nos compoñentes do currículo, as competencias básicas. Os currículos oficiais determináronas de acordo a supostos educativos impulsados desde a Unión Europea e organismos internacionais. As competencias van constituír un referente de capacidade nos alumnos para saber facer, para obrar; serán concretadas nas distintas materias e configurarán un dos eixes esenciais para guiar o proceso de ensino-aprendizaxe e o proceso avaliador.

▪ **Estimular a transferencia e as conexións entre os contidos**

Na Educación Secundaria Obrigatoria, é a materia a forma básica de estruturación dos contidos. Esta forma de organización curricular facilita, por unha banda, un tratamento máis profundo e rigoroso dos contidos e, por outra, contribúe ao desenvolvemento da capacidade de análise dos alumnos. Non obstante, a fragmentación do coñecemento pode dificultar a súa comprensión e aplicación práctica. Debido a iso, é conveniente mostrar os contidos relacionados, tanto entre os diversos bloques compoñentes de cada unha delas, coma entre as distintas materias. Iso pode facerse *tomando como referente o desenvolvemento das competencias básicas ás que xa aludimos*; tamén e máis concretamente, por medio dos contidos comúns-transversais, construíndo conceptos claves comúns e resaltando o sentido dalgunhas técnicas de

traballo que permitan solucións conxuntas a certos problemas de coñecemento.

▪ **Contribuír ao establecemento dun clima de aceptación mutua e de cooperación**

Investigacións sobre a aprendizaxe subliñan o papel do medio socionatural, cultural e escolar no desenvolvemento do alumnado. Neste proceso, o labor do docente como mediador entre os contidos e a actividade do alumno é esencial. A interacción entre alumnos inflúe decisivamente no proceso de socialización, na relativización de puntos de vista, no incremento das aspiracións e do rendemento académico.

Os obxectivos da Etapa, os obxectivos das materias e os criterios de avaliación insisten neste aspecto. Cumprirá deseñar experiencias de ensino-aprendizaxe orientadas a crear e manter un clima de aceptación mutua e de cooperación, promovendo a organización de equipos de traballo e a distribución de tarefas e responsabilidades entre eles.

1.5-RELACIÓN COS CONTIDOS COMÚNS /TRANSVERSAIS.

Os contidos comúns-transversais aparecen integrados nos obxectivos, nas competencias específicas, nos diferentes bloques de contido e nos criterios de avaliación. Deste xeito, entendemos que o fomento da lectura, o impulso á expresión oral e escrita, as tecnoloxías da información e a comunicación e a educación en valores, son obxectos de ensino-aprendizaxe a cuxo impulso deberemos contribuír. Constitúen exemplos diso os seguintes:

- Utilización das novas tecnoloxías para o tratamento da información.
- Interese pola lectura de todo tipo de publicacións que acheguen á realidade global na que vivimos.
- Estimulación do gusto pola lectura, a reflexión e o comentario de textos literarios e eclesiásticos de diferentes épocas, posicionamentos e autores.
- Actitude de procura de canles comunicativas, creativas e persoais.
- Respecto polas normas básicas que significa o feito relixioso.
- Valoración da relixión como elemento sociocultural e como vehículo de transmisión e creación cultural.
- Valoración crítica das mensaxes que transmiten os medios de comunicación social e a publicidade, mostrando especial sensibilidade cara aos que supoñen unha discriminación social, sexual, racial etc., e cara a aqueles que destacan o importante papel que a relixión xoga nas sociedades e na cultura.
- Sensibilidade estética ante as producións artísticas, propias e alleas, arredor do tema relixioso, valorando os elementos creativos e innovadores.

1.6- RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Os novos currículos da ESO e Primaria identificaron **oito competencias básicas para o conxunto da escolaridade obrigatoria**. Son as seguintes:

1. **Comunicación lingüística.**
2. **Matemática.**
3. **Coñecemento e interacción co mundo físico.**
4. **Tratamento da información e competencia dixital.**
5. **Social e cidadá.**
6. **Cultural e artística.**
7. **Aprender a aprender.**
8. **Autonomía e iniciativa persoal.**

O desenvolvemento destas competencias básicas constitúe, nas nosas concrecións do currículo, unha obriga; pero **desde a nosa materia, materializaremos en enunciados máis concretos que, definan medios operativos que identifiquen a corresponsabilidade de cada ámbito do currículo para a súa adquisición e desenvolvemento**. Deste xeito, **mostraremos unhas competencias específicas** (a través da explicitación do número que a acompaña nos documentos oficiais) como elementos de desempeño en contextos determinados de ensino-aprendizaxe; quedarán **supeditadas**, pois, **ás básicas**.

O carácter integrador da materia de Relixión católica, fai que a súa aprendizaxe contribúa á adquisición de varias das competencias básicas:

- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da competencia en **comunicación lingüística** posto que propón a utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, como instrumento de aprendizaxe e como instrumento de regulación de condutas e emocións. Ademais, mediante as súas propostas de traballo, as súas actividades e os seus recursos fomenta a escoita e a conversación consciente dos principais tipos de interacción verbal, a

comprensión e a comunicación, e promove o feito de saber verbalizar conceptos, explicitar ideas, redactar un escrito e expoñer un argumento.

- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico* xa que as súas formulacións buscan sempre que o alumno saiba interactuar co mundo físico, aprenda a interpretar os sucesos e predicir as súas consecuencias e perciba adecuadamente o espazo físico no que se desenvolve a vida e a actividade humana. Ademais, subliña a importancia que ten ser consciente da importancia do uso responsable dos recursos naturais.
- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia do tratamento da información e competencia dixital* xa que promove que os alumnos saiban buscar, obter, procesar e comunicar a información e transformala en coñecemento. Saber acceder á información utilizando técnicas e estratexias diversas e dominar o uso das ferramentas das TICs como apoio de traballo constitúen tamén competencias importantes fomentadas por esta materia.
- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia social e cidadá* xa que promove que os alumnos/as coñezan a realidade social, o seu pasado histórico e os seus problemas, saiban vivir en sociedade, comprender a realidade social do mundo no que viven e exercer a cidadanía democrática. Ademais, a materia busca que os alumnos/as sexan capaces de poñerse no lugar do outro, aceptar as diferenzas, ser tolerante e respectar os valores, as crenzas, as culturas e a historia persoal e colectiva dos outros, saber convivir e facelo de forma comprometida cos valores universalmente aceptados.
- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia cultural e artística* xa que promove que os alumnos/as saiban apreciar, comprender e valorar

críticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, utilicen a cultura e a arte como fonte de gozo e enriquecemento persoal e aprecien a expresión de ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa.

- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia para **aprender a aprender*** xa que promove que os alumnos/as sexan capaces de iniciarse na aprendizaxe e continuala de xeito autónomo, que saiban desenvolverse ante as incertezas, admitir diversidade de respostas posibles ante un mesmo problema, ser conscientes do que se sabe e do que queda por aprender e saber como se aprende e como se xestionan os procesos de aprendizaxe.

- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia da **autonomía e iniciativa persoal*** xa que promove que os alumnos/as saiban optar con criterio propio, saiban levar adiante as iniciativas necesarias para desenvolver e facerse responsables das propias opcións e adquiren a capacidade necesaria para enfrontarse aos problemas. Ademais, a materia de Relixión católica busca que os alumnos/as adquiren valores como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade dun mesmo, a demora da satisfacción, e sexan capaces de transformar as ideas en actos, de xerar ideas novas e posúan as calidades da autonomía, autoestima, perseveranza, responsabilidade, autocrítica, iniciativa e creatividade, ademais das habilidades sociais do respecto polas ideas dos demais, capacidade de diálogo e traballo cooperativo. Para rematar, os contidos desta materia de Relixión católica subliñan a importancia de que os alumnos/as teñan confianza en si mesmos, espírito de superación e a asunción de riscos, e sexan capaces de ter un espírito emprendedor e unha sa ambición persoal e profesional.

1.7-A AVALIACIÓN NA EDUCACIÓN SECUNDARIA

A)-OBXECTIVOS DO PROCESO DE AVALIACIÓN.

A LOE, os Decretos do currículo e as ordes de avaliación constitúen o marco de referencia obrigado para o desenvolvemento do proceso avaliador nos centros e nas aulas de Educación Secundaria. Neste marco determínase que **a avaliación debe abranguer tanto a actividade de ensino coma a de aprendizaxe, e que debe constituír un proceso continuo, sistemático, flexible e integrador.**

Este proceso ten como obxectivos:

- **Coñecer a situación de partida** dos compoñentes que inciden no proceso no momento en que se propón a avaliación.
- Facilitar a **formulación dun modelo de actuación axeitado ao contexto**, en función dos datos anteriores.
- **Seguir a evolución do desenvolvemento e aprendizaxe do alumnado.**
- Tomar as decisións necesarias para **adecuar o deseño e desenvolvemento da nosa acción educadora ás necesidades e logros detectados nos alumnos/as nos seus procesos de aprendizaxe.**

A adaptación do currículo ao medio sociocultural é tarefa de cada un dos centros.

B)-CRITERIOS DA AVALIACIÓN.

Segundo indica o currículo oficial, **os criterios de avaliación establecen o tipo e o grado de aprendizaxe que se espera que os alumnos/as vaian alcanzando ao longo da Educación Secundaria Obrigatoria con respecto ás competencias básicas e ás capacidades indicadas nos obxectivos xerais.** O nivel de cumprimento destes obxectivos en relación cos criterios de avaliación fixados **non ha de ser medido de forma mecánica, senón con flexibilidade**, e tendo en conta a situación do alumno/a, o curso en que se atopa, ademais das súas propias características e posibilidades. Á súa vez, a avaliación cumpre fundamentalmente unha **función formativa**, porque lle ofrece ao profesorado uns indicadores da evolución dos sucesivos niveis de aprendizaxe dos seus alumnos/as, coa conseguinte posibilidade de aplicar mecanismos correctores das insuficiencias advertidas. Por outra banda, eses indicadores constitúen unha fonte de información sobre o mesmo proceso de ensino. Por iso, os criterios de avaliación veñen ser un referente fundamental de todo o proceso interactivo de ensino e aprendizaxe.

Para que **os criterios de avaliación** poidan realmente cumprir esta función formativa **é preciso que se utilicen dende o comezo do proceso** de aprendizaxe; xa que logo, **é fundamental contar cos criterios para cada curso e, nel para as unidades didácticas**, xa que canto antes se identifiquen posibles dificultades de aprendizaxe, antes se poderá reaxustar a intervención pedagóxica.

C)-AVALIACIÓN DO PROCESO DE APRENDIZAXE

Os criterios de avaliación

O currículo oficial establece uns criterios que constitúen enunciados que indican qué avaliar *para cada materia*. Os centros deberán establecer a concreción e adaptación destes criterios nas súas concrecións curriculares.

Os criterios de avaliación fan posible a acción educadora ao permitir o seguimento dos procesos de ensino-aprendizaxe axustando os itinerarios que se percorren en función dos obxectivos previstos. Aquí áchase a súa gran finalidade ou función formativa.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Se a avaliación constitúe un proceso flexible os procedementos haberán de ser variados. Para recoller datos podemos servirnos de diferentes **procedementos de avaliación**:

- * **A observación de comportamentos.**
- * **Entrevistas.**
- * **Probas.**
- * **Traballos.**
- * **Cuestionarios orais e escritos...**

Os datos recóllense en diversos **instrumentos para a avaliación**. Podemos clasificalos en **oficiais**, cuxo formato foi determinado pola administración ou **persoais**, de formato libre seleccionados ou construídos polo profesor ou equipo de profesores.

Son documentos de rexistro **oficial**: *os informes de avaliación individualizados, o expediente académico do alumno, o libro de escolaridade e as actas de avaliación.*

Entre os instrumentos de rexistro **do profesor ou equipo** poden ser utilizados *escalas de valoración* (para contidos de tipo actitudinal e procedemental) e *listas de control* (para obxectivos e contidos vinculados ao dominio conceptual).

D)-AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO

As normas de avaliación en Educación Secundaria establecen que os profesores avaliarán os procesos de ensino e a súa propia práctica docente en relación co logro dos obxectivos educativos do currículo. Esta avaliación terá tamén un **carácter continuo e formativo e incluírá referencias a aspectos tales como:**

- * **A organización da aula.**
- * **O aproveitamento dos recursos do centro.**
- * **A relación entre profesor e alumnos.**
- * **A relación entre profesores.**
- * **A convivencia entre alumnos...**

Os diferentes aspectos que integran as concrecións do currículo para a Educación Secundaria Obrigatoria expóñense e explícanse con detalle na Programación e Didáctica de cada un dos niveis educativos e áreas de ensino.

1.8- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A mesma definición do Proxecto Didáctico e das súas concrecións curriculares constitúe unha medida de atención á diversidade.

Doutra banda, o seu desenvolvemento nas programacións didácticas e nas súas unidades didácticas xerará un conxunto de propostas **que favorezan a adaptación aos intereses, capacidades e motivacións dos alumnos/as respectando sempre un traballo común de base e intención formativa global que permita a consecución das competencias básicas e dos obxectivos de cada curso e da Etapa.**

1.9-RECURSOS MATERIAIS

A determinación da estratexia ou plan de traballo tamén debe definir os **recursos materiais que se poden utilizar para elaborar as concrecións do currículo**. Entre eles:

- **Materiais normativos**, como o Currículo oficial e o Regulamento Orgánico de Centros para identificar os elementos concretos que debe conter un Proxecto Didáctico e os responsables do seu proceso de elaboración, aprobación e revisión.
- **Propostas de desenvolvemento e/ou adaptación.**

Están amplamente desenvolto nos diferentes apartados da Programación e Didáctica da materia.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

1º CURSO ESO

PROXECTO EMAÚS RELIXIÓN CATÓLICA

PROXECTO CURRICULAR

PROXECTO CURRICULAR EMAÚS SM 1º ESO

RELIXIÓN CATÓLICA

1. OBXECTIVOS:

► RELACIÓN OBXECTIVOS DA ETAPA - OBXECTIVOS DA MATERIA

OBXECTIVOS DA ETAPA	OBXECTIVOS DA MATERIA
<p>a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.</p> <p>b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.</p> <p>c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.</p> <p>d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da</p>	<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e a súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p> <p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.</p> <p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.</p> <p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p>

<p>personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.</p> <p>e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.</p> <p>f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.</p> <p>g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.</p> <p>h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e</p>	<p>5. Identificar a Xesús Cristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.</p> <p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p> <p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e acontecemento cristiáns, que se realiza na Igrexa.</p> <p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos.</p> <p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p>
--	---

<p>mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.</p> <p>i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.</p> <p>j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.</p> <p>k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.</p> <p>l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.</p>	<p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p> <p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p> <p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>
---	--

► CONCRECIÓN E RELACIÓN ENTRE OBXECTIVOS DA MATERIA E OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR PARA 1.º ESO

OBXECTIVOS DA MATERIA	OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e a súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Descubrir os elementos do feito relixioso e as súas distintas manifestacións na historia e na vida dos pobos. – Coñecer que clasificación se pode facer das relixións presentes no mundo actual. – Descubrir as características elementais das relixións orientais e das relixións monoteístas. – Fomentar o diálogo interrelixioso como base da convivencia e da paz.
<p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Buscar resposta ás preguntas fundamentais que nos facemos sobre a orixe e o destino das persoas e analizar as implicacións que ten dar resposta a estas preguntas. – Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás grandes preguntas sobre a existencia.
<p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Explicar a orixe da vida como froito do desingnio amoroso de Deus Pai. – Comprender, a partir dos relatos da creación, que as persoas estamos feitas a imaxe e semellanza de Deus, chamados a

<p>homes.</p> <p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p> <p>5. Identificar a Xesús Cristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.</p> <p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p>	<p>colaborar na obra da creación.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Reflexionar sobre as consecuencias que teñen o mal e o pecado na relación con nós mesmos, cos demais e con Deus. – Coñecer os relatos da infancia de Xesús e as circunstancias nas que se produciron. – Comprender o que querían comunicar os evanxelistas ao narrar os acontecementos da infancia e do comezo da vida pública. – Saber razoar o sentido da salvación do pecado e da morte que Xesús Cristo outorga ao crente. – Comprender o que Xesús quere dicir cando fala do reino de Deus e cales son as características do mesmo. – Analizar o acontecemento da resurrección de Xesús e a importancia que este feito ten para a vida dos cristiáns. – Analizar o acontecemento da elección dos discípulos por parte de Xesús. <p>Descubrir a Xesús Cristo como centro da fe cristiá.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Analizar os moitos e diferentes
---	---

<p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e acontecemento cristiáns, que se realiza na Igrexa.</p>	<p>tipos de amor que se dan no ser humano. – Coñecer e valorar o papel da sexualidade en determinados tipos de amor.</p>
<p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos.</p>	<p>– Comprender a relación que existe entre amor e sexualidade, insistindo na importancia que ten a maduración sexual da persoa.</p>
<p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p>	<p>– Identificar a dimensión moral da sexualidade humana e relacionala cos criterios que dimanán da fe cristiá. – Situar-se ante o matrimonio e a familia como elementos clave na vida das persoas e coñecer outras opcións como o celibato.</p>
<p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p>	<p>– Adquirir uns principios básicos para poder actuar con liberdade e responsabilidade no campo da sexualidade. – Recoñecer o matrimonio como institución social e como compromiso de entrega mutua realizado por dúas persoas no amor. – Coñecer os dereitos e deberes da familia. – Enumerar e analizar algunhas dificultades para a vida das familias. – Comprender o sentido do sacramento do matrimonio e coñecer as súas características. – Entender que significa que a familia cristiá está hoxe ao servizo da fe e da sociedade.</p>

<p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p> <p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>	<p>– Analizar os interrogantes profundos do ser humano sobre a orixe do universo para valorar as respostas que a fe cristiá dá sobre a creación e a vida humana.</p>
--	--

2.COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas nº. 3, 5, 6 e 8: *Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal.*

Destacamos, a continuación, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais.

COMPETENCIAS BÁSICAS DO CURRÍCULO OFICIAL	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DO PROXECTO CURRICULAR
1. Comunicación Lingüística 2. Matemática 3. Coñecemento e interacción co medio físico 4. Tratamento da información e competencia dixital 5. Social e cidadá 6. Cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir un maior coñecemento de si mesmo (C.B. n.º 8) – Comprender conceptos (C.B. n.º 1 e 7) – Desenvolver a capacidade de traballo en equipo (C.B. n.º 5, 7 e 8) – Potenciar o hábito da lectura (C.B. n.º 1) – Expresarse correctamente de forma oral e escrita (C.B. n.º 1) – Adquirir conciencia da importancia da relixión na vida dos seres humanos dende sempre. Coñecer as diferentes relixións que existiron e que existen na actualidade (C.B. n.º 5, 6 e 8) – Potenciar o correcto coñecemento das relixións e das súas expresións sociais, culturais e culturais (C.B. n.º 1, 5, 6 e 8)

<p>7. Aprender a aprender</p>	<p>– Potenciar a análise do contorno relixioso no que vivimos (C.B. n.º 1, 5, 6 e 8)</p>
<p>8. Autonomía e iniciativa persoal</p>	<p>– Potenciar a lectura en profundidade da mensaxe que conteñen as obras de arte que representan episodios bíblicos (C.B. n.º 6)</p> <p>– Desenvolver o espírito crítico ante cuestións como a creación (C.B. n.º 4 e 8)</p> <p>– Potenciar a lectura de textos bíblicos e descubrir o propósito dos mesmos (C.B. n.º 1, 5 e 4)</p> <p>– Expresar correctamente de forma oral e escrita os contidos estudados (C.B. n.º 1, 4 e 8)</p> <p>– Saber verbalizar conceptos, explicitar ideas, redactar un escrito e expoñer un argumento. Saber recompilar e procesar información (C.B. n.º 1, 4, 7 e 8)</p> <p>– Saber optar con criterio propio (C.B. n.º 8)</p> <p>– Saber levar adiante as iniciativas necesarias para desenvolver e facerse responsables das propias accións. Ter confianza nun mesmo, espírito de superación, espírito emprendedor e sa ambición persoal e profesional (C.B. n.º 8)</p> <p>– Espertar o interese a lectura, a arte e a cultura do noso país (C.B. n.º 1 e 8)</p>

3.CONTIDOS DO CURRÍCULO

- O ser humano primitivo fronte ao medio, a morte e o alén. O sentido dos cultos funerarios e os ritos sacrificiais.
- Os relatos míticos sobre o home e Deus nas relixións xa desaparecidas: Mesopotamia, Exipto, Grecia e Roma.
- A multiplicidade de deuses no Hinduísmo. O seu sentido sacral da vida e a presenza de Deus.
- Deus Pai creador, misericordioso e providente. Concepción cristiá da vida. Ordenación da actividade humana ao ben da creación.
- O ser humano creado por Deus. Unidade corpo e espírito. O home fillo de Deus.
- O home rompe con Deus polo pecado. A súa rectificación e perfeccionamento en Cristo. A dor e a morte.
- Deus revélase en Xesús Cristo. A salvación e a redención de Xesús Cristo. A resurrección e a vida eterna.
- Sentido e significado dalgúns nomes de Cristo no Novo Testamento: Fillo de Deus, Mesías, Señor.
- Reino de Deus e Igrexa. Significado, realización e transcendencia.
- As Benaventuranzas, anuncio gozoso de Deus e o seu reinado. Seguimento e identificación con Xesús Cristo.
- A vida como proxecto persoal. A dignidade da persoa. A persoa humana, principal preocupación da Igrexa. A moral do amor.

- Sentido e finalidade básica da sexualidade. Valor integrador da sexualidade como don de Deus. Respecto e valoración de ambos os sexos.
- O sacramento do Matrimonio e a súa moral. Responsabilidade educativa da familia. O divorcio e a súa problemática.
- A moralidade dos actos no Cristianismo, e a súa relación coa proposta moral do Budismo (sentido da felicidade) e do Islam (valor moral das obras).
- A Virxe María, modelo do crente.

► CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES

UNIDADE 1. Fun, son e serei

CONCEPTOS

- O ser humano, unha historia persoal en proceso.
- As primeiras etapas da vida humana.
- A puberdade e a adolescencia.
- A importancia da vocación.
- A importancia de ter un proxecto de vida.
- O proxecto de vida cristián.
- Dificultades para desenvolver o proxecto de vida.

PROCEDEMENTOS

- Revivir recordos da propia existencia e estruturalos.
- Realizar un esquema que resuma as calidades persoais máis desenvolvidas.
- Analizar viñetas e cómics, e ser capaz de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Analizar textos literarios para sacar deles o ensino que pretende transmitir o seu autor.
- Explicar os conceptos básicos deste tema.

ACTITUDES

- Interese por profundar na propia experiencia vital.
- Valor da autoestima e o autocoñecemento.
- O valor da vida como proxecto de crecemento e relación.

- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida.
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre o sentido da vida.

UNIDADE 2. A árbore das relixións

II. CONTIDOS

CONCEPTOS

- Panorama das relixións tradicionais ou primitivas. Clasificación e elementos.
- Relixións desaparecidas en Exipto, Mesopotamia, Grecia e Roma.
- Confucianismo, taoísmo e xintoísmo.
- O hinduísmo: orixe, crenzas, deuses.
- El budismo: Buda, crenzas, nirvana.
- Elementos fundamentais das relixións monoteístas: xudaísmo, cristianismo e islam.

PROCEDEMENTOS

- Situar no mapa a presenza das diferentes relixións.
- Coñecer mediante cadros sinópticos os nomes das divindades exipcias, romanas e gregas, e analizar as coincidencias entre elas.
- Elaborar cadros nos que aparezan os datos máis significativos das relixións orientais máis importantes.
- Explicar as características propias de cada unha das tres grandes relixións monoteístas.
- Relacionar varias imaxes e símbolos coa relixión que representan.

ACTITUDES

- Interese polo coñecemento do feito relixioso.
- Valorar o papel das diferentes relixións na historia.
- Curiosidade acerca das peculiaridades das relixións orientais e das relixións monoteístas.
- Recoñecer as achegas da relixión á cultura.
- Tolerancia e respecto cara a outros sentimentos e expresións do feito relixioso.
- Actitude de apertura cara ao diálogo interrelixioso.

UNIDADE 3. Deus crea e salva

CONCEPTOS

- As preguntas fundamentais do ser humano: De onde vimos?, A onde imos?
- As respostas da Biblia.
- Deus crea por amor. Toda a creación é froito do amor de Deus.
- O ser humano, creado a imaxe e semellanza de Deus, é colaborador e responsable do creado.
- O risco e a grandeza da liberdade: a ruptura do pecado.
- A salvación de Xesús, camiño para os cristiáns.

PROCEDEMENTOS

- Formularse as preguntas máis profundas que o ser humano se cuestionou dende a antigüidade.
- Ler diversos textos bíblicos, interpretalos e analizar a información pertinente.
- Distinguir o ámbito científico do ámbito relixioso.
- Contemplan obras de arte con contido relixioso e relacionalas coas escenas bíblicas que conteñen ou os valores que intentan transmitir.

ACTITUDES

- Estudo rigoroso do tema da creación.
- Interese por atopar resposta ás preguntas.
- Desexo de profundar con coherencia nos temas propostos nesta unidade.
- Aprecio polo valor da creación e da vida humana como obra de Deus.
- Convencemento da dignidade especial do ser humano como ser creado a imaxe e semellanza de Deus.
- Responsabilidade ante o don da liberdade.

UNIDADE 4. Xesús, o mesías anunciado

CONCEPTOS

- Cumprimento das promesas mesiánicas na persoa de Xesús.
- A intención didáctica dos evanxelistas ao escribir as súas obras.
- O propósito dos relatos evanxélicos da infancia.
- Os evanxeos de Mateu e Lucas como relatores da infancia de Xesús.

PROCEDEMENTOS

- Traballar coa Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos literarios para extraer deles unhas conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Lectura e análise de secuencias dalgúns películas.

ACTITUDES

- Interese por coñecer o que os evanxeos nos contan da infancia de Xesús.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.
- Disponibilidade para o traballo en grupos dalgúns exercicios propostos.
- Utilización das tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos e buscar información.

UNIDADE 5. Xesús anunciou o reino de Deus

CONCEPTOS

- O reino de Deus como centro da mensaxe de Xesús.
- As parábolas, relatos cun fin didáctico.
- Clasificación das parábolas.
- Os milágres de Xesús: concepto e clasificación.
- Marxinación e estamentos sociais en tempos de Xesús.

PROCEDEMENTOS

- Manexar a Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos literarios para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Analizar algunhas parábolas de Xesús e clasificar o ensino que intentan presentar de acordo co tipo de parábola.
- Distinguir claramente entre os aspectos sociolóxicos e morais das persoas que compoñían a sociedade en tempos de Xesús.

ACTITUDES

- Interese polos ensinos de Xesús nas parábolas.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.
- Disponibilidade para o traballo en grupo nalgúns exercicios propostos.
- Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos.
- Aprecio pola capacidade de Xesús de actuar libremente nun contexto social no que había moitos marxidados.
- Actitude solidaria cos discriminados e excluídos do mundo actual.

UNIDADE 6. Xesús, unha vida entregada

CONCEPTOS

- Os relatos da paixón, morte e resurrección de Xesús.
- O significado da última cea de Xesús e a eucaristía.
- O xuízo relixioso e político a Xesús.
- Crucifixión e morte de Xesús.
- O sentido da morte de Xesús para os cristiáns.
- A salvación e a redención de Xesús Cristo para os cristiáns.
- Xesús vence á morte: a resurrección
- A confesión de fe na encarnación, morte, e resurrección de Xesús nas primeiras comunidades cristiás.

PROCEDEMENTOS

- Relacionar a realidade de opresión na actualidade coa inxustiza sufrida por Xesús.
- Encontrar a relación existente entre a morte e resurrección de Cristo coas afirmacións de fe da Igrexa.
- Ler e analizar textos bíblicos.
- Elaborar esquemas onde quede reflectida a dimensión política e relixiosa do xuízo a Xesús e os títulos que este recibe.
- Contemplar cadros con contido relixioso da pintura universal e relacionalos coas escenas bíblicas que conteñen e os valores que intentan transmitir.

ACTITUDES

- Actitude de solidariedade coas vítimas de calquera opresión, en especial as que derivan da falta de liberdade, do xenocidio étnico, da persecución relixiosa, etc.
- Interese por coñecer os datos evanxélicos sobre a morte e resurrección de Cristo.
- Convencemento da importancia da resurrección como centro da fe cristiá.
- Actitude de diálogo e de respecto cara ás opinións vertidas por outros compañeiros.

UNIDADE 7. UN PROXECTO DE VIDA

CONCEPTOS

- Complexidade e riqueza do ser humano.
- Importancia do autoconhecimento e da autoestima.
- Necesitamos convivir cos demais.
- A raíz antropolóxica da pregunta sobre Deus. O home, pola súa natureza, capaz do descubrimento de Deus: en que sentido existen vías humanas de acceso a Deus.
- O gran interrogante da existencia: o sentido da vida.

PROCEDEMENTOS

- Revivir recordos da nosa propia existencia e estruturalos.
- Formular as dúbidas e preguntas sobre o sentido da vida.
- Ler e comentar os textos propostos.
- Ler as imaxes e relacionalas coa propia vida, cos valores ou situacións que intentan transmitir.
- Analizar os elementos da verdadeira amizade.

ACTITUDES

- Interese por profundar na propia experiencia vital.
- Valor do propio corpo, da saúde e de estar ben consigo mesmo.
- Valor da autoestima e o autoconhecimento.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida.
- Valor da amizade.

UNIDADE 8. O agasallo do amor

CONCEPTOS

- A vocación humana máis importante: o amor.
- Diversos tipos de amor humano.
- O instinto sexual e o sentido e a finalidade da sexualidade.
- O valor da sexualidade humana: un don ao servizo do amor.
- O gran perigo da vida sexual: desligala do amor e a fecundidade. A maduración da sexualidade.
- A sexualidade no adulto: a vida en parella, o matrimonio e o celibato.

PROCEDEMENTOS

- Recoñecer os diferentes tipos de amor humano.
- Revivir recordos da propia experiencia de amor recibido e de familia.
- Recoñecer e distinguir algunhas actitudes positivas que nos levan ao amor auténtico.
- Analizar varios textos bíblicos, afirmacións e diversos documentos doutriniais para sacar unha serie de conclusións.
- Observar obras de arte e ler viñetas e cómics, sendo capaces de traducir en explicacións sinxelas a mensaxe do autor.

ACTITUDES

- Disponibilidade para suscitarse abertamente o don e o misterio da propia sexualidade.
- Espírito crítico fronte a todo o que non fomenta o amor auténtico e a maduración da sexualidade.
- Convencemento de que a sexualidade é un don inmenso que debe coidarse e orientarse.
- Admiración cara ás persoas que dan a súa vida por amor.
- Valoración da familia.
- Interese por profundar neste tema.
- Mostrar respecto cara a outras opcións e formas de entender a sexualidade e a familia.

UNIDADE 9. Matrimonio e familia

CONCEPTOS

- Definición de “matrimonio”, “matrimonio católico” e “familia”.
- O matrimonio, base da familia e da sociedade.
- Dereitos e deberes adquiridos que se recoñecen á familia.
- Dificultades para a vida familiar: pobreza, incompatibilidades, desigualdades, carencias e rupturas.
- O sacramento do matrimonio: orixe, sentido, significado e características.
- O matrimonio cristián e a familia: medios para vivir a fe e para estar ao servizo da sociedade.

PROCEDEMENTOS

- Relacionar fases da vida dunha parella coas imaxes correspondentes.
- Analizar as diferenzas e similitudes entre conceptos como “matrimonio”, “matrimonio católico” e “familia”.
- Coñecer e traballar noticias referentes á situación da familia na actualidade.
- Redactar un informe sobre as diferenzas nos costumes e a forma de vida entre as familias de distintos países.
- Recoñecer os ritos, signos e xestos de que consta o sacramento do matrimonio.
- Ler, analizar e reflexionar diversos textos literarios e testemuñais.
- Interpretar imaxes e resolver un acróstico.

ACTITUDES

- Recoñecemento dos dereitos e deberes da familia.
- Actitude de reflexión ante o contexto social da familia, especialmente ante as dificultades ás que se enfronta.
- Interese por coñecer os desafíos e os compromisos da familia hoxe.
- Valor do servizo da familia cristiá á fe e á sociedade.
- Valor do sacramento do matrimonio como fonte de graza e testemuño do amor de Deus e dos esposos.
- Valor do matrimonio e da familia.

- **UNIDADE 10. María é o seu nome**

CONCEPTOS

- Acontecementos principais da vida de María.
- Relación entre María e o seu fillo Xesús segundo o Novo Testamento.
- María, a chea de graza: elixida e nai de Deus.
- María, modelo de crente: muller de fe e seguidora de Xesús.
- María na arte e na liturxia.

PROCEDEMENTOS

- Relacionar imaxes con textos do Novo Testamento nos que se fala de María.
- Consultar citas bíblicas nas que se narran acontecementos relacionados con María.
- Ler, comprender e traballar co relato da Anunciación.
- Resolver un acróstico sobre María.
- Investigar tradicións marianas do propio contexto cultural.
- Comentar o contido dalgunhas viñetas e realizar algunha baseada en episodios bíblicos nos que apareza María.
- Distinguir entre a persoa de María e as súas múltiples advocacións.
- Coñecer, contemplar e apreciar o patrimonio cultural e relixioso universal e español arredor da figura de María.

ACTITUDES

- Interese por coñecer o que os evanxeos nos contan da vida de María.
- Aprecio pola figura de María na tradición relixiosa e cultural española.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.
- Capacidade de relación entre textos literarios e bíblicos e obras de arte.
- Desexo de profundar con interese nestes temas.

4.CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

-RELACIÓN ENTRE CRITERIOS DE AVALIACIÓN

<p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL</p>	<p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR</p>
<p>1. Sinalar os elementos das relixións primitivas que teñan algunha relación coa cultura relixiosa actual.</p>	<p>– Descubrir en que consiste o compromiso cristián para consigo mesmo e para cos demais (C.EV. 3, 7 e 8)</p>
<p>2. Establecer distincións entre os relatos míticos da antigüidade e a Revelación de Deus no Cristianismo.</p>	<p>– Saber explicar o significado de palabras e expresións como “desenvolvemento persoal”, “vocación”, “vocación cristiá”, “proxecto de vida” (C.EV. 3, 4 e 8)</p>
<p>3. Formular a concepción do home no cristianismo, e as súas consecuencias na fundamentación dos seus dereitos e deberes.</p>	<p>– Saber explicar a orixe da relixión e os elementos das relixións tradicionais ou primitivas. Identificar as relixións desaparecidas e coñecer o nome dalgunha das súas divindades. (C.EV. 1 e 2)</p>
<p>4. Explicar a orixe e sentido do mundo e da vida, como froito do designio amoroso, misericordioso e providente de Deus Pai.</p>	<p>– Saber en que consisten os aspectos fundamentais das tres relixións monoteístas e a relación entre elas (C.EV. 2, 3, 11)</p>
<p>5. Saber relacionar a Xesús Cristo coas expectativas do Antigo Testamento.</p>	<p>– Saber explicar que significa e que consecuencias ten que a Biblia non sexa un libro científico (C.EV. 2 e 5)</p>
<p>6. Saber razoar o sentido da salvación do pecado e da morte que Xesús Cristo outorga ao crente.</p>	<p>– Razoar acerca da especial dignidade e complexidade do ser</p>
<p>7. Recoñecer a mensaxe do Reino e as benaventuranzas</p>	<p>– Razoar acerca da especial dignidade e complexidade do ser</p>

<p>como proxecto de vida do cristián que se identifica con Xesús Cristo, e saber aplicar á Igrexa as parábolas do Reino.</p>	<p>humano (C.EV. 3 e 8)</p>
<p>8. Razoar os principios e valores que fundamentan a moral cristiá, aplicándoos especialmente á problemática actual sobre a vida.</p>	<p>– Identificar as principais afirmacións sobre o ser humano que se desprenden da revelación (C.EV. 3 e 8)</p>
<p>9. Saber dar razóns do valor da sexualidade como don de Deus e colaboración con El na creación, e saber aplicar os fundamentos da moral cristiá á vida sexual.</p>	<p>– Sintetizar a mensaxe evanxélica sobre o reino de Deus, mediante a análise das parábolas e os discursos de Xesús, a fin de descubrir o seu valor humanizador e as actitudes básicas da vida cristiá (C.EV. 3, 4, 5, 6 e 7)</p>
<p>10. Deducir do sacramento do Matrimonio os valores da entrega total, o compromiso, a fidelidade e o sentido da procreación.</p>	<p>– Saber interpretar a morte e a resurrección de Xesús como fonte de amor, perdón, esperanza e novo nacemento para os fillos de Deus (C.EV. 6)</p>
<p>11. Comparar o sentido da felicidade, os medios para alcanzala e a proposta moral no budismo, o cristianismo e o islam.</p>	<p>– Descubrir os puntos esenciais da antropoloxía cristiá en diálogo con outros sistemas de interpretación da vida (C.EV. 3)</p> <p>– Saber diferenciar os diferentes tipos de amor que existen. Saber explicar a doutrina bíblica sobre a sexualidade e o matrimonio (C.EV. 8, 9 e 10)</p> <p>– Comprender e saber explicar en que consiste unha sexualidade ben integrada na personalidade: suxestións e comportamentos sexuais específicos (C.EV. 8, 9 e 10)</p>

-CRITERIOS DE AVALIACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS DE 1º ESO.

UNIDADE 1. Fun, son e serei

CONCEPTUAIS

- Recoñecer que o ser humano é un proceso, unha historia en etapas.
- Saber a importancia da vocación e dun proxecto de vida.
- Coñecer as propostas para un proxecto de vida cristián.

PROCEDIMENTAIS

- Realizar un esquema que resuma as calidades persoais máis desenvolvidas, para traballar a autoestima.
- Analizar viñetas , cómics, textos literarios para ser capaz de explicar o ensino e a mensaxe do autor.

ACTITUDINAIS

- Valor da autoestima e o autocoñecemento.
- O valor da vida como
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre o sentido da vida.

UNIDADE 2. A árbore das relixións

CONCEPTUAIS

- Coñecer o panorama das principais relixións desaparecidas e actuais coas súas clasificación e elementos.
- Diferenciar relixións politeístas e monoteístas.
- Identificar os elementos fundamentais das relixións monoteístas: xudaísmo, cristianismo e islam.

PROCEDIMENTAIS

- Situación no mapa a presenza das diferentes relixións.
- Elaborar cadros nos que aparezan os datos máis significativos das relixións máis importantes.
- Relacionar varias imaxes e símbolos coa relixión que representan.

ACTITUDINAIS

- Valorar o feito religioso e o papel das diferentes relixións na historia.
- Recoñecer as achegas da relixión á cultura.
- Tolerancia e respecto cara a outros sentimentos e expresións do feito religioso.
- Actitude de apertura cara ao diálogo interreligioso.

UNIDADE 3. Deus crea e salva

CONCEPTUAIS

- Identificar as preguntas fundamentais do ser humano.
- As respostas da Biblia.
- Deus crea por amor e o ser humano é colaborador e responsable do creado.
- O risco e a grandeza da liberdade
- A salvación de Xesús, camiño para os cristiáns.

PROCEDIMENTAIS

- Formularse as preguntas máis profundas que o ser humano se cuestionou dende a antigüidade De onde vivimos?, A onde imos?
- Ler diversos textos bíblicos, interpretalos e analizar a información pertinente.
- Distinguir o ámbito científico do ámbito relixioso.
- Contemplar obras de arte con contido relixioso e relacionalas coas escenas bíblicas que conteñen ou os valores que intentan transmitir.

ACTITUDINAIS

- Estudo rigoroso do tema da creación.
- Interese por atopar resposta ás preguntas.
- Aprecio polo valor da vida humana e da dignidade especial do ser humano como obra de Deus.
- Responsabilidade ante o don da liberdade.

UNIDADE 4. Xesús, o mesías anunciado

CONCEPTUAIS

- Cumprimento das promesas mesiánicas na persoa de Xesús.
- A intención didáctica dos evanxelistas ao escribir as súas obras.
- O propósito dos relatos evanxélicos da infancia.
- Os evanxeos de Mateu e Lucas como relatores da infancia de Xesús.

PROCEDIMENTAIS

- Traballar coa Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos literarios para extraer deles unhas conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Lectura e análise de secuencias dalgúns películas.

ACTITUDINAIS

Interese por coñecer o que os evanxeos nos contan da infancia de Xesús.

Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten imaxes e fotografías de temas humanos e relixiosos.

Dispoñibilidade para o traballo en grupos dalgúns exercicios propostos.

Utilización das tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos e buscar información.

UNIDADE 5. Xesús anunciou o reino de Deus

CONCEPTUAIS

- Coñecer o significado do Reino de Deus como centro da mensaxe de Xesús.
- Saber o que son as parábolas , o seu significado, a súa clasificación e o seu didáctico.
- Coñecer os milagres de Xesús: concepto e clasificación.
- Identificar os estamentos sociais en tempos de Xesús..

PROCEDIMENTAIS

- Manexar a Biblia buscando citas e comparando textos bíblicos para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Analizar algunhas parábolas de Xesús e clasificar o ensino que intentan presentar de acordo co tipo de parábola.
- Distinguir claramente entre os aspectos sociolóxicos e morais das persoas que compoñían a sociedade en tempos de Xesús.

ACTITUDINAIS

- Dispoñibilidade para o traballo en grupo nalgúns exercicios propostos.
- Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos.
- Aprecio e interese polos ensinos de Xesús e pola súa capacidade para actuar libremente nun contexto social no que había moitos marxinados.
- Actitude solidaria cos discriminados e excluídos do mundo actual.

UNIDADE 6. Xesús, unha vida entregada

CONCEPTUAIS

- Coñecer os relatos da paixón, morte e resurrección de Xesús.
- Saber cal é o sentido da morte e da resurrección de Xesús para os cristiáns.
- Coñecer as primeiras confesións de fe na encarnación, morte, e resurrección de Xesús das primeiras comunidades cristiás.

PROCEDIMENTAIS

- Relacionar a realidade de opresión na actualidade coa inxustiza sufrida por Xesús.
- Ler e analizar textos bíblicos.
- Elaborar esquemas onde quede reflectida a dimensión política e relixiosa do xuízo a Xesús .
- Contemplar cadros con contido relixioso da pintura universal e relacionalos coas escenas bíblicas que conteñen e os valores que intentan transmitir.

ACTITUDINAIS

- Actitude de solidariedade coas vítimas de calquera opresión, en especial as que derivan da falta de liberdade, do xenocidio étnico, da persecución relixiosa, etc.
- Convencemento da importancia da resurrección como centro da fe cristiá.
- Actitude de diálogo e de respecto cara ás opinións vertidas por outros compañeiros.

UNIDADE 7. UN PROXECTO DE VIDA

CONCEPTUAIS

- Coñecer a importancia do autoconhecimento e da autoestima.
- Darse conta de que necesitamos convivir cos demais.
- Saber en qué consiste o sentido da vida e cómo atopalo.

PROCEDIMENTAIS

- Revivir recordos da nosa propia existencia e estruturalos.
- Formular as dúbidas e preguntas sobre o sentido da vida.
- Ler e comentar textos propostos.
- Ver imaxes e relacionalas coa propia vida, cos valores ou situacións que intentan transmitir.
- Analizar os elementos da verdadeira amizade.

ACTITUDINAIS

- Interese por profundar na propia experiencia vital.
- Valor do propio corpo, da saúde e de estar ben consigo mesmo.
- Valor da autoestima e o autoconhecimento.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida.
- Valor da amizade.

UNIDADE 8. O agasallo do amor

CONCEPTUAIS

- Ver o amor como a vocación máis importante e grande do ser humano. – Saber diferenciar os diversos tipos de amor humano.
- A maduración da sexualidade , o instinto sexual e o sentido e a finalidade da sexualidade.
- O valor da sexualidade humana: un don ao servizo do amor.
- A sexualidade no adulto: a vida en parella, o matrimonio e o celibato.

PROCEDIMENTAIS

- Recoñecer os diferentes tipos de amor humano.
- Revivir recordos da propia experiencia de amor recibido e de familia.
- Recoñecer e distinguir algunhas actitudes positivas que nos levan ao amor auténtico.
- Analizar varios textos bíblicos, afirmacións e diversos documentos doutrinais para sacar unha serie de conclusións.
- Observar obras de arte e ler viñetas e cómics, sendo capaces de explicar a mensaxe do autor/ora.

ACTITUDINAIS

- Espírito crítico fronte a todo o que non fomenta o amor auténtico e a maduración da sexualidade.
- Convencemento de que a sexualidade é un don inmenso que debe coidarse e orientarse.
- Admiración cara ás persoas que dan a súa vida por amor.
- Valoración da familia.
- Mostrar respecto cara a outras opcións e formas de entender a sexualidade e a familia.

UNIDADE 9. Matrimonio e familia

CONCEPTUAIS

- Saber definir: “matrimonio”, “matrimonio católico” e “familia”.
- Coñecer os dereitos e deberes adquiridos que se recoñecen á familia como base da sociedade
- Distinguir as dificultades para a vida familiar hoxe: pobreza, incompatibilidades, desigualdades, carencias e rupturas.
- O sacramento do matrimonio: orixe, sentido, significado e características.
- O matrimonio cristián e a familia: medios para vivir a fe e para estar ao servizo da sociedade.

PROCEDIMENTAIS

- Relacionar fases da vida dunha parella coas imaxes correspondentes.
- Analizar as diferenzas e similitudes entre conceptos como “matrimonio”, “matrimonio católico” e “familia”.
- Coñecer e traballar noticias referentes á situación da familia na actualidade.
- Redactar un informe sobre as diferenzas nos costumes e a forma de vida entre as familias de distintos países.
- Recoñecer os ritos, signos e xestos de que consta o sacramento do matrimonio.

ACTITUDINAIS

- Recoñecemento dos dereitos e deberes da familia.
- Actitude de reflexión ante o contexto social , os compromisos e as dificultades das familias hoxe.
- Valor do servizo da familia cristián á fe e á sociedade.
- Valor do matrimonio e da familia.

UNIDADE 10. María é o seu nome

CONCEPTAIS

- Coñecer os acontecementos principais da vida de María.
- Ver a relación entre María e o seu fillo Xesús segundo o Novo Testamento.
- Acercarse a María como muller, modelo de crente , e elixida por Deus ,
- Coñecer mellor a María na través da arte e da liturxia.

PROCEDIMENTAIS

- Relacionar imaxes con textos do Novo Testamento nos que se fala de María.
- Consultar citas bíblicas nas que se narran acontecementos relacionados con María.
- Ler, comprender e traballar co relato da Anunciación.
- Resolver un acróstico sobre María.
- Investigar tradicións marianas do propio contexto cultural do alumno/a.
- Distinguir entre a persoa de María e as súas múltiples advocacións.
- Coñecer, contemplar e apreciar o patrimonio cultural e relixioso universal e español arredor da figura de María.

ACTITUDINAIS

- Interese por coñecer o que os evanxeos nos contan da vida de María.
- Aprecio pola figura de María na tradición relixiosa e cultural española.
- Capacidade de relación entre textos literarios e bíblicos e obras de arte.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

2.º CURSO ESO

PROXECTO EMAÚS RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA

PROXECTO CURRICULAR

1. OBXECTIVOS

► RELACIÓN OBXECTIVOS DA ETAPA / OBXECTIVOS DA MATERIA

OBXECTIVOS DA ETAPA	OBXECTIVOS DA MATERIA
<p>a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.</p> <p>b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición precisa para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.</p> <p>c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.</p> <p>d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a</p>	<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e na súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p> <p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións lles dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e do seu destino último.</p> <p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.</p> <p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p> <p>5. Identificar a Xesucristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes,</p>

<p>violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.</p> <p>e) Desenvolver destrezas básicas no emprego das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.</p> <p>f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.</p> <p>g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.</p> <p>h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, de habela, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no</p>	<p>mediante o coñecemento e a análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.</p> <p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo lle ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p> <p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e ao acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.</p> <p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrante de cada un dos sacramentos.</p> <p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p> <p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e</p>
---	--

<p>estudo da literatura.</p> <p>i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.</p> <p>l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.</p> <p>m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.</p> <p>n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, botando man de diversos medios de expresión e representación.</p>	<p>nas grandes relixións.</p> <p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p> <p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>
---	--

► CONCRECIÓN E RELACIÓN ENTRE OS OBXECTIVOS DA MATERIA E OS OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR PARA 2.º ESO

OBXECTIVOS DA MATERIA	OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e na súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p> <p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións lles dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descubrir que as persoas somos interioridade e exterioridade (Unidade 1). • Comprender o significado da interioridade para as persoas (Unidade 1). • Coñecer os elementos da interioridade (Unidade 1). • Descubrir o valor do silencio como autoconhecimento e comunicación (Unidade 1). • Coñecer como Xesús viviu e falou da interioridade e da oración (Unidade 1). <ul style="list-style-type: none"> • Interesarse polo feito relixioso como referente básico na vida das persoas (Unidade 2). • Comprender o fenómeno relixioso como expresión da apertura do ser humano á transcendencia e da súa procura de sentido (Unidade 2). • Reflexionar ao redor da pregunta pola utilidade da relixión: para que serve? (Unidade 2). • Adquirir unha información básica sobre as características e manifestacións da relixión

<p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.</p>	<p>(Unidade 2).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer as manifestacións pseudorelixiosas máis importantes e sabelas diferenciar da relixión (Unidade 2). • Comprender que significa que Deus se dá a coñecer á humanidade para salvala (Unidade 3). • Coñecer as principais etapas da historia da salvación: as súas figuras máis representativas, o papel que tiveron na devandita historia e a mensaxe que todo iso transmite (Unidade 3). • Saber que significa e que consecuencias ten o pecado como encontro fracasado entre a humanidade e Deus (Unidade 3). • Enumerar e coñecer o alcance dos encontros fracasados máis importantes que os homes e mulleres tiveron con Deus na historia (Unidade 3). • Entender que queremos dicir cando afirmamos que os seres humanos somos responsables da salvación (Unidade 3).
<p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprender que significa que Xesucristo é salvador (Unidade 4).
<p>5. Identificar a Xesucristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, da súa vida e da súa presenza polo</p>	

<p>Espírito Santo.</p> <p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto á realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo lle ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p> <p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e ao</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer que significado teñen as formulacións que o credo realiza sobre Xesús (Unidade 4). • Analizar as implicacións e consecuencias que ten o feito de que Deus se fixo home en Xesús (Unidade 4). • Descubrir a Xesús, verdadeiro Deus e verdadeiro home (Unidade 4). • 5. Analizar o significado da paixón, morte e resurrección de Xesús para a nosa salvación (Unidade 4). • Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto á realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo lle ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea (Unidade 6). • Coñecer o significado de Pentecoste e as características da vida da primeira Igrexa (Unidade 6). • Descubrir a importancia e os trazos fundamentais da vida comunitaria (Unidade 6). • Comprender que significa que a Igrexa se organiza para o servizo, desde a diversidade de carismas e responsabilidades (Unidade 6).
--	---

<p>acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.</p> <p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrante de cada un dos sacramentos.</p> <p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer cal é a misión da Igrexa e descubrir a súa achega á historia da humanidade (Unidade 6). • Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e ao acontecemento cristián que se realiza na Igrexa (Unidade 6). • Descubrir que significa seguir a Xesús resucitado (Unidade 5). • Afondar nas características básicas do estilo de vida que supón seguir a Xesús (Unidade 5). • Coñecer cales son os medios máis importantes para que se produza o encontro con Xesús (Unidade 5). • Afondar no significado da santidad, tanto na Igrexa primitiva coma na vida actual da Igrexa (Unidade 5). • Identificar a Xesucristo como centro e eixe da vida cristiá (Unidade 5). • Comprender o significado da oración e a celebración na vida persoal e comunitaria dun cristián (Unidade 7). • Comprender o sentido das celebracións cristiás en canto expresión da experiencia dun pobo e signos que manifestan a
---	--

<p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p>	<p>identidade dunha relixión (Unidade 7).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Achegarnos á experiencia dos primeiros cristiáns para ver como e por que empezaron a celebrar determinados acontecementos (Unidade 7). • Coñecer as principais celebracións litúrxicas cristiás que se realizan hoxe no seo da comunidade cristiá e comprender o significado destas (Unidade 7). • Recoñecer a forza expresiva dos símbolos na vida humana para descubrir o sentido e a finalidade dos sacramentos na vida da Igrexa (Unidade 7). • Coñecer que é o que caracteriza os sacramentos do bautismo, a eucaristía, a reconciliación e a unción de enfermos, como se realizan e que é o que teñen en común (Unidade 7). • Analizar a relación que teñen os diferentes sacramentos cos momentos cruciais da vida das persoas (Unidade 7). <ul style="list-style-type: none"> • Descubrir o valor de ser un mesmo como medio de realización persoal (Unidade 8). • Comprender que son e que finalidade teñen os medios de comunicación social (Unidade 8).
--	---

<p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizar o impacto que os MCS teñen nas persoas (Unidade 8). • Coñecer cal é a posición da Igrexa ante os MCS (Unidade 8). • Valorar a importancia da maduración persoal para poder facerlle fronte á publicidade de modo libre e responsable (Unidade 8). • Descubrir nos evanxeos que significa para Xesús seguir o camiño da verdade (Unidade 8). • Saber diferenciar aquelas actitudes que non se axustan á verdade daquelas que sustentan unha vida fundada na verdade (Unidade 8). • Coñecer o enunciado, o significado e as connotacións vitais que teñen para os seguidores de Xesús os tres primeiros mandamentos (Unidade 5).
<p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analizar algúns dos problemas máis graves que padece a nosa sociedade e que lles afectan radicalmente ás persoas, tales como a fame, a pobreza, a violencia, a guerra, a marxinación e a degradación do medio (Unidade 9). • Examinar con espírito crítico e con esperanza as "feridas" do mundo para desenvolver unha

	<p>actitude de cooperación e compromiso (Unidade 9).</p> <ul style="list-style-type: none">• Sensibilizarse coa situación de millóns de seres humanos que padecen o azoute destes graves problemas, fomentando o esforzo persoal e social por erradicalos (Unidade 9).• Confrontar a realidade que estes problemas ofrecen coa mensaxe de Xesús (Unidade 9).• Analizar en que consiste o traballo e o compromiso dos cristiáns por facer un mundo mellor (Unidade 9).• Recoñecer algunhas das organizacións católicas máis significativas polo seu compromiso coa xustiza e a igualdade, así como o testemuño significativo dalgúns cristiáns (Unidade 9). <ul style="list-style-type: none">• Coñecer que di a fe cristiá sobre o destino deste mundo e, polo tanto, sobre o destino das persoas (Unidade 10).• Analizar a promesa que Deus fai dun mundo novo que terá lugar despois deste, e comprender a responsabilidade dos cristiáns na construción dun ceo e dunha terra nova (Unidade 10).• Comprender, a partir das palabras de Xesús, que di a relixión cristiá sobre o destino da nosa vida e do mundo (Unidade 10).
--	--

	<ul style="list-style-type: none">• Comprobar como todas as relixións da humanidade intentaron responder ao problema da morte (Unidade 10).• Interpretar e comprender, a partir da morte de Xesús, cal é o futuro que lle espera ao cristián despois da morte (Unidade 10).• Fundamentar o sentido da esperanza cristiá na resurrección (Unidade 10).• Entender que significa que o reino chegou xa pero non de xeito definitivo (Unidade 10).
--	---

<p>MUNDO FÍSICO</p>	<p>entender a historia e a cultura occidental.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traducir a categorías actuais e comprensibles os antigos símbolos cristiáns para xerar cultura. • Apreciar a propia cultura e o valor artístico das linguaxes de comunicación actual. • Exercitarse na análise crítica da cultura actual á luz do evanxeo. • Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor diversas concepcións do tempo. • Apreciar a cultura propia e as alleas xunto ás súas manifestacións culturais. <ul style="list-style-type: none"> • Obter e seleccionar información. • Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos. • Coñecer e contrastar o testemuño e as experiencias das diversas comunidades cristiás. • Personalizar a propia aprendizaxe fomentando a atención, a experiencia e o traballo en equipo. • Abrir a intelixencia creativa á busca de novas razóns para vivir. • Ensanchar calquera tipo de itinerario ou discurso racional reducionista. <ul style="list-style-type: none"> • Exercitar a introspección e a interiorización. • Afondar no coñecemento dun mesmo. • Examinar situacións concretas da
----------------------------	---

	<p>vida para realizar un xuízo crítico, autónomo e responsable.</p> <ul style="list-style-type: none">• Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo.• Amosar empatía, poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista.• Exercitarse en vivir con esperanza, soñando e traballando por un mundo mellor.• Incorporar elementos vivos e transcendentos na construción da propia personalidade.• Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor a persoa de Xesús nos textos sagrados, nos símbolos e nos documentos eclesiais.• escoitar a chamada persoal de Xesús como unha oferta de vida e de sentido.• Incorporar ao acerbo persoal os modos eclesiais de confesar, celebrar e vivir a fe.• Identificarse coa persoa de Xesús mediante o testemuño dalgúns dos seus seguidores.• Enriquecer e estimular a personalidade con modelos de vida suxestivos e atractivos.• Construír un sistema de valores propio a partir da vida e das palabras de Xesús.• Personalizar e exercitarse en vivir de acordo a devandita estimativa moral.• Desenvolver valores da integración social, do servizo e da solidariedade cos semellantes.
--	--

	<ul style="list-style-type: none">• Exercitar a toma de decisións e a asunción de responsabilidades.• Desenvolver a construción dun pensamento propio e autónomo.• Iniciarse na argumentación.• Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro.• Medrar en liberdade interior abríndose a valores transcendentos como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia.• Desenvolver valores de integración social, de servizo e de solidariedade cos semellantes. <ul style="list-style-type: none">• Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal e da Doutrina Social da Igrexa.• Enriquecer o xuízo crítico do uso da ciencia e da tecnoloxía.
--	---

3. CONTIDOS

► **CONTIDOS DO CURRÍCULO DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA PARA 2.º ESO**

1. O fenómeno relixioso e a súa linguaxe. A busca de Deus e a súa expresión relixiosa, histórica, cultural e social.
2. A experiencia relixiosa como realidade antropolóxica. O sentido da transcendencia. As grandes preguntas do home onde se enraíza o relixioso.
3. A plenitude da experiencia relixiosa: o encontro do home con Deus. O cristianismo e a revelación de Deus nos acontecementos e palabras testemuñados pola Sagrada Escritura.
4. O mal e o pecado. A ruptura do home con Deus. O valor das mediacións.
5. Xesucristo, verdadeiro Deus e verdadeiro home, Mediador noso.
6. Xesucristo revélalle ao home a súa orixe, a súa condición e o seu destino como fillo de Deus.
7. A confesión de fe na encarnación, morte e resurrección de Xesús nas primeiras comunidades cristiás. A presenza de María no Misterio de Cristo.
8. A presenza viva de Deus na Igrexa, sacramento universal de salvación. A Igrexa continúa a obra de Xesucristo, animada polo Espírito Santo.
9. A fe e o seguimento. A santidad como meta de todo cristián.
10. Manifestacións da graza de Deus: orixe, finalidade e sentido dos sacramentos do bautismo, a reconciliación, a eucaristía e a unción dos enfermos. Relacións entre estes sacramentos e a vida humana.

11. A liturxia como expresión da relación de Deus cos homes e dos homes con El. Orixe e actualidade. O valor da oración.
12. Moral das relacións do home con Deus: 1º, 2º e 3º mandamentos.
13. Moral en relación coa verdade e coa autenticidade persoal. A súa presenza nos medios de comunicación.
14. Compromiso dos cristiáns na construción da cidade terrestre e valoración das achegas doutras relixións.
15. A civilización do amor: Deus promete un ceo novo e unha terra nova.

► CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES

UNIDADE 1. O MUNDO QUE NON SE VE

CONCEPTOS

- "Dentro" e "fóra": dúas dimensións dun mesmo.
- A interioridade: un espazo de encontro e comunicación profunda.
- Elementos da interioridade.
- O silencio, camiño para se escoitar a un mesmo.
- Deus, presenza na interioridade.
- Xesús: vida interior e palabras sobre a interioridade.

PROCEDEMENTOS

- Tomar conciencia da dimensión interior e exterior das persoas.
- Usar a Biblia para traballar textos que teñen unha estreita relación co tema de estudo.
- Analizar viñetas e obras de arte, e ser quen de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Explicar os conceptos básicos que aparecen na unidade.
- Ser capaz de verbalizar emocións, sentimentos e ideas.
- Analizar textos literarios para obter deles as ensinanzas que pretenden transmitir os seus autores.

ACTITUDES

- Interese por afondar na propia experiencia vital.
- Valorar a dimensión interior das persoas.
- Examinar o propio equilibrio entre interioridade e exterioridade.
- Involucrarse persoalmente no crecemento da propia vida interior.
- Recoñecer en Xesús o modelo de persoa que viviu "desde o seu interior".

UNIDADE 2. A RELIXIÓN, QUE É E PARA QUE SERVE

CONCEPTOS

- A experiencia crente.
- Elementos comúns ás diferentes relixións.
- A relixión, un fenómeno complexo.
- Expresións e manifestacións da experiencia relixiosa.
- A relixión, resposta de sentido.
- Maxia, superstición, idolatría e ciencias ocultas.
- A diversidade relixiosa e o diálogo interrelixioso.

PROCEDEMENTOS

- Obter datos sobre o feito relixioso a partir da observación directa, da análise de diferentes textos e da contemplación dalgunhas imaxes.
- Saber utilizar e valorar informacións escritas e audiovisuais sobre a relixión e as súas manifestacións.
- Examinar textos procedentes de diferentes tradicións relixiosas, saber relacionar o seu contido e descubrir aqueles aspectos que comparten.
- Traballar individualmente e en grupo o tema das preguntas polo sentido da vida.
- Ler os textos de contidos e saber resumir as ideas fundamentais que transmiten.

ACTITUDES

- Interese polo coñecemento do feito relixioso.
- Traballar por entender os aspectos fundamentais de toda relixión.
- Recoñecer as manifestacións pseudorrelixiosas no propio contexto.
- Tolerancia e respecto cara a outros sentimentos e expresións do feito relixioso.
- Recoñecer as achegas das relixións á vida das persoas e da cultura.
- Apertura e predisposición ao diálogo interrelixioso.

UNIDADE 3. UNHA HISTORIA DE SALVACIÓN

CONCEPTOS

- Deus e o home ao encontro.
- A salvación, unha vida plena e feliz.
- Historia da salvación: significado e etapas.
- O pecado: un rexeitamento á proposta de Deus.
- Homes e mulleres, responsables da salvación.
- A graza, compromiso de Deus coa humanidade.

PROCEDEMENTOS

- Contemplan e interpretan obras de arte de diferentes épocas, estilos e autores, cuxo tema principal sexan as diferentes etapas e protagonistas da historia da salvación.
- Ler e analizar diferentes textos bíblicos nos que se presentan as diferentes etapas da historia da salvación.
- Saber interpretar correctamente o significado e as consecuencias dos encontros entre Deus e os homes.
- Interpretar, a partir de textos bíblicos, o alcance dos encontros fracasados entre os homes e Deus.
- Saber situar sobre un mapa, cando sexa posible, as diferentes etapas da historia da salvación.

ACTITUDES

- Estudo rigoroso do tema da historia da salvación.
- Desexo de afondar con coherencia nos temas propostos na unidade, de maneira especial, no que concirne ao relativo á salvación e ao pecado.
- Corresponsabilidade na tarefa da salvación.
- Procura do auténtico significado da historia da salvación.
- Interese por coñecer os protagonistas da historia da salvación.

UNIDADE 4. XESÚS, O NOSO SALVADOR

CONCEPTOS

- A fe en Xesús, o Cristo.
- Xesús, Fillo único de Deus.
- Xesús, nado de muller.
- Xesús revela quen é Deus.
- Causas e significado da morte de Xesús.
- Significado e consecuencias da resurrección de Xesús.

PROCEDEMENTOS

- Interpretar as diferentes afirmacións sobre Xesús contidas no credo.
- Manexar a Biblia buscando diferentes episodios da vida de Xesús.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos (bíblicos e doutro xénero) para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias dos alumnos.
- Interpretar o contido dalgunhas obras de arte en relación ao tema estudado na unidade.

ACTITUDES

- Interese por saber que significa que Xesús é salvador.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten as obras de arte que presentan algúns aspectos da vida de Xesús.
- Dispoñibilidade para o traballo en grupo nalgúns dos exercicios propostos na unidade.
- Interese por realizar unha propia síntese dos principais acontecementos da vida de Xesús e o seu significado para os homes e mulleres de hoxe.
- Uso das tecnoloxías da información e da comunicación para ampliar coñecementos.
- Aprecio polas diferentes expresións artísticas de Xesús en distintos puntos do planeta.

UNIDADE 5. SEGUIR A XESÚS

CONCEPTOS

- Seguir a Xesús é relacionarse con el.
- O estilo de vida que xorde do seguimento de Xesús.
- Medios importantes para o encontro con Xesús.
- Que significa ser santo. Chamados a ser santos.
- Os tres primeiros mandamentos.

PROCEDEMENTOS

- Lectura e análise de textos bíblicos e testemuñais para facilitar a comprensión dos contidos.
- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Contemplantar e interpretar o contido das fotografías e viñetas que ilustran a unidade.
- Consultar o vocabulario e as diferentes páxinas web que se propoñen.

ACTITUDES

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades en grupo.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Interese por querer afondar no verdadeiro significado que ten o seguimento de Xesús hoxe.
- Desenvolvemento da capacidade de traballar co texto bíblico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para a propia vida.

UNIDADE 6. A IGREXA CONTINÚA A OBRA DE XESÚS

CONCEPTOS

- Xesucristo convoca e congrega a comunidade dos seus discípulos.
- En Pentecoste maniféstase a Igrexa, misterio de comunión.
- A vida na primeira Igrexa: comunión, oración-celebración e misión.
- Imaxes para describir a Igrexa: Pobo de Deus, corpo de Cristo, templo do Espírito Santo.
- Trazos da comunidade cristiá.
- Misión da Igrexa: anunciar e instaurar o reino de Deus.
- Sentido e responsabilidade dos membros do Pobo de Deus.
- Formas de pertenza á Igrexa: laicos, xerarquía, relixiosos e relixiosas.
- Organización da Igrexa: a parroquia e a diocese.

PROCEDEMENTOS

- Observar e comentar as fotografías e ilustracións que acompañan as propostas de traballo, o desenvolvemento de contidos e as actividades que aparecen na unidade.
- Reflectir de xeito esquemático a rede de relacións que se establece entre as grandes relixións.
- Interrogarse sobre a razón pola que os primeiros discípulos foron transformados en persoas valentes e entregadas á misión.
- Ler e interpretar textos bíblicos, textos oficiais da Igrexa e textos de apoio, procedentes de diferentes autores e institucións, con distintas perspectivas.
- Sintetizar conceptos referentes á Igrexa, á súa orixe, características e estrutura, por medio de definicións propias dos alumnos.
- Coñecer diferentes aspectos do papado, especialmente dos pontífices do século XX e XXI.
- Empregar as tecnoloxías da información e da comunicación na procura de información e na aprendizaxe.

ACTITUDES

- Interese por adquirir novos coñecementos sobre o tema da Igrexa.
- Capacidade para adquirir unha visión máis ampla da realidade e da misión da Igrexa na actualidade.
- Participación activa nas tarefas e propostas de traballo de tipo persoal e en grupo.
- Desenvolvemento da capacidade de observación e análise de obras de arte e textos bíblicos.
- Recoñecer o traballo e a presenza da Igrexa no propio contexto vital.
- Admiración cara á vida da comunidade cristiá orixinal.
- Interese pola figura do Papa, os bispos, os sacerdotes e os laicos dentro da Igrexa católica.

UNIDADE 7. ORAR E CELEBRAR

CONCEPTOS

- Liturxia e oración: constantes na vida da comunidade cristiá.
- Significados e ritmos das celebracións litúrxicas.
- Os sacramentos: signos visibles da presenza de Xesús.
- Orixe, finalidade e sentido dos sacramentos.
- Dous sacramentos de iniciación: bautismo e eucaristía.
- Os sacramentos de curación: a reconciliación e a unción de enfermos.
- Relación entre os diversos sacramentos e a vida humana.
- O ano litúrxico.

PROCEDEMENTOS

- Analizar a estrutura interna e os elementos que interveñen en toda celebración humana e relixiosa.
- Recoñecer e distinguir as distintas partes do ano litúrxico.
- Buscar o significado de palabras clave aparecidas na unidade.
- Recoller información sobre celebracións culturais, políticas, sociais ou familiares do ámbito.
- Aplicar un procedemento para analizar cada sacramento.
- Coñecer e apreciar o patrimonio relixioso de España na súa dimensión celebrante.
- Buscar, ler, explicar e clasificar algúns textos bíblicos relacionados coa celebración cristiá da fe e, de xeito particular, cos sacramentos.
- Extraer e interpretar a mensaxe dalgunhas viñetas e relacionar o que din cos contidos estudados.

ACTITUDES

- Convencemento da necesidade das celebracións na vida das persoas e na súa experiencia relixiosa.
- Interese por coñecer os elementos de toda celebración, en especial aquelas que lles son máis próximas social e afectivamente aos alumnos e alumnas.
- Apreciar o valor da liturxia na vida da Igrexa primitiva e na actualidade.
- Comprender o valor central da eucaristía como signo da entrega de Xesús, do amor cristián e da vida comunitaria.
- Actitude de reflexión para realizar as propostas de traballo que se propoñen.

UNIDADE 8. SER UN MESMO

CONCEPTOS

- Que son os medios de comunicación social (MCS).
- A Igrexa ante os MCS.
- Liberdade de expresión e manipulación.
- Publicidade, conduta e consumo.
- Vivir na verdade ao estilo de Xesús.
- Actitudes fundamentais dunha vida fundada na verdade: sinceridade, autenticidade e honestidade.
- Actitudes que non se axustan á verdade.

PROCEDEMENTOS

- Lectura de textos sobre os MCS.
- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e cómics, e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.
- Recapacitar sobre a influencia que a publicidade e os medios teñen sobre a vida das persoas.
- Saber explicar correctamente os conceptos clave da unidade.

ACTITUDES

- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Reflexión ante a influencia que os MCS teñen sobre a vida das persoas.
- Reflexionar sobre o tema da liberdade de expresión e da manipulación.
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre a verdade dun mesmo.
- Admiración cara ás persoas que son auténticas co seu proxecto de vida e coherentes coas súas opcións.
- Valorar a importancia de ser un mesmo.

UNIDADE 9. Comprometidos co mundo

CONCEPTOS

- A fame, a pobreza, a violencia, a guerra, a marxinação e a degradación do medio: situacións e datos que fan pensar.
- Xesús e o mandamento do amor.
- Os cristiáns, chamados a construír o reino.
- Diversas formas de vivir comprometidos co amor.
- Organizacións católicas que traballan pola xustiza e pola solidariedade.
- Colaboración dos cristiáns con outras relixións e institucións na construción dun mundo mellor.
- Signos do compromiso cristián no noso tempo.

PROCEDEMENTOS

- Ler relatos curtos (textos doutriniais, bíblicos, literarios e testemuñais), para extraer deles a mensaxe central dos seus creadores e contrastalo co estudado na unidade.
- Coñecer novas e realidades deste mundo ferido.
- Contemplan diversas viñetas e analizar o seu contido simbólico e textual.
- Localizar nun mapamundi as zonas nas que se advirten con máis forza as feridas do noso mundo.
- Analizar diferentes datos sobre a pobreza, a fame, a violencia, a marxinação, a deterioración do medio etc.
- Preguntarse pola forma de construír un mundo mellor.
- Analizar diversas situacións sociais e as respostas que obteñen por parte das organizacións católicas, así como o compromiso dalgúns cristiáns relevantes.
- Aplicar as ensinanzas do evanxeo e da tradición cristiá na busca dun mundo mellor.

ACTITUDES

- Interese pola situación que viven a diario millóns de persoas, vítimas da inxustiza, da violencia e da pobreza.
- Valor da solidariedade internacional e do compromiso cristián na procura de solucións.
- Esperanza en que xuntos podemos transformar e sandar este mundo ferido.
- Actitude de apertura e espírito crítico ante a realidade que nos rodea.
- Hábito de informarse pola situación das feridas que ten o noso mundo e das persoas que máis as sofren.
- Interese por coñecer algunhas solucións aos problemas do mundo formuladas por cristiáns comprometidos.
- Admiración cara ás persoas, tanto cristiás coma doutras relixións, comprometidas por mellorar o mundo.
- Sensibilidade cara á especial situación da muller como vítima da violencia e da pobreza.

UNIDADE 10. UN MUNDO NOVO

CONCEPTOS

- O tempo, un aspecto connatural ao ser humano.
- Tempo circular e tempo lineal: Xesús marca un antes e un despois.
- O reino de Deus, don e tarefa, presente e futuro.
- En Xesús cúmprense as promesas de Deus e as esperanzas do pobo ao vencer a morte.
- A segunda vinda de Cristo, o final da historia e o xuízo final.
- A liberación definitiva: unha festa para compartir na que xa non haberá morte nin dor.
- Deus promete un ceo novo e unha terra nova.
- Os cristiáns responsables ante o futuro.
- Construír un mundo novo: unha tarefa de cada día.

PROCEDEMENTOS

- Interrogarse sobre o misterio da morte e o máis alá.
- Formular as dúbidas e preguntas sobre as actitudes ante a fin do mundo.
- Recoñecer e distinguir algunhas das afirmacións da escatoloxía no Novo Testamento, en especial nos evanxeos.
- Ler e analizar algunhas viñetas.
- Interrogarse sobre o mundo que Deus prepara ao final da historia.
- Ler, interpretar e explicar textos bíblicos, xornalísticos e literarios.
- Contemplan cadros con contido relixioso da pintura universal, relacionándoos coas escenas bíblicas que conteñen ou cos valores que intentan transmitir.
- Ler e subliñar as ideas principais de varios textos do maxisterio da Igrexa sobre o final dos tempos.

ACTITUDES

- Actitude de tolerancia ante outras formas de concibir a morte e o máis alá que se dan noutras persoas, en diferentes culturas e relixións.

- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.
- Espírito crítico ante datos alarmantes e mensaxes que inducen ao temor ou a actitudes sectarias.
- Interese por darlles resposta ás cuestións da morte e do máis alá.
- Amosar disciplina e orde ante as tarefas que se propoñen.
- Respecto polas opinións doutros compañeiros.
- Convencemento da importancia deste tema na fe cristiá.
- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.
- Interese por coñecer o que a tradición cristiá di sobre este tema.

4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

► CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA PARA 2.º ESO

1. Detectar os principais elementos que constitúen o fenómeno relixioso e a súa expresión concreta no cristianismo.
2. Describir o sentido da vida que ofrece a experiencia relixiosa nas grandes relixións.
3. Razoar a responsabilidade persoal que leva consigo o pecado como dano contra si mesmo, contra os demais e como separación de Deus.
4. Explicar o sentido da fe cristiá como identificación con Xesucristo e a súa realización plena na vida eterna.
5. Saber utilizar a mensaxe dalgúns textos e acontecementos bíblicos para comprobar as manifestacións de Deus e razoar que Xesucristo é verdadeiro Deus e verdadeiro home.
6. Saber interpretar a morte e resurrección de Xesucristo como fonte de amor, perdón, esperanza e novo nacemento para os fillos de Deus.
7. Especificar signos concretos da presenza e acción de Deus na vida da Igrexa.
8. Explicar as razóns polas que o cristián ama e celebra o amor de Deus como raíz da súa filiación.
9. Saber establecer relacións entre a vida humana e os sacramentos do bautismo, a reconciliación, a eucaristía e a unción dos enfermos.
10. Sinalar na liturxia a relación de Deus cos seus fillos e a resposta destes.
11. Saber identificar nalgúns actitudes e situacións concretas os feitos que van contra a verdade.
12. Ilustrar con exemplos as accións sociais que a Igrexa realiza mediante as súas institucións.
13. Explicar por que, segundo a fe cristiá, o Reino de Deus alcanzará a súa plenitude nun mundo novo, recreado por Deus.

► RELACIÓN ENTRE OS CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA E OS CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR DE EDICIÓNS SM/PPC PARA 2.º ESO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL	CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Detectar os principais elementos que constitúen o fenómeno relixioso e a súa expresión concreta no cristianismo.</p> <p>2. Describir o sentido da vida que ofrece a experiencia relixiosa nas grandes relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Definir correctamente que é a interioridade. • Enumerar e explicar cales son os elementos da interioridade. • Saber explicar que significa que "Deus é unha realidade que non se ve". • Coñecer e expoñer de modo coherente como viviu Xesús a súa interioridade. • Analizar con criterio o equilibrio ou a ausencia deste entre interioridade e exterioridade na sociedade actual a partir de textos xornalísticos e de maxisterio. • Definir que é a relixión e saber cales son os seus elementos comúns. • Explicar os aspectos que fan que o fenómeno relixioso sexa un fenómeno complexo. • Enumerar e coñecer o que significan as diferentes

<p>3. Razoar a responsabilidade persoal que leva consigo o pecado como dano contra si mesmo, contra os demais e como separación de Deus.</p> <p>4. Explicar o sentido da fe cristiá como identificación con Xesucristo e a súa realización plena na vida eterna.</p> <p>5. Saber empregar a mensaxe dalgúns textos e acontecementos bíblicos para comprobar as manifestacións de Deus, e razoar que Xesucristo é verdadeiro Deus e verdadeiro home.</p> <p>6. Saber interpretar a morte e a resurrección de Xesucristo como fonte de amor, perdón, esperanza e nacemento novo para os fillos de Deus.</p> <p>7. Especificar signos concretos da presenza e da acción de Deus na vida da Igrexa.</p>	<p>expresións e manifestacións da experiencia relixiosa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saber relacionar a relixión co sentido da vida. • Definir "maxia", "superstición", "idolatría" e "ciencias ocultas" no marco das manifestacións pseudorrelixiosas. • Saber explicar en que consiste a diversidade relixiosa e o diálogo interrelixioso. • Definir correctamente os termos "salvación", "pecado" e "graza". • Saber enumerar e explicar os principais encontros fracasados dos homes con Deus narrados na Biblia. • Explicar correctamente o significado dos diferentes artigos do credo referentes a Xesucristo. • Coñecer o significado de expresións como "Xesús, distinto do Pai", "Deus fíxose home en Xesús", "morreu por nós" e "resucitou para a nosa salvación". • Saber explicar o papel de María nos principais momentos da vida do seu fillo Xesús. • Saber explicar coas propias palabras e expresións que significa que a Igrexa prosegue, ao longo da historia e na actualidade, a obra de Xesús.
---	--

<p>5. Saber empregar a mensaxe dalgúns textos e acontecementos bíblicos para comprobar as manifestacións de Deus, e razoar que Xesucristo é verdadeiro Deus e verdadeiro home.</p> <p>6. Saber interpretar a morte e a resurrección de Xesucristo como fonte de amor, perdón, esperanza e nacemento novo para os fillos de Deus.</p> <p>7. Especificar signos concretos da</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer o significado de Pentecoste. • Enumerar e explicar correctamente as principais características da primeira Igrexa. • Coñecer as imaxes coas que se describe a Igrexa. • Explicar que significa que a Igrexa se organiza para o servizo. • Definir os termos: "carismas", "laicos", "xerarquía" e "relixiosos" relacionados coa Igrexa. • Coñecer e saber explicar a misión da Igrexa na actualidade. • Saber explicar a que chamamos "historia da salvación". • Identificar as principais etapas da historia da salvación. • Coñecer os protagonistas da historia da salvación e o seu papel na época na que viviron. • Coñecer e enumerar as causas da morte de Xesús e o significado que lle deron á devandita morte os primeiros cristiáns. • Sintetizar de xeito persoal que significa que Xesús é a nosa salvación. • Definir que é, como é, en quen
--	--

<p>presenza e da acción de Deus na vida da Igrexa.</p> <p>8. Explicar as razóns polas que o cristián ama e celebra o amor de Deus como raíz da súa filiación.</p> <p>9. Saber establecer relacións entre a vida humana e os sacramentos do bautismo, a reconciliación, a eucaristía e a unción dos enfermos.</p> <p>10. Sinalar na liturxia a relación de Deus cos seus fillos e a resposta destes.</p>	<p>se apoia, onde se vive e como se expresa o seguimento de Xesús.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saber que características definen o estilo de vida que nace do seguimento de Xesús. • Saber explicar que significa que a lectura do Novo Testamento, a integración nunha comunidade cristiá, o testemuño persoal doutros cristiáns e a vida interior son medios importantes para que se produza o encontro con Xesús. • Definir correctamente que significa: a graza, ser santo e estar chamado á santidad. • Coñecer o significado dos tres primeiros mandamentos que están na base da vida do seguidor de Xesús. • Describir a orixe e sentido dos sacramentos como don de Deus que obra a través da Igrexa. • Definir con precisión o significado das seguintes palabras: <i>liturxia, celebración, sacramento, eucaristía, bautismo e reconciliación.</i> • Coñecer o significado dalgúns símbolos e signos que se dan nas celebracións litúrxicas cristiás. • Clasificar as principais festas do calendario cristián nun
---	---

<p>11. Saber identificar nalgunhas actitudes e situacións concretas os feitos que van contra a verdade.</p>	<p>calendario anual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Entender e saber explicar en que consisten os sacramentos do bautismo, a eucaristía, a reconciliación e a unción dos enfermos: rito, persoas, misión que confire etc. • Identificar e distinguir o valor expresivo dos sacramentos para comprender o seu sentido na vida da Igrexa.
<p>12. Ilustrar con exemplos as accións sociais que a Igrexa realiza mediante as súas institucións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explicar que son os MCS e que relación teñen coa tarefa de ser un mesmo. • Coñecer cal é a valoración que fai a Igrexa dos MCS. • Saber diferenciar correctamente entre "liberdade de expresión" e "manipulación". • Realizar unha xusta valoración das técnicas publicitarias. • Explicar que significa o convite de Xesús a vivir na verdade. • Saber definir os trazos fundamentais dunha persoa sincera, unha persoa auténtica e unha persoa honesta. • Enumerar e explicar cales son as actitudes que non se axustan á verdade. • Enumerar os problemas (feridas) máis incitantes da humanidade. • Saber localizar algúns dos

13. Explicar por que, segundo a fe cristiá, o reino de Deus alcanzará a súa plenitude nun mundo novo, recreado por Deus.

conflictos máis importantes do mundo na actualidade, dando razón das causas que os provocan.

- Coñecer en que consiste o convite de Xesús a amar.
- Saber explicar que significa construír o reino e que actitudes sosteñen dita construción.
- Saber dar razón do valor do compromiso cristián no mundo para suscitar actitudes responsables e solidarias en ben dos demais.
- Enumerar algunhas das ONGs estudadas, dando razón dos seus fins e accións.
- Saber diferenciar as distintas concepcións temporais: tempo circular e tempo lineal.
- Dar razón da esperanza que anima os cristiáns ante a idea da fin do mundo.
- Explicar que di Xesús sobre o reino, un reino presente e tamén futuro.
- Explicar correctamente a actitude da esperanza cristiá e descubrir o seu sentido activo e non resignado, e o compromiso persoal e social que entraña a súa vivencia.
- Saber explicar que significa "un ceo novo e unha terra nova" e que responsabilidade teñen os cristiáns na súa construción.
- Explicar o significado

	<p>dalgunhas palabras ou expresións clave: <i>morte, resurrección, esperanza, vida eterna, ceo, inferno, segunda vinda.</i></p>
--	---

► CRITERIOS DE AVALIACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS DO LIBRO EMAÚS 2. ° ESO DE EDICIÓNS SM/PPC

UNIDADE 1. O MUNDO QUE NON SE VE

1. Definir correctamente que é a interioridade.
2. Enumerar e explicar cales son os elementos da interioridade.
3. Saber explicar que significa que "Deus é unha realidade que non se ve".
4. Coñecer e expoñer de modo coherente como viviu Xesús a súa interioridade.
5. Analizar con criterio o equilibrio ou a ausencia deste na sociedade actual a partir de textos xornalísticos e de maxisterio.

UNIDADE 2. A RELIXIÓN, QUE É E PARA QUE SERVE

1. Definir que é a relixión e saber cales son os seus elementos comúns.
2. Explicar os aspectos que fan que o fenómeno relixioso sexa un fenómeno complexo.
3. Enumerar e coñecer o que significan as diferentes expresións e manifestacións da experiencia relixiosa.
4. Saber relacionar a relixión co sentido da vida.
5. Definir "maxia", "superstición", "idolatría" e "ciencias ocultas" no marco das manifestacións pseudorelixiosas.
6. Saber explicar en que consiste a diversidade relixiosa e o diálogo interrelixioso.

UNIDADE 3. UNHA HISTORIA DE SALVACIÓN

1. Saber explicar a que chamamos "historia da salvación".
2. Identificar as principais etapas da historia da salvación.
3. Coñecer os protagonistas da historia da salvación e o seu papel na época na que viviron.
4. Definir correctamente os termos "salvación", "pecado" e "graza".
5. Saber enumerar e explicar os principais encontros fracasados dos homes con Deus narrados na Biblia.

UNIDADE 4. XESÚS, O NOSO SALVADOR

1. Explicar correctamente o significado dos diferentes artigos do credo referentes a Xesucristo.
2. Coñecer o significado de expresións como "Xesús, distinto do Pai", "Deus fíxose home en Xesús", "morreu por nós" e "resucitou para a nosa salvación".
3. Saber explicar o papel de María nos principais momentos da vida do seu fillo Xesús.
4. Coñecer e enumerar as causas da morte de Xesús e o significado que á devandita morte lle deron os primeiros cristiáns.
5. Sintetizar de xeito persoal que significa que Xesús é a nosa salvación.

UNIDADE 5. SEGUIR A XESÚS

1. Definir que é, como é, en quen se apoia, onde se vive e como se expresa o seguimento de Xesús.
2. Saber que características definen o estilo de vida que nace do seguimento de Xesús.
3. Saber explicar que significa que a lectura do Novo Testamento, a integración nunha comunidade cristiá, o testemuño persoal doutros cristiáns e a vida interior son medios importantes para que se produza o encontro con Xesús.
4. Definir correctamente que significa: a graza, ser santo e estar chamado á santidad.
5. Coñecer o significado dos tres primeiros mandamentos que están na base da vida do seguidor de Xesús.

UNIDADE 6. A IGREXA CONTINÚA A OBRA DE XESÚS

1. Saber explicar coas propias palabras e expresións que significa que a Igrexa continúa, ao longo da historia e na actualidade, a obra de Xesús.
2. Coñecer o significado de Pentecoste.
3. Enumerar e explicar correctamente as principais características da primeira Igrexa.
4. Coñecer as imaxes coas que se describe a Igrexa.
5. Explicar que significa que a Igrexa se organiza para o servizo.

6. Definir os termos: "carismas", "laicos", "xerarquía" e "relixiosos" relacionados coa Igrexa.
7. Coñecer e saber explicar a misión da Igrexa na actualidade.

UNIDADE 7. ORAR E CELEBRAR

1. Describir a orixe e sentido dos sacramentos como don de Deus que obra a través da Igrexa.
2. Definir con precisión o significado das seguintes palabras: *liturxia, celebración, sacramento, eucaristía, bautismo e reconciliación*.
3. Coñecer o significado dalgúns símbolos e signos que se dan nas celebracións litúrxicas cristiás.
4. Clasificar as principais festas do calendario cristián nun calendario anual.
5. Entender e saber explicar en que consisten os sacramentos do bautismo, a eucaristía, a reconciliación e a unción dos enfermos: rito, persoas, misión que confire etc.
6. Identificar e distinguir o valor expresivo dos sacramentos para comprender o seu sentido na vida da Igrexa.

UNIDADE 8. SER UN MESMO

1. Explicar que son os MCS e que relación teñen coa tarefa de ser un mesmo.
2. Coñecer cal é a valoración que fai a Igrexa dos MCS.
3. Saber diferenciar correctamente entre "liberdade de expresión" e "manipulación".
4. Realizar unha xusta valoración das técnicas publicitarias.
5. Explicar que significa o convite de Xesús a vivir na verdade.
6. Saber definir os trazos fundamentais dunha persoa sincera, unha persoa auténtica e unha persoa honesta.
7. Enumerar e explicar cales son as actitudes que non se axustan á verdade.

UNIDADE 9. COMPROMETIDOS CO MUNDO

1. Enumerar os problemas (feridas) máis incitantes da humanidade.
2. Saber localizar algúns dos conflitos máis importantes do mundo na actualidade, dando razón das causas que os provocan.
3. Coñecer en que consiste o convite de Xesús a amar.
4. Saber explicar que significa construír o reino e que actitudes sosteñen a devandita construción.
5. Saber dar razón do valor do compromiso cristián no mundo para suscitar actitudes responsables e solidarias en ben dos demais.
6. Enumerar algunhas das ONGs estudadas, dando razón dos seus fins e accións.

UNIDADE 10. UN MUNDO NOVO

1. Saber diferenciar as distintas concepcións temporais: tempo circular e tempo lineal.
2. Dar razón da esperanza que anima os cristiáns ante a idea da fin do mundo.
3. Explicar que di Xesús sobre o reino, un reino presente e tamén futuro.
4. Explicar correctamente a actitude da esperanza cristiá e descubrir o seu sentido activo e non resignado, e o compromiso persoal e social que entraña a súa vivencia.
5. Saber explicar que significa "un ceo novo e unha terra nova" e que responsabilidade teñen os cristiáns na súa construción.
6. Explicar o significado dalgunhas palabras ou expresións clave: *morte, resurrección, esperanza, vida eterna, ceo, inferno, segunda vinda.*

EDUCACIÓN SECUNDARIA
OBRIGATORIA

PROXECTO EMAÚS
RELIXIÓN CATÓLICA
3º ESO

PROXECTO CURRICULAR

PROXECTO CURRICULAR SM EMAÚS 3º ESO

– RELIXIÓN CATÓLICA**1. OBXECTIVOS:****► RELACIÓN OBXECTIVOS DA ETAPA / OBXECTIVOS DA MATERIA**

OBXECTIVOS DA ETAPA	OBXECTIVOS DA MATERIA
<p>a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.</p> <p>b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.</p> <p>c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.</p> <p>d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións</p>	<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e a súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p> <p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.</p> <p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.</p> <p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p> <p>5. Identificar a Xesús Cristo como Fillo de Deus, salvador</p>

<p>cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.</p>	<p>encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.</p>
<p>e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.</p>	<p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p>
<p>f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.</p>	<p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e acontecemento cristiáns, que se realiza na Igrexa.</p>
<p>g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.</p>	<p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos.</p>
<p>h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexas, e iniciarse</p>	<p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p> <p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmo e cos demais, relacionándoos con outras</p>

<p>no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.</p> <p>i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.</p> <p>j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.</p> <p>k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.</p> <p>l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.</p>	<p>opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p> <p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p> <p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>
---	---

► CONCRECIÓN E RELACIÓN ENTRE OBXECTIVOS DA MATERIA E OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR PARA 3.º ESO

OBXECTIVOS DA MATERIA	OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso na súa estrutura e a súa expresión histórica, como base de comprensión das distintas relixións.</p> <p>2. Razoar as respostas que as grandes relixións dan ás preguntas do ser humano sobre a concepción do home e o seu destino último.</p> <p>3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación pertinente en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel, e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.</p>	<p>– Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmos e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade.</p> <p>– Coñecer as principais características da relixión xudía en tempos de Xesús: a súa fe, normas, festas e centros relixiosos.</p> <p>– Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmos e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p> <p>– Comprobar como todas as relixións da humanidade intentaron responder ao problema da morte.</p> <p>– Comprender que a Biblia é un libro relixioso que contén a Historia da Salvación.</p> <p>– Coñecer que narran e como se escribiron os libros que</p>

<p>4. Coñecer os contidos do cristianismo que fundamentan a concepción do ser humano creado por Deus e destinado a ser fillo seu.</p>	<p>compoñen o Antigo Testamento.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Saber utilizar a Biblia situándoa na súa orixe, forma e finalidade e interpretación adecuada en relación coa historia e experiencia relixiosa de Israel e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes. – Situar no seu contexto a Biblia para comprender o seu sentido e valoralo como resposta ás inquietudes relixiosas das persoas. – Identificar os lugares onde transcorren os principais acontecementos que narra a Biblia así como algúns dos seus xéneros literarios. – Comprender a Biblia como palabra de Deus ás persoas e norma fundamental da fe e da vida cristiás. – Coñecer as características xeográficas e políticas de Palestina, país onde viviu Xesús de Nazaret. – Aprender como era a sociedade do tempo de Xesús: a súa forte estruturación en clases e grupos sociais. – Estudar que libros conforman o Novo Testamento para comprender a mensaxe que encerran. – Coñecer que son os evanxeos, cando foron escritos e con que finalidade. Evanxeos sinópticos e apócrifos. – Identificar diferentes xéneros
---	--

<p>5. Identificar a Xesús Cristo como Fillo de Deus, salvador encarnado entre os homes, mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza polo Espírito Santo.</p> <p>6. Analizar e valorar o sentido e finalidade da Igrexa en canto realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega aos procesos máis importantes da historia española e europea.</p> <p>7. Coñecer e valorar a resposta dos crentes á mensaxe e</p>	<p>literarios nos textos evanxélicos.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñecer e interpretar os distintos elementos que conforman o fenómeno relixioso. – Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións. – Aprender a interpretar, por medio da análise do relato da creación, que nos di Deus sobre a vida humana. – Coñecer os principios que a Igrexa foi elaborando, a partir dos relatos bíblicos, sobre a vida humana. – Coñecer en que consiste a fe cristiá, como se manifesta, onde se vive e de onde procede. – Descubrir no seguimento de Xesús a raíz do ser cristián. – Profundar nas características básicas do seguimento de Xesús. – Identificar a Xesús Cristo como Fillo de Deus encarnado entre os homes mediante o coñecemento e análise da súa mensaxe, vida e presenza polo Espírito Santo na Igrexa. – Aprender que significa que o Deus cristián é amor e coñecer as
--	--

<p>acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.</p> <p>8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo, e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos.</p> <p>9. Descubrir os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo, cos outros e co mundo.</p> <p>10. Analizar as esixencias e compromisos dos cristiáns na súa relación con Deus, consigo mesmos e cos demais, relacionándoos con outras opcións presentes na sociedade e nas grandes relixións.</p>	<p>canles que Deus utiliza para comunicarse: a Biblia, a tradición e o maxisterio.</p> <p>– Coñecer e valorar o sentido e finalidade da Igrexa como a realización institucional do servizo de humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano, e descubrir a súa achega nos feitos máis importantes da historia española e europea.</p> <p>– Analizar o proceso mediante o cal as persoas tomamos decisións e construimos a nosa personalidade.</p> <p>– Aprender a analizar que é o que fai que unha decisión sexa boa ou mala.</p> <p>– Coñecer como viviu Xesús as súas propias decisións.</p> <p>– Comprender como debe ser a conduta dos seguidores de Xesús.</p> <p>– Identificar a dimensión moral da vida humana e relacionala cos criterios que dimanan da fe cristiá.</p>
---	--

<p>11. Recoñecer e valorar os fitos máis importantes da fe cristiá na historia da Igrexa, nas grandes obras da cultura e nas súas festas, considerando tamén as achegas doutras relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir un esquema comprensivo básico dos elementos do acto moral para poder actuar con liberdade e responsabilidade. – Valorar a importancia de ser fieis á propia conciencia e de asumir a responsabilidade das propias accións. – Comprender que a tarefa do cristián é vivir a vida dun xeito positivo e alegre. – Analizar e comprender a vida da primitiva comunidade cristiá a partir do que sobre a mesma nos di o libro dos Feitos. – Coñecer a figura do apóstolo Paulo, o núcleo do seu predicación e a súa contribución á expansión do cristianismo no seu primeiro século de historia. – Analizar a relación da Igrexa co imperio romano e a expansión da mesma ao longo do seu territorio durante os séculos II e III.
<p>12. Analizar os principios que fundamentan a fe cristiá na vida eterna, valorando criticamente a proposta das grandes relixións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Coñecer os principais momentos, personaxes e acontecementos da historia da Igrexa primitiva para descubrir os seus efectos na vida dos cristiáns e no dinamismo da sociedade. – Interpretar e comprender, a partir da morte de Xesús, cal é o futuro que lle espera ao cristián logo da morte. – Fundamentar o sentido da

	<p>esperanza cristiá na fe na resurrección.</p> <ul style="list-style-type: none">– Coñecer como pode vivir un cristián a morte.– Coñecer o que di o cristianismo sobre a morte e sobre o máis alá.– Coñecer que di a fe cristiá sobre o destino deste mundo e, xa que logo, sobre o destino das persoas.– Analizar a promesa que Deus fai dun mundo novo que terá lugar logo deste.
--	---

2.COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas nº. 3, 5, 6 e 8: *Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal.* **Destacamos, a continuación, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais.**

COMPETENCIAS BÁSICAS DO CURRÍCULO OFICIAL	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DO PROXECTO CURRICULAR
1. Comunicación Lingüística 2. Matemática 3. Coñecemento e interacción co medio físico 4. Tratamento da información e competencia dixital 5. Social e cidadá 6. Cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> – Adquirir un maior coñecemento da relación da persoa con respecto ao grupo (C.B. n.º 8) – Saber definir e relacionar correctamente diferentes conceptos (C.B. n.º 1) – Comprender e resumir o contido dun texto (C.B. n.º 1) – Comunicar sentimentos e experiencias de forma oral (C.B. n.º 1 e 8) – Adquirir un maior coñecemento do cristianismo, do xudaísmo e do islam (C.B. n.º 1, 4, 5, 6 e 8) – Saber escoitar e dialogar nun debate, valorando as opinións dos demais (C.B. n.º 1, 5, 7 e 8) – Adquirir un maior coñecemento da Biblia en canto libro sagrado pola súa autoría, o seu contido e a súa finalidade (C.B. n.º 1, 4 e 6) – Saber localizar e citar textos

<p>7. Aprender a aprender</p>	<p>bíblicos de modo correcto (C.B. n.º 1, 4, 6, 7 e 8)</p>
<p>8. Autonomía e iniciativa persoal</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer a estrutura e o contido do Antigo Testamento (C.B. n.º 1, 4 e 6) - Adquirir maior coñecemento do contexto (xeográfico, político, histórico e social) no que viviu Xesús (C.B. n.º 1, 3, 4, 5 e 6) - Coñecer que libros compoñen o Novo Testamento e saber distinguir neles os diferentes tipos de linguaxe e de xéneros literarios (C.B. n.º 1, 4 e 6) - Adquirir un maior coñecemento da misión da Igrexa como comunidade (C.B. n.º 5 e 6) - Adquirir un correcto coñecemento do que significa crer en Xesús Cristo (C.B. n.º 5, 7 e 8) - Saber relacionar a fe cristiá coa vida como motivo de sentido - Tomar conciencia da importancia e responsabilidade que supón ser libres (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8) - Coñecer a relación e as consecuencias da liberdade, a escravitude e a responsabilidade (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8) - Reflexionar de modo coherente arredor da vida como don e tarefa, como agasallo e responsabilidade (C.B. n.º 1, 4, 7 e 8) - Coñecer en profundidade as manipulacións, as agresións e as ameazas ás que está exposta a vida humana (C.B. n.º 1, 3, 4, 5, 7 e 8) - Disponibilidade para emprender servizos e actitudes na vida de preocupación polas persoas que nos

	<p>rodean (C.B. n.º 5, 7 e 8)</p> <ul style="list-style-type: none">– Interese pola dimensión de servizo dentro dos propios plans profesionais (C.B. n.º 5, 7 e 8)– Actitude de tolerancia ante outras formas de pensar e concibir diferentes temas (C.B. n.º 1, 4, 5, 6, 7 e 8)
--	---

3. CONTIDOS DO CURRÍCULO

- O proxecto de Deus sobre o home segundo o xudaísmo, o cristianismo e o islam.
- A revelación progresiva de Deus no pobo de Israel. O xudaísmo.
- Fontes da revelación de Deus: Escritura, tradición e maxisterio.
- Elementos básicos de interpretación da Biblia. Xéneros literarios. Os libros do Antigo Testamento e do Novo Testamento: división, descrición e autores.
- Deus, misterio de comunión: a Trindade. Fundamentación bíblica e formación da doutrina trinitaria.
- Análise das fontes (xudías, romanas e cristiás) sobre a vida de Xesús e o seu tempo. A historicidade dos Evanxeos. Xesús Cristo verdadeiro Deus e verdadeiro home.
- Xesús Cristo convoca e congrega a comunidade dos seus discípulos. A Igrexa, Misterio de comunión. O Espírito Santo forza e vida dos crentes.
- A Igrexa, Pobo de Deus. A misión da Igrexa: catolicidade e carácter misioneiro. Os sacramentos da Confirmación e a Orde sacerdotal.
- A fe, resposta dos cristiáns á persoa de Xesús Cristo. Razóns para crer e actitudes dos crentes. As benaventuranzas
- Fundamentos da dimensión moral da persoa. A conciencia moral. A relación con Deus e cos irmáns. Liberdade e busca voluntaria do ben.

- Moral da vida humana e problemática actual: manipulación xenética, aborto, eutanasia, lexítima defensa, pena de morte, drogas e alcoholismo.
- A Igrexa primitiva nos Feitos dos Apóstolos. A súa implantación nos séculos II e III. A Igrexa doméstica. Primeiras persecucións. Ministerios nas primeiras comunidades.
- Primeira arte cristiá: o Bo Pastor, as catacumbas, símbolos cristiáns das comunidades apostólicas.
- A influencia das relixións monoteístas na configuración da historia e cultura española. Presenza dalgúns elementos artísticos.
- María, realización da esperanza.
- A vinda do Señor, o xuízo e a vida eterna.

► **CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES**

UNIDADE 1. Non somos illas

CONCEPTOS

- A dimensión moral da persoa.
- A relación con Deus e cos irmáns.
- Liberdade e busca voluntaria do ben.
- A importancia de amar e sentirse amado.
- Relación, amor e amizade.

PROCEDEMENTOS

- Reflectir de maneira esquemática a rede de relacións que establece cada alumno co seu contorno social.
- Utilizar a letra de cancións como apoio para o debate e a reflexión.
- Ler e interpretar imaxes como expresión de sentimentos.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.

ACTITUDES

- Participación na dinámica de diversos grupos.
- Diálogo como lugar de encontro entre as persoas.
- Apertura cara aos outros.
- Busca da amizade.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.

UNIDADE 2. Un só Deus

CONCEPTOS

- O proxecto de Deus sobre o home segundo o xudaísmo, o cristianismo e o islam.
- A revelación progresiva no pobo de Israel. O xudaísmo.
- A novidade de Xesús de Nazaret.
- Raíces comúns e novidades do islam.
- A influencia das relixións monoteístas na configuración da historia e a cultura española.

PROCEDEMENTOS

- Reflectir de maneira esquemática a rede de relacións que establece entre as
- grandes relixións.
- Ler e interpretar imaxes como expresión cultural das diversas relixións.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.

ACTITUDES

- Diálogo como lugar de encontro entre as relixións.
- Apertura cara á relixión que profesan outras persoas.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Comprensión e respecto cara ás tradicións e expresións das diferentes relixións.

UNIDADE 3. A Biblia, un libro sagrado

CONCEPTOS

- O ser humano necesita recordos, imaxes e tradicións da súa familia e o seu grupo social.
- A Biblia: un libro relixioso, un libro de fe.
- División da Biblia entre o Antigo e o Novo Testamento.
- Elementos básicos de interpretación do Antigo Testamento. Os distintos libros do Antigo Testamento e a súa división, descrición, autores. Xéneros literarios. Os libros do NT.
- Xeografía da Biblia: Mesopotamia, Exipto e Canaán. Os nomes da terra prometida.
- A revelación progresiva de Deus na Biblia. As dez etapas históricas da Biblia.
- O Deus da Biblia: liberador, próximo, salvador.
- Importancia da Biblia no noso patrimonio cultural.

PROCEDEMENTOS

- Recoñecer e distinguir nun mapa xeográfico as principais rexións da xeografía bíblica.
- Ordenar cronoloxicamente as etapas da Biblia.
- Relacionar algúns personaxes bíblicos coa súa época histórica.
- Distinguir entre o AT e o NT e clasificar por xéneros literarios os libros da Biblia.
- Ler e analizar diversos textos bíblicos, literarios, periodísticos e doutrinarios.
- Coñecer, respectar e valorar o patrimonio cultural e histórico-artístico relacionado coa Biblia.
- Utilizar as tecnoloxías da información para buscar información relacionada co tema.

ACTITUDES

- Interese por comprender as dimensións literarias, históricas e xeográficas da Biblia.
- Valor da fe na Biblia como Palabra de Deus e libro relixioso.

- Interese por aprender os títulos dos libros da Biblia, as súas clasificacións etc.
- Aprecio polos elementos culturais e artísticos que se inspiran na tradición bíblica.

UNIDADE 4. O Novo Testamento

CONCEPTOS

- Xeografía, política e historia de Palestina.
- Sociedade do tempo de Xesús: dirixentes, grupos sociais e marxinados.
- Fe, normas, festas e centros relixiosos xudeus.
- Evanxeo e evanxeos: autoría, significado, contido, finalidade e tipoloxía.
- Os xéneros literarios nos evanxeos.

Outros libros do Novo Testamento: Feitos, Cartas e Apocalipse.

PROCEDEMENTOS

- Traballar con diferentes mapas da época para identificar os aspectos físicos e políticos de Palestina.
- Buscar en textos bíblicos diferentes acontecementos e lugares onde transcorreron escenas da vida de Xesús.
- Realizar algunha sinopse con textos evanxélicos para mostrar ou seu parecido e/ou súa especificidade.
- Realizar cadros sintéticos cos conceptos e contidos máis importantes.

ACTITUDES

- Realización de diferentes actividades nos diversos apartados da unidade.
- Disponibilidade para coñecer datos doutra época que son importantes para comprender o evanxeo.
- Capacidade de traballar en equipo.
- Aprender a analizar a mensaxe dun texto, o que o seu autor quixo dicir e o que nos di a nós hoxe.

UNIDADE 5. Vida en comunidade

CONCEPTOS

- Xesús Cristo convoca e congrega á comunidade das súas discípulos. A Igrexa, misterio de comunión. O Espírito Santo forza e vida dos crentes.
- A Igrexa, Pobo de Deus. A misión da Igrexa: catolicidade e carácter misioneiro.
- Os sacramentos da confirmación e da orde sacerdotal.

PROCEDEMENTOS

- Reflectir de xeito esquemático a rede de relacións que se establece entre as grandes relixións.
- Ler e interpretar textos oficiais da Igrexa.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno.
- Elaboración dunha ficha de análise.

ACTITUDES

- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Apertura cara aos outros.
- Participación nas tarefas de tipo persoal e grupal.
- Interese por adquirir novos coñecementos.

UNIDADE 6. A fe, resposta dos crentes

CONCEPTOS

- A fe cristiá.
- Crer en Xesús é seguir a Xesús.
- Deus, un e trino.
- Biblia, tradición e maxisterio.

PROCEDEMENTOS

- Lectura e análise de textos para facilitar a comprensión de contidos.
- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Ler e interpretar o contido das imaxes.
- Utilizar a letra de cancións como apoio para a reflexión.

ACTITUDES

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades grupais.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Desenvolvemento da capacidade de traballar co texto bíblico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para a propia vida.

UNIDADE 7. Decidir en liberdade

CONCEPTOS

- O proceso de decisión nas nosas vidas.
- As opcións fundamentais, guía das nosas decisións.
- Conceptos de liberdade e responsabilidade.
- A conciencia moral.
- O home novo que xorde de Xesús Cristo. A vida como proxecto persoal.
- Fundamentos da dimensión moral. O proceso das nosas eleccións.
- Identificación e relación entre causas e efectos do acto moral.
- Os valores. Os valores de Xesús. Os valores dos discípulos de Xesús.

PROCEDEMENTOS

- Ler e comentar os textos propostos.
- Reflexionar e recoñecer a dimensión moral de toda persoa.
- Relacionar os conceptos de “condutas” cos “valores” que as animan.
- Elixir e comentar textos evanxélicos.
- Buscar o significado de palabras clave.
- Expoñer as dúbidas e preguntas sobre a forma de formular un acto moral.
- Establecer comparacións entre diversas escalas de valores.
- Coñecer, respectar e valorar as crenzas, actitudes e valores do noso acervo cultural e do patrimonio histórico artístico.

ACTITUDES

- Actitudes de creatividade e participación nas tarefas que se propoñen.
- Interese por chegar a ter unha conciencia moral ben formada.
- Disponibilidade cara á reflexión crítica sobre as posturas e valores dun mesmo.
- Admiración por aquelas persoas que son consecuentes coas súas opcións e valores fundamentais.
- Interese por descubrir mellor como seguir a Xesús na sociedade actual.

UNIDADE 8. O agasallo da vida

CONCEPTOS

- Os relatos da creación na Biblia.
- O ser humano foi creado a imaxe de Deus.
- A vida pertence a Deus.
- Doutrina da Igrexa: a vida humana é sagrada.
- A tarefa do cristián fronte á vida: recibila, amala, promovela e defendela.
- As agresións contra a vida.
- Moral da vida humana e problemática que representa.: violencia, pena de morte, guerra, tortura; accidentes de tráfico, transplantes; aborto, eutanasia, suicidio, homicidio; enxeñería xenética, inseminación artificial, fecundación in vitro.
- Xesús e o compromiso cristián en defensa da vida.

PROCEDEMENTOS

- Atopar a relación existente entre os dilemas morais actuais e a doutrina cristiá.
- Analizar de forma crítica e reflexiva diversas informacións sobre as agresións contra a vida.
- Ordenar a información recollida nunha táboa analítica.
- Ler e analizar varios escritos bíblicos.
- Responder ás preguntas suscitadas.
- Ler e comentar os textos poéticos e doutriniais propostos.
- Buscar o significado de palabras clave.
- Recoñecer os diferentes campos nos que está implicada hoxe a loita pola dignidade da vida humana.
- Utilizar recursos informáticos para ampliar contidos segundo os intereses do alumno ou alumna.

ACTITUDES

- Actitude de análise crítica.
- Disponibilidade para dar opinións dunha forma reflexiva.
- Valorar a vida.
- Interese pola defensa da dignidade da vida humana.
- Recoñecemento da necesidade de formación máis profunda sobre este tema.
- Actitude de solidariedade co sufrimento de todo ser humano

UNIDADE 9. A vida dos primeiros cristiáns

CONCEPTOS

- A Igrexa primitiva nos Feitos dos Apóstolos.
- Características da vida na primeira comunidade.
- Unha comunidade ao servizo dos irmáns.
- A variedade de servizos ou ministerios na Igrexa primitiva. Clasificación destes servizos.
- Os primeiros conflitos na Igrexa.
- As primeiras persecucións.
- San Paulo e a súa obra misioneira.
- Expansión do cristianismo polo imperio romano.
- A Igrexa nos séculos II e III. As grandes persecucións. A vida interna da Igrexa durante os primeiros séculos.
- As orixes do cristianismo en España.

PROCEDEMENTOS

- Analizar un cronograma e situar nel as principais persecucións dos emperadores romanos contra a Igrexa.
- Interpretar mapas xeográficos para descubrir os itinerarios de Paulo. Principais núcleos cristiáns nos primeiros séculos.
- Buscar, ler e interpretar textos bíblicos e doutriniais.
- Coñecer e apreciar o patrimonio cultural e relixioso de España, sobre todo dos primeiros séculos do cristianismo e das tradicións relixiosas máis antigas e duradeiras.
- Analizar viñetas e cómics, sendo capaces de traducir en explicacións sinxelas a mensaxe do autor.
- Contemplan cadros con contido relixioso da pintura universal, relacionándoos coas escenas bíblicas que conteñen ou os valores que intentan transmitir.

ACTITUDES

- Interese por descubrir os acontecementos máis significativos da Igrexa primitiva.
- Valor da Historia da Igrexa como fonte de coñecemento da evolución da fe e das súas figuras máis representativas.
- Admiración cara á figura de San Paulo como o gran apóstolo da evanxelización de todos os pobos.
- Valor do servizo na comunidade cristiá como forma de vivir o amor e de seguir o exemplo de Cristo

UNIDADE 10. Ante todo, esperanza

CONCEPTOS

- A morte, unha cuestión que preocupa a todo ser humano.
- O problema da morte nas culturas da humanidade. A resposta da relixión á morte. A vida eterna.
- A confianza cristiá ante a morte.
- En Xesús cúmprense as promesas de Deus e as esperanzas do pobo ao vencer á morte.
- A resurrección de Xesús, esperanza dun máis alá.
- Os conceptos de Ceo e Inferno.
- Concepto cristián da fin do mundo.
- A segunda vinda de Cristo, o final da historia e o xuízo final.
- A liberación definitiva: unha festa para compartir na que xa no haberá morte nin dor.
- Deus promete un ceo novo e unha terra nova. A civilización do amor.

PROCEDEMENTOS

- Interrogarse sobre o misterio da morte e o máis alá.
- Recoñecer as diferentes posturas culturais e relixiosas ante a morte.
- Ler e analizar os resultados dunha enquisa sociolóxica sobre as crenzas relixiosas dos mozos españois.
- Analizar varios cómics e extraer deles os valores que intentan transmitir os seus autores, achegando ademais opinións persoais.
- Recoñecer e distinguir algunhas das afirmacións da escatoloxía no Novo Testamento, en especial os evanxeos.
- Interrogarse sobre o mundo que Deus prepara ao final da historia.
- Ler e subliñar as ideas principais de varios textos do maxisterio da Igrexa sobre o final dos tempos.

ACTITUDES

- Actitude de tolerancia ante outras formas de concibir a morte e o máis alá que se dan en diferentes culturas e relixións.
- Interese por dar resposta ás cuestións da morte e o máis alá.
- Mostrar disciplina e orde ante as tarefas que se propoñen.
- Respecto polas opinións doutros compañeiros.
- Convencemento da centralidade deste tema na fe cristiá.
- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.
- Interese por coñecer o que a tradición cristiá di sobre este tema.

4. RELACIÓN ENTRE CRITERIOS DE AVALIACIÓN

<p align="center">CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL</p>	<p align="center">CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR</p>
<p>1. Sinalar os elementos das relixións primitivas que teñan algunha relación coa cultura relixiosa actual.</p> <p>2. Establecer distincións entre os relatos míticos da antigüidade e a Revelación de Deus no Cristianismo.</p> <p>3. Formular a concepción do home no cristianismo, e as súas consecuencias na fundamentación dos seus dereitos e deberes.</p> <p>4. Explicar a orixe e sentido do mundo e da vida, como froito do designio amoroso, misericordioso e providente de Deus Pai.</p> <p>5. Saber relacionar a Xesús Cristo coas expectativas do Antigo Testamento.</p> <p>6. Saber razoar o sentido da salvación do pecado e da morte que Xesús Cristo outorga ao crente.</p> <p>7. Recoñecer a mensaxe do Reino e as benaventuranzas como</p>	<p>– Razoar o valor da liberdade como elección da verdade e do ben, e raíz da responsabilidade dos propios actos (C.EV. 3, 8 e 11)</p> <p>– Explicar a importancia das accións das persoas no seu proceso de crecemento (C.EV. 3, 8 e 11)</p> <p>– Detectar os principais elementos que constitúen o fenómeno relixioso e a súa expresión concreta no cristianismo (C.EV. 1, 2, 3, 5, 7, 8 e 11)</p> <p>– Saber definir os aspectos propios de cada unha das relixións monoteístas (C.EV. 2, 3, 4, 6, 7, 8 e 11)</p> <p>– Dar razón da importancia da Biblia para a fe xudía e cristiá (C.EV. 2, 5 e 7)</p> <p>– Definir con precisión o significado dalgunhas das moitas palabras-clave dos diferentes temas (C.EV. 1 -11)</p> <p>– Saber en que consiste a diferenza fundamental entre o Antigo e o Novo Testamento, así como o contido dos diversos libros segundo os seus xéneros literarios (C.EV. 2, 3, 5 e 7)</p> <p>– Coñecer e diferenciar algunhas características históricas, literarias e relixiosas da Biblia, para saber fundamentar e aplicar a mensaxe que transmite (C.EV. 2, 3, 5 e 7)</p> <p>– Enumerar os xéneros literarios máis importantes da Biblia (C.EV. 2, 3, 5 e</p>

<p>proxecto de vida do cristián que se identifica con Xesús Cristo, e saber aplicar á Igrexa as parábolas do Reino.</p>	<p>7) – Razoar o fundamento da Igrexa comunión, os seus signos e as consecuencias na vida do crente pola acción do Espírito (C.EV. 7)</p>
<p>8. Razoar os principios e valores que fundamentan a moral cristiá, aplicándoos especialmente á problemática actual sobre a vida.</p>	<p>– Definir que é, cando se inicia, en que se apoia, onde se vive e como se expresa a fe cristiá de modo correcto (C.EV. 2-11)</p>
<p>9. Saber dar razóns do valor da sexualidade como don de Deus e colaboración con El na creación, e saber aplicar os fundamentos da moral cristiá á vida sexual.</p>	<p>– Saber en que consisten os elementos do acto moral, dar razón dos propios valores e opcións persoais. Saber identificar os principios morais que emanan do cristianismo, e que fundamentan o ben obrar, para saber aplicalos ás diversas situacións da vida actual (C.EV. 8, 9, 10 e 11)</p>
<p>10. Deducir do sacramento do Matrimonio os valores da entrega total, o compromiso, a fidelidade e o sentido da procreación.</p>	<p>– Identificar os valores fundamentais da moral cristiá sobre o respecto á vida para saber aplicalos ás diversas situacións da vida actual (C.EV. 8 e 9)</p>
<p>11. Comparar o sentido da felicidade, os medios para alcanzala e a proposta moral no budismo, o cristianismo e o islam.</p>	<p>– Situar no tempo e no espazo os principais acontecementos da vida da Igrexa primitiva (vida e viaxes de San Paulo, causas e tempo do concilio de Xerusalén, grandes persecucións etc), para valorar adecuadamente eses acontecementos no contexto en que se desenvolveron (C.EV. 1 e 7) – Sintetizar a confesión de fe e os valores da primitiva comunidade cristiá (C.EV. 1 e 7)</p>

**► CRITERIOS DE AVALIACIÓN POR UNIDADES DIDÁCTICAS
3º ESO:**

UNIDADE 1. Non somos illas

CONCEPTUAIS

- Coñecer a dimensión moral da persoa.
- Recoñecer a capacidade de relación da persoa con Deus e cos irmáns.
- Comprender e valorar a liberdade e a responsabilidade persoal.
- Ser conscientes da importancia de amar e sentirse amado.

PROCEDIMENTAIS

- Reflectir de maneira esquemática a rede de relacións que establece cada alumno co seu contorno social.
- Utilizar a letra de cancións como apoio para o debate e a reflexión.
- Ler e interpretar imaxes como expresión de sentimentos.

ACTITUDINAIS

- Participación na dinámica de diversos grupos.
- Diálogo e apertura como lugar de encontro entre as persoas.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.

UNIDADE 2. Un só Deus

CONCEPTUAIS

- Coñecer o proxecto de Deus sobre o home segundo o xudaísmo, o cristianismo e o islam.
- Recoñecer a influencia das relixións monoteístas na configuración da historia e a cultura española.

PROCEDIMENTAIS

- Reflectir de maneira esquemática a rede de relacións que establece entre as grandes relixións.
- Ler e interpretar imaxes como expresión cultural das diversas relixións.

ACTITUDINAIS

- Diálogo como lugar de encontro entre as relixións.
- Apertura cara á relixión que profesan outras persoas.
- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Comprensión e respecto cara ás tradicións e expresións das diferentes relixións.

UNIDADE 3. A Biblia, un libro sagrado

CONCEPTUAIS

- Coñecer a Biblia como un libro relixioso, un libro de fe.
- Saber distinguir a división da Biblia entre o Antigo e o Novo Testamento, cos libros que os forman.
- Coñecer os elementos básicos de interpretación do Antigo Testamento.
- Coñecer a xeografía da Biblia: Mesopotamia, Exipto, Canaán...
- Entender a revelación progresiva de Deus na Biblia, resumida nas dez etapas históricas da Biblia.
- Descubrir o Deus da Biblia: liberador, próximo, salvador.
- Valorar a importancia da Biblia no noso patrimonio cultural.

PROCEDIMENTAIS

- Recoñecer e distinguir nun mapa xeográfico as principais rexións da xeografía bíblica.
- Ordenar cronoloxicamente as etapas da Biblia.
- Relacionar algúns personaxes bíblicos coa súa época histórica.
- Distinguir entre o AT e o NT e clasificar por xéneros literarios os libros da Biblia.
- Ler e analizar diversos textos bíblicos, literarios, periodísticos e doutrinarios.
- Coñecer, respectar e valorar o patrimonio cultural e histórico-artístico relacionado coa Biblia.
- Utilizar as tecnoloxías da información para buscar información relacionada co tema.

ACTITUDINAIS

- Interese por comprender as dimensións literarias, históricas e xeográficas da Biblia.
- Valor da fe na Biblia como Palabra de Deus e libro relixioso.
- Aprecio polos elementos culturais e artísticos que se inspiran na tradición bíblica.

UNIDADE 4. O Novo Testamento

CONCEPTUAIS

- Coñecer a xeografía, política e historia de Palestina.
- Coñecer pirámide social do tempo de Xesús: dirixentes, grupos sociais e marxidados.
- Familiarizarse coas , normas, festas e centros relixiosos xudeus.
- Coñecer mellor e comprender os catro evanxeos: autoría, significado, contido, xéneros literarios, finalidade e tipoloxía.
- Ver a importancia doutros libros do Novo Testamento: Feitos, Cartas e Apocalipse.

PROCEDIMENTAIS

- Traballar con diferentes mapas físicos e políticos de Palestina.
- Buscar en textos bíblicos diferentes acontecementos e lugares onde transcorreron escenas da vida de Xesús.
- Realizar algunha sinopse con textos evanxélicos para mostrar ou seu parecido e/ou súa especificidade.

ACTITUDAIS

- Dispoñibilidade para coñecer datos doutra época que son importantes para comprender o evanxeo.
- Capacidade de traballar en equipo.
- Aprender a analizar a mensaxe dun texto, o que o seu autor quixo dicir e o que nos di a nós hoxe.

UNIDADE 5. Vida en comunidade

CONCEPTUAIS

- Coñecer o círculo de Xesús que convocou e congregou á comunidade dos seus discípulos.
- Ver á Igrexa, misterio de comunión guiada polo Espírito Santo forza e vida dos crentes.
- Entender a Igrexa coma Pobo de Deus, coa misión da catolicidade e o carácter misioneiro.
- Entender os sacramentos da confirmación e da orde sacerdotal.

PROCEDIMENTAIS

- Buscar, ler e comprender os textos bíblicos que recollen os momentos de institución de sacramentos por Xesús.
- Ler e interpretar textos oficiais da Igrexa.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias do alumno/a.

ACTITUDINAIS

- Desenvolvemento da capacidade de traballo en equipo.
- Apertura cara aos outros.
- Interese por adquirir novos coñecementos.

UNIDADE 6. A fe, resposta dos crentes

CONCEPTOS

A fe cristiá.
Crer en Xesús é seguir a Xesús.
Deus, un e trino.
Biblia, tradición e maxisterio.

PROCEDEMENTOS

Lectura e análise de textos para facilitar a comprensión de contidos.
Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
Ler e interpretar o contido das imaxes.
Utilizar a letra de cancións como apoio para a reflexión.

ACTITUDES

Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades en grupo.
Atención á adquisición de novos conceptos.
Desenvolvemento da capacidade de traballar co texto bíblico.
Reflexión sobre os contidos da unidade para a propia vida.

UNIDADE 7. Decidir en liberdade

CONCEPTUAIS

-Comprender o funcionamento e a importancia do proceso de decisión nas nosas vidas.

-Comprender os conceptos de liberdade e responsabilidade.

-Saber o que é a conciencia moral.

O home novo que xorde de Xesús Cristo. A vida como proxecto persoal.

-Ver a identificación e relación entre causas e efectos do acto moral.

-Coñecer e comparar cales eran os valores de Xesús e os dos seus discípulos e os nosos hoxe.

PROCEDIMENTAIS

-Ler e comentar os textos propostos.

-Reflexionar e recoñecer a dimensión moral de toda persoa.

-Relacionar os conceptos de “conductas” cos “valores” que as animan.

-Establecer comparacións entre diversas escalas de valores.

-Coñecer, respectar e valorar as crenzas, actitudes e valores do noso acervo cultural e do patrimonio histórico artístico.

ACTITUDINAIS

-Actitudes de creatividade e participación nas tarefas que se propoñen.

-Interese por chegar a ter unha conciencia moral ben formada.

-Disponibilidade cara á reflexión crítica sobre as posturas e valores dun mesmo.

-Admiración por aquelas persoas que son consecuentes coas súas opcións e valores fundamentais.

-Interese por descubrir mellor como seguir a Xesús na sociedade actual.

UNIDADE 8. O agasallo da vida

CONCEPTUAIS

- Coñecer os relatos na Biblia. da creación do ser humano creado a imaxe de Deus.
- Recoñecer que a vida pertence a Deus e por tanto é tarefa do cristián recibila, amala, promovela e defendela.
- Coñecer o que di a doutrina da Igrexa:sobre a vida humana.
- Moral da vida humana hoxe e problemática que representan as agresións contra a vida : violencia, pena de morte, guerra, tortura; accidentes de tráfico, transplantes; aborto, eutanasia, suicidio, homicidio; enxeñería xenética, inseminación artificial, fecundación in vitro.
- Xesús e o compromiso cristián en defensa da vida.

PROCEDIMENTAIS

- Atopar a relación existente entre os dilemas morais actuais e a doutrina cristiá.
- Analizar de forma crítica e reflexiva diversas informacións sobre as agresións contra a vida.
- Ler e analizar varios escritos bíblicos, textos poéticos e doutrinais propostos.
- Responder ás preguntas suscitadas.
- Recoñecer os diferentes campos nos que está implicada hoxe a loita pola dignidade da vida humana.
- Utilizar recursos informáticos para ampliar contidos segundo os intereses do alumno ou alumna.

ACTITUDINAIS

- Actitude de análise crítica.
- Disponibilidade para dar opinións dunha forma reflexiva.
- Valorar a vida.
- Interese pola defensa da dignidade da vida humana.
- Recoñecemento da necesidade de formación máis profunda sobre este tema.
- Actitude de solidariedade co sufrimento de todo ser humano

UNIDADE 9. A vida dos primeiros cristiáns

CONCEPTOS

- Coñecer a historia da Igrexa primitiva nos Feitos dos Apóstolos.
- Saber o funcionamento das primeiras comunidades, sempre ao servizo dos irmáns, con variedade de servizos ou ministerios
- Os primeiros conflitos na Igrexa.
- Coñecer a importancia de San Paulo e a súa obra misioneira na expansión do cristianismo polo imperio romano.
- A Igrexa nos séculos II e III. As grandes persecucións. A vida interna da Igrexa durante os primeiros séculos.
- As orixes do cristianismo en España.

PROCEDIMENTAIS

- Facer unha liña do tempo e situar nela as principais persecucións dos emperadores romanos contra a Igrexa.
- Interpretar mapas xeográficos para descubrir os itinerarios de Paulo. Principais núcleos cristiáns nos primeiros séculos.
- Buscar, ler e interpretar textos bíblicos e doutrinarios.
- Coñecer e apreciar o patrimonio cultural e relixioso de España, sobre todo dos primeiros séculos do cristianismo e das tradicións relixiosas máis antigas e duradeiras.

ACTITUDINAIS

- Valor da Historia da Igrexa como fonte de coñecemento da evolución da fe e das súas figuras máis representativas.
- Admiración cara á figura de San Paulo como o gran apóstolo da evanxelización de todos os pobos.
- Valor do servizo na comunidade cristiá como forma de vivir o amor e de seguir o exemplo de Cristo

UNIDADE 10. Ante todo, esperanza

CONCEPTUAIS

- Coñecer o problema da morte nas culturas da humanidade. A resposta da relixión á morte. A vida eterna.
- Entender a confianza cristiá ante a morte.
- Ver a resurrección de Xesús como esperanza dun máis alá.
- Comprender os conceptos cristiáns de Ceo e Inferno, e da fin do mundo.
- Entender en qué consiste a segunda vinda de Cristo, o final da historia e o xuízo final.
- Saber que Deus promete un ceo novo e unha terra nova. A civilización do amor.

PROCEDIMENTAIS

- Interrogarse sobre o misterio da morte e o máis alá.
- Recoñecer as diferentes posturas culturais e relixiosas ante a morte.
- Analizar varios cómics e extraer deles os valores que intentan transmitir os seus autores, achegando ademais opinións persoais.
- Recoñecer e distinguir algunhas das afirmacións da escatoloxía no Novo Testamento, en especial os evanxeos.
- Interrogarse sobre o mundo que Deus prepara ao final da historia.
- Ler e subliñar as ideas principais de varios textos do maxisterio da Igrexa sobre o final dos tempos.

ACTITUDINAIS

- Actitude de tolerancia ante outras formas de concibir a morte e o máis alá que se dan en diferentes culturas e relixións.
- Interese por dar resposta ás cuestións da morte e o máis alá.
- Respecto polas opinións doutros compañeiros.
- Convencemento da importancia deste tema , ó seres o centro da fe cristiá.
- Actitude de esperanza ante o concepto da fin do mundo.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

4.º CURSO ESO

PROXECTO EMAÚS RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA

PROXECTO CURRICULAR

1. OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR PARA 4.º ESO

OBXECTIVOS DO PROXECTO CURRICULAR

UNIDADE 1: SOMOS HISTORIA

1. Descubrir o valor e a importancia da historia.
2. Comprender a influencia que o pasado ten na vida das persoas.
3. Coñecer a propia tradición familiar.
4. Descubrir cal é o traballo do historiador.
5. Coñecer os procedementos axeitados para analizar feitos históricos.
6. Tomar conciencia de que todos somos historia.

UNIDADE 2: O CRISTIANISMO, UNHA MENSAXE UNIVERSAL

1. Saber quen foi Paulo de Tarso, cal foi a súa misión e a súa achega á expansión do cristianismo e á historia da Igrexa.
2. Coñecer as características do cristianismo en tempos do Imperio Romano.
3. Enumerar e saber explicar que dicían os primeiros cristiáns sobre a Igrexa.
4. Descubrir as dificultades da Igrexa nos primeiros séculos.
5. Saber recoñecer as expresións artísticas dos primeiros cristiáns.
6. Coñecer momentos de forte expansión do cristianismo en diferentes épocas.
7. Recoñecer o cristianismo como mensaxe universal.

UNIDADE 3: IGREXA, PODEROSA OU SERVIDORA

1. Coñecer os aspectos máis relevantes da figura e obra de Santo Agostiño.
2. Debuxar os aspectos fundamentais da historia da Igrexa nos séculos IV-V.
3. Valorar o paso de ser unha Igrexa perseguida a ser a Igrexa oficial.
4. Coñecer as características da nova situación da Igrexa despois dos edictos de Milán e de Tesalónica.
5. Enumerar e coñecer os contidos fundamentais dos primeiros concilios.
6. Coñecer o papel dos Pais da Igrexa, de modo particular, ante o poder.
7. Distinguir e caracterizar a arte paleocristiá e bizantina.
8. Explicar que significa que a vocación da Igrexa é o servizo e non o poder ou a dominación.
9. Situar na historia como foi o poder, a autoridade e o servizo da Igrexa.
10. Coñecer como entendeu Xesús o exercicio da autoridade.

UNIDADE 4: IGREXA, NO MUNDO OU FÓRA DEL?

1. Comprender que significa que a Igrexa está no mundo sen ser do mundo.
2. Coñecer a biografía de san Bieito, patrón de Europa, e a importancia que esta figura tivo e ten na historia do cristianismo e da Igrexa.
3. Analizar a importancia que o cristianismo tivo, como factor de unidade, na época posterior á caída do Imperio romano de Occidente e ás invasións bárbaras.
4. Coñecer a Igrexa en tempos de Carlos Magno.
5. Descubrir a orixe, sentido e achega á historia da Igrexa do monacato.
6. Analizar a expansión do islam e a presenza da relixión cristiá na España musulmá.
7. Saber caracterizar, distinguir e valorar a arte románica.
8. Comprender a importancia do equilibrio entre acción e contemplación na vida da Igrexa.

9. Descubrir que significa que a Igrexa está ao servizo do mundo.

UNIDADE 5: IGREXA, POBRE E COS POBRES

1. Descubrir en Francisco de Asís un modo e modelo de ser e estar na Igrexa.
2. Afondar nas características da historia da Igrexa nos séculos X-XIII.
3. Tomar conciencia da importancia da reforma do monacato e da aparición das ordes mendicantes.
4. Afondar no significado das peregrinacións, de modo particular, no Camiño de Santiago.
5. Coñecer o significado das cruzadas e as consecuencias do cisma de Oriente e de Occidente.
6. Saber distinguir a novidade da arte gótica respecto da románica e coñecer a súa finalidade e características máis importantes.
7. Descubrir como a Igrexa, ao longo da historia, traballou e permaneceu do lado dos máis necesitados.
8. Coñecer a mensaxe de Xesús: anunciarlles a boa nova aos pobres, identificarse e facerse próximo a eles.

UNIDADE 6: IGREXA, AO ENCONTRO CON DEUS

1. Coñecer datos importantes da vida de santa Teresa de Jesús, mística e doutora da Igrexa.
2. Saber dar razón da necesidade de reforma que no século XV tiña a Igrexa.
3. Analizar as causas e as figuras que levaron a cabo a reforma protestante.
4. Coñecer os aspectos fundamentais da doutrina de Lutero.
5. Analizar e comprender en que consistiu a reforma católica ou *contrarreforma*.
6. Coñecer en que consistiu o tribunal da Inquisición.
7. Descubrir as luces e as sombras da evanxelización levada a cabo a partir do século XV.
8. Recoñecer na arte renacentista unha nova concepción do mundo e da persoa, así como a importancia do Barroco como un valioso instrumento de propaganda relixiosa.
9. Descubrir o valor da mística na vida da Igrexa e na súa historia.
10. Coñecer que imaxe de Deus revela Xesús.

UNIDADE 7: SON COMPATIBLES CIENCIA E RELIXIÓN?

1. Investigar que relación existe na actualidade e existiu ao longo da historia entre fe e razón.
2. Coñecer quen foi o Cardeal Newman e dar razón da importancia da súa figura na historia da Igrexa.
3. Saber definir que é a secularización e cal foi a súa repercusión a partir do Renacemento.
4. Entender en que consistiu a Ilustración e o pensamento ilustrado.
5. Coñecer como lle afectou á vida da Igrexa a Ilustración, a secularización e a Revolución Francesa.
6. Descubrir os contidos relixiosos nas obras do romanticismo e do realismo.
7. Construír un esquema dos encontros e das desavinzas entre oración e fe ao longo da historia.
8. Coñecer o verdadeiro significado de *relixión, fe, ciencia, razón, filosofía e crenza*, e saber que relación existe entre todas elas.

UNIDADE 8: A IGREXA, RENÓVASE?

1. Tomar contacto coa figura e co ministerio de Xoán XXIII, o Papa bo.
2. Saber como foi a historia da Igrexa nos séculos XIX e XX.
3. Coñecer o labor dos pontífices Pío IX e León XIII, Pío X, Bieito XV, Pío XI e Pío XII, como figuras emblemáticas da historia da Igrexa de finais do século XIX e primeira metade do século XX.
4. Dar razón da renovación da Igrexa levada a cabo neste período histórico.
5. O Concilio Vaticano II: razóns da súa convocatoria, características máis importantes e achegas á sociedade e á vida interna da Igrexa.
6. Coñecer artistas e obras representativas da relación entre arte e relixión nesta época.
7. Realizar un percorrido histórico da Igrexa desde as perspectivas da fidelidade e o cambio.
8. Xesús: a súa actitude ante as institucións relixiosas.

UNIDADE 9: CONVIVIR CON OUTRAS TRADICIÓNS RELIXIOSAS

1. Coñecer a figura e obra de Thomas Merton, místico e modelo de diálogo e traballo interrelixioso.
2. Examinar as características da historia da Igrexa na segunda metade do século XX.
3. Coñecer en que se plasmaron as propostas do Vaticano II: vida interna da Igrexa e novo xeito de estar no mundo.
4. Achegas máis significativas do papado de Xoán Paulo II, o Papa viaxeiro.
5. Saber que significa a nova evanxelización.
6. Coñecer as tendencias artísticas a finais do século XX nas que está presente o tema relixioso.
7. Recoñecer, ao longo da historia da Igrexa, diferentes momentos de diálogo e convivencia interrelixiosa.
8. Saber en que consiste o compromiso ecuménico da Igrexa e como se leva a cabo nela o diálogo interrelixioso.

UNIDADE 10: UN CRISTIANISMO PARA O FUTURO

1. Coñecer a comunidade de Santo Exidio como exemplo de vida comunitaria cristiá comprometida no diálogo e no traballo pola paz.
2. Examinar a realidade e os desafíos aos que ten que facerlle fronte a Igrexa nos comezos do século XXI.
3. Descubrir e coñecer que é o esencial e diferenciador da experiencia relixiosa cristiá no medio dun mundo globalizado.
4. Saber de que xeito o cristianismo está comprometido co presente e co futuro.
5. Coñecer cal é a relación entre a arte e a relixión ao inicio do século XXI e que manifestacións relixiosas se levan a cabo na actualidade.
6. Recoñecer, ao longo da historia da Igrexa, diferentes momentos de encontro e desentendemento.
7. Coñecer as principais características e opcións que ha de ter e facer o cristianismo se quere ser significativo no futuro.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ler, comentar e interpretar criticamente diversos textos bíblicos, históricos ou filosóficos (Unidade 7). • Ensañar pequenas sínteses históricas e relixiosas (Unidade 7). • Manifestar actitudes de colaboración e respecto cara aos demais (Unidade 1). • Xerar sentimentos compartidos e non excluíntes (Unidade 1). • Amosar empatía. Ser capaz de poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista, aínda que difira en formulacións e intereses (Unidade 1). • Aprender a vivir con sentido e responsablemente o compromiso cristián (Unidade 3). • Participar eficaz e construtivamente na vida social e profesional, desde a chamada de Deus a traballar para construír un mundo máis fraterno e solidario (Unidade 3). • Manifestar actitudes de empatía cara aos máis desfavorecidos (Unidade 3). • Afrontar a convivencia e as situacións conflitivas, exercitando o xuízo ético con
--	--

<p>6. A COMPETENCIA NO COÑECEMENTO E INTERACCIÓN CO MUNDO FÍSICO</p>	<p>para entender a historia e a cultura occidental (Unidade 4).</p> <ul style="list-style-type: none">• Traducir a categorías actuais e comprensibles a simboloxía medieval para xerar cultura (Unidade 4).• Apreciar diversas expresións artísticas relixiosas de Occidente (Unidade 5).• Analizar en toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas (Unidade 6).• Manifestar curiosidade sobre as peculiaridades da iconografía renacentista e barroca e as súas expresións plásticas e musicais (Unidade 6).• Mostrar curiosidade por coñecer máis e mellor diversas expresións artísticas de valores profundamente humanos: a xustiza, o amor, a esperanza (Unidade 8).• Apreciar a cultura propia e as alleas xunto ás súas manifestacións culturais (Unidade 8).• Analizar en toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas actuais (Unidade 9).• Comprender e asumir os valores do feito relixioso na súa matriz cultural concreta (Unidade 9).• Descubrir o sentido e a profundidade das achegas das
---	---

	<p>diversas relixións á cultura actual (Unidade 9).</p> <ul style="list-style-type: none">• Analizar con toda a súa riqueza e variedade as manifestacións culturais e artísticas contemporáneas na súa matriz cultural concreta (Unidade 10).• Aprender a rastrexar nelas as pegadas de Deus e do sentido transcendente da vida e da cultura (Unidade 10). <ul style="list-style-type: none">• Analizar e interpretar cronogramas e mapas cos principais fitos dos primeiros séculos do cristianismo (Unidade 3).• Definir con precisión e sintetizar os principais símbolos da fe cristiá (Unidade 3).• Coñecer e contrastar o testemuño e as experiencias das diversas comunidades cristiás ao longo e ancho do mundo e da historia (Unidade 4).• Personalizar a propia aprendizaxe fomentando a atención, a experiencia e o traballo en equipo (Unidade 4).• Obter e seleccionar información (Unidade 6).• Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos (Unidade 6).• Fomentar o espírito crítico ante
--	--

	<p>as linguaxes artística, cinematográfica e musical para desentrañar as diversas mensaxes e valores sobre a confianza, a esperanza e a solidariedade (Unidade 7).</p> <ul style="list-style-type: none">• Obter e seleccionar información (Unidade 8).• Integrar e ampliar novos coñecementos aos xa adquiridos (Unidade 8). <ul style="list-style-type: none">• Exercitar a introspección e a interiorización (Unidade 1).• Afondar no coñecemento dun mesmo e do seu ámbito familiar (Unidade 1).• Examinar situacións concretas da vida e do pasado para realizar un xuízo crítico, autónomo e responsable sobre o presente (Unidade 1).• Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo (Unidade 2).• Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellantes (Unidade 3).• Exercitar a toma de decisións e a asunción de responsabilidades (Unidade 3).• escoitar a chamada persoal de
--	---

	<p>Xesús como unha oferta de vida e sentido (Unidade 4).</p> <ul style="list-style-type: none">• Estimular e enriquecer a personalidade con modelos de vida suxestivos e atractivos (Unidade 4).• Construír un sistema de valores propio a partir da vida e das palabras de Xesús (Unidade 5).• Personalizar e exercitarse en vivir de acordo á devandita estimativa moral (Unidade 5).• Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro (Unidade 5).• Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentales como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia (Unidade 5).• Amosar actitudes de respecto e colaboración cara a outras persoas, relixións e culturas (Unidade 6).• Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo (Unidade 6).• Afondar no autoconecemento e na introspección (Unidade 7).• Reforzar e mellorar a autoestima persoal (Unidade 7).• Iniciar na argumentación e en dar razón dun mesmo, dos seus valores e das súas aspiracións profundas (Unidade 7).• Valorar o propio corpo, o benestar e a felicidade persoal
--	--

	<p>(Unidade 7).</p> <ul style="list-style-type: none">• Construír un sistema de valores propio baseado no compromiso, o servizo aos demais e a amizade (Unidade 7).• Exercitar a asunción de responsabilidades ante o presente e ante o futuro (Unidade 8).• Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentos como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia (Unidade 8).• Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellantes (Unidade 8).• Exercitar o diálogo, a participación e o traballo en equipo (Unidade 9).• Mostrar empatía. Ser capaz de poñerse no lugar do outro e comprender o seu punto de vista, aínda que difira en formulacións e intereses (Unidade 9).• Desenvolver a construción dun pensamento propio e autónomo (Unidade 10).• Ser capaz de asumir e dar razón dun sistema propio de valores, arraigado na "cultura da vida" e na "civilización do amor" (Unidade 10).• Exercitar a asunción de responsabilidades ante o
--	--

	<p>presente e ante o futuro (Unidade 10).</p> <ul style="list-style-type: none">● Crecer en liberdade interior abríndose a valores transcendentales como a esperanza, a responsabilidade e a misericordia (Unidade 10).● Desenvolver valores de integración social, de servizo e solidariedade cos semellantes (Unidade 10). ● Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal, da Doutrina Social da Igrexa e doutras mensaxes interpelantes (Unidade 5).● Enriquecer o xuízo crítico sobre o uso dos medios materiais, da ciencia e da tecnoloxía (Unidade 5).● Ponderar a desigualdade, a inxustiza e a violencia no mundo por medio da análise persoal, do contraste co Evanxeo e dos documentos da Igrexa católica (Unidade 8).● Valorar criticamente o uso da ciencia, a tecnoloxía e os medios de comunicación (Unidade 8).● Ponderar a desigualdade, a inxustiza e a violencia no mundo por medio da análise persoal, do contraste co Evanxeo e dos documentos do C. Vaticano II e as últimas
--	---

	<p>encíclicas papais, e da Doutrina Social da Igrexa (Unidade 9).</p> <ul style="list-style-type: none">• Ponderar a desigualdade e a inxustiza do mundo por medio da análise persoal e da Doutrina Social da Igrexa (Unidade 10).• Enriquecer e consolidar o xuízo crítico sobre o uso da ciencia e a tecnoloxía (Unidade 10).• Valorar na súa xusta medida o progreso técnico e científico, enriquecendo o xuízo crítico sobre este cos valores cristiáns da paz, a xustiza e a esperanza (Unidade 10).
--	---

3. CONTIDOS DO CURRÍCULO

► CONTIDOS DO CURRÍCULO DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA PARA 4.º ESO

1. O misterio da Igrexa. Realidade visible e espiritual. Misterio da unión dos homes con Deus.
2. A presenza e realización das notas da Igrexa ao longo da historia.
3. A Igrexa, unidade dos cristiáns nun só Corpo, cuxa vida é Cristo.
4. Final da vixencia do paganismo e extensión do cristianismo no Imperio Romano. Constantino e o Edicto de Milán. San Xerónimo e Santo Agostiño. Concilios de Éfeso e Calcedonia. Algunhas desviacións doutrinais. Diálogo fe-cultura nos primeiros séculos.
5. A cultura cristiá antiga. A basílica paleocristiá. «As Confesiós» de Santo Agostiño.
6. A evanxelización de Europa. O monacato: a regra beneditina. Mahoma: o mesianismo islámico e a disputa iconoclasta. III Concilio de Toledo. San Isidoro. Carlos Magno e a Europa cristiá. Fundación dos Estados Pontificios. A relixión cristiá na España musulmá. O rito mozárabe.
7. As basílicas visigóticas e románicas: arquitectura, escultura e pintura.
8. O primeiro cambio de milenio. Cisma de Oriente. As peregrinacións: o camiño de Santiago, vertebrador de Europa. Preservación dos Santos Lugares: as Cruzadas. As ordes militares. A reforma do monacato: Cluny e San Bernardo. O movemento a favor da pobreza e as ordes mendicantes: San Francisco de Asís e San Domingo de Guzmán. Aviñón e o Cisma de Occidente.
9. A catedral gótica: arquitectura, escultura e vidreiras. O canto gregoriano.
10. O Cristianismo durante o Renacemento e o Barroco. A importancia da Universidade: Duns Scoto, Santo Anselmo, San Tomé. A reforma protestante. Trento e a reforma católica. Novas ordes relixiosas. Grandes santos e místicos españois: Santa Teresa de Jesús, San Juan de la Cruz e Santo Ignacio de Loyola. A Inquisición. A evanxelización do Novo Mundo: a defensa dos indios e as reducións do Paraguai.
11. A arte cristiá no Renacemento e no Barroco. A literatura mística. A música como expresión da experiencia relixiosa.
12. A Igrexa no mundo contemporáneo. O conflito fe-razón. A preocupación pola cuestión social. As novas ordes relixiosas, pioneiras na educación, a sanidade e a asistencia. Grandes educadores cristiáns. A

expansión misioneira e a presenza da Igrexa no "cuarto mundo". Ciencia e relixión.

13. A expresión contemporánea da arte cristiá. Rexurdir da pintura mística e ecuménica. A concepción relixiosa moderna en arquitectura. A música relixiosa actual. A poesía mística hoxe.

14. O encontro coa modernidade e a renovación interior da Igrexa contemporánea: o Concilio Vaticano II. Liñas mestras das Constitucións. Totalitarismos de Estado e a súa catástrofe moral. O Holocausto. Xudaísmo e islam contemporáneos: tradición e modernidade.

15. O segundo cambio de milenio. A presenza do relixioso nos medios de comunicación e a creación virtual de opinión.

► CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES

UNIDADE 1. SOMOS HISTORIA

CONCEPTOS

- A historia: pasado, presente e futuro.
- A tradición familiar: coñecer para comprender.
- O traballo do historiador: un traballo sistemático.
- Elementos clave para un historiador.
- A importancia da propia historia: elementos a ter en conta.
- A historia da familia dos cristiáns: a Igrexa.
- Fontes da historia da Igrexa.

PROCEDEMENTOS

- Tomar conciencia da dimensión histórica do ser humano.
- Analizar diferentes textos que teñen unha estreita relación co tema de estudo e obter deles as ensinanzas que pretenden transmitir os seus autores.
- Analizar viñetas e obras de arte, e ser capaz de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor.
- Estudar a historia da propia familia e dalgún acontecemento histórico segundo a metodoloxía do historiador.
- Explicar os conceptos básicos que aparecen na unidade.
- Ser capaz de enumerar e explicar os diferentes tipos de fontes necesarias para analizar a historia da Igrexa.

ACTITUDES

- Interese por afondar na propia historia vital.
- Valorar a dimensión histórica das persoas.
- Examinar o propio equilibrio e relación entre pasado, presente e futuro.
- Involucrarse persoalmente no coñecemento da propia historia familiar.

- Interese por coñecer o valor das fontes para o estudo da historia da Igrexa.

UNIDADE 2. O CRISTIANISMO, UNHA MENSAXE UNIVERSAL

CONCEPTOS

- Paulo, primeiro grande evanxelizador.
- O ambiente político, cultural e relixioso dos primeiros séculos.
- A Igrexa: comunión, convocatoria e corpo de Cristo.
- Dificultades dos cristiáns no Imperio Romano.
- A vida interna da Igrexa.
- A arte simbólica e clandestina dos primeiros cristiáns.
- Descubrimentos dos séculos XV e XVI e novo despertar misionero no século XIX.
- O cristianismo, universal.
- A Igrexa: unha, santa, católica e apostólica.

PROCEDEMENTOS

- Resumir os aspectos máis significativos da biografía de san Paulo.
- Analizar mapas que conteñen datos acerca da época na que viviu san Paulo.
- Analizar e traballar con mapas dalgúns momentos de forte expansión do cristianismo.
- Ler e analizar o contido de textos bíblicos e literarios como fontes para o estudo desta época da historia da Igrexa.
- Contemplar e valorar a arte simbólica e clandestina dos primeiros cristiáns.
- Ler os textos de contidos e saber resumir as ideas fundamentais que transmiten.

ACTITUDES

- Interese polo coñecemento da historia dos primeiros séculos da Igrexa.
- Traballar por entender os aspectos fundamentais da expansión do cristianismo.
- Recoñecer as manifestacións relixiosas das primeiras comunidades cristiáns.

- Recoñecer as achegas do cristianismo dos primeiros séculos á cultura.
- Toma de conciencia de que o cristianismo ten unha vocación universal.

UNIDADE 3. IGREXA, PODEROSA OU SERVIDORA?

CONCEPTOS

- Agostiño de Hipona: buscador, bispo e escritor.
- Características da sociedade e da Igrexa nos séculos IV-V.
- O paso de ser Igrexa perseguida a ser Igrexa oficial: unha nova situación.
- Concilios fronte a herexías: a formulación da fe cristiá.
- Os Pais da Igrexa en Oriente e Occidente.
- A arte paleocristiá e bizantina: a basílica.
- Poder, autoridade e servizo na historia da Igrexa.
- O servizo, exercicio da autoridade segundo Xesús.

PROCEDEMENTOS

- Contemplan e interpretan obras de arte da época da que fala a unidade, para poder ver como se expresa o tema da autoridade e do servizo nos movementos culturais da devandita época.
- Ler e analizar diferentes textos literarios que falan de Igrexa dos séculos IV e V.
- Saber interpretar correctamente o significado e as consecuencias dos concilios fronte ás herexías.
- Analizar textos bíblicos que fundamentan como entendeu Xesús o exercicio da autoridade.

ACTITUDES

- Estudo rigoroso do tema da historia da Igrexa nos séculos IV e V.
- Desexo de afondar con coherencia nos temas propostos na unidade, de modo especial, no que concirne á relación poder temporal e servizo.
- Interese por coñecer a orixe e significado de acontecementos históricos.
- Apertura a outras épocas da historia da Igrexa.

- Reflexión ante o tema do poder e do servizo na Igrexa.

UNIDADE 4. IGREXA, NO MUNDO OU FÓRA DEL?

CONCEPTOS

- San Bieito de Nursia: estudoso, asceta e patrón de Europa.
- O cristianismo, un factor de unidade.
- A caída do Imperio Romano e a Europa cristiá.
- O monacato: orixe, significado e vida.
- A cristiandade ante o islam.
- A arte románica: un catecismo en pedra.
- A Igrexa, activa na contemplación.

PROCEDEMENTOS

- Observar e traballar os contidos da unidade a partir dalgunhas viñetas.
- Resolver algúns pasatempos didácticos baseados en distintas estratexias.
- Ler e comprender relatos (bíblicos e doutro xénero) para extraer deles conclusións reflexionadas.
- Sintetizar conceptos por medio de definicións propias dos alumnos.
- Interpretar o contido dalgunhas obras de arte en relación ao tema estudado na unidade.

ACTITUDES

- Interese por coñecer que significa que a Igrexa está comprometida con e no mundo.
- Capacidade de admiración ante a mensaxe que nos transmiten as obras de arte.
- Disponibilidade para o traballo en grupo nalgúns dos exercicios propostos na unidade.
- Interese por realizar unha propia síntese e exposición dos principais acontecementos históricos que se relatan na unidade, de modo particular, a partir da liña do tempo que nela aparece.
- Uso das tecnoloxías da información e a comunicación para ampliar coñecementos.

- Valorar positivamente as accións que a Igrexa leva a cabo como servizo ao mundo.

UNIDADE 5. IGREXA, POBRE COS POBRES?

CONCEPTO

- Francisco de Asís, irmán menor, pobre cos pobres.
- A reforma do monacato: Cluny e o Císter.
- As ordes mendicantes: un retorno ás raíces da Igrexa.
- As peregrinacións: o Camiño de Santiago.
- As cruzadas: guerras en nome de Deus.
- Os cismas de Oriente e Occidente.
- O gótico, unha arte que busca o ceo.
- A Igrexa: carismas ao servizo dos máis pobres.
- Xesús e os pobres: anuncio, identificación e proximidade.

PROCEDEMENTOS

- Lectura dos contidos propostos para a súa posterior análise, reflexión e aprendizaxe.
- Lectura de textos bíblicos, xurídicos e xornalísticos para afondar nos contidos curriculares.
- Realización de propostas de traballo e actividades para reforzar a adquisición de coñecementos.
- Contemplan e interpretan o contido das fotografías e viñetas que ilustran a unidade.
- Consultan o vocabulario e as diferentes páxinas web que se propoñen.

ACTITUDES

- Responsabilidade ante as tarefas que se propoñen e nas actividades en grupo.
- Atención á adquisición de novos conceptos.
- Interese por querer afondar no significado e na relación que ten o clamor dos pobres e a misión da Igrexa.

- Desenvolvemento da capacidade de traballar cun texto bíblico, literario ou xornalístico.
- Reflexión sobre os contidos da unidade para unha mellor comprensión do pasado, do presente e do futuro da historia da Igrexa.

UNIDADE 6. IGREXA, AO ENCONTRO CON DEUS

CONCEPTOS

- Santa Teresa de Jesús: mística, escritora e doutora da Igrexa.
- A Igrexa do século XV necesitada dunha urxente renovación.
- Lutero e a reforma protestante. Doutrina de Lutero.
- A reforma católica ou contrarreforma.
- O concilio de Trento.
- A compañía de Xesús
- O tribunal da Inquisición.
- A expulsión dos xudeus de España.
- A evanxelización do mundo.
- Arte renacentista e barroca ao servizo da fe.
- Místicos de onte e de hoxe.
- O rostro de Deus que Xesús revela.

PROCEDEMENTOS

- Observar e comentar as fotografías e ilustracións que acompañan as propostas de traballo, o desenvolvemento de contidos e as actividades que aparecen na unidade.
- Saber explicar e saber situar na liña do tempo os acontecementos eclesiais que tiveron lugar nos séculos XV-XVI.
- Buscar en diferentes medios as principais diferenzas doutrinarias entre católicos e protestantes.
- Traballar a partir dun mapa o tema das principais rutas seguidas polos misioneiros españois e portugueses nos séculos XV e XVI.
- Ler e interpretar textos bíblicos, textos oficiais da Igrexa e textos de apoio, procedentes de diferentes autores e institucións, con distintas perspectivas.

- Sintetizar conceptos referentes á Igrexa, ás súas reformas e á súa expansión misioneira, por medio de definicións propias do alumnado.
- Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na procura de información e na aprendizaxe.

ACTITUDES

- Interese por adquirir novos coñecementos ao redor desta época da historia.
- Capacidade para adquirir unha visión máis ampla da realidade e misión da Igrexa na actualidade, especialmente da importancia da mística cristiá.
- Participación activa nas tarefas e propostas de traballo de tipo persoal e en grupo.
- Desenvolvemento da capacidade de observación e análise de obras de arte e textos bíblicos.
- Recoñecer o traballo e as achegas de misioneiros e místicos da Igrexa.
- Admiración cara á vida contemplativa e misioneira.
- Interese pola figura de personaxes como Charles de Foucauld e Roger Schutz (irmán Roger).

UNIDADE 7. SON COMPATIBLES CIENCIA E RELIXIÓN?

CONCEPTOS

- Cardeal Newman: unha figura importante na Igrexa do século XIX.
- Secularización.
- Relacións entre ciencia e relixión. O caso Galileo.
- A Ilustración. O pensamento ilustrado e os enciclopedistas.
- Do Estado confesional á secularización do Estado.
- A postura da Igrexa no século XIX. A *Rerum novarum*.
- A secularización da arte.
- Encontros e desavinzas entre razón e fe.
- A razoabilidade da fe.

PROCEDEMENTOS

- Analizar as razóns, desenvolvementos e consecuencias que para a vida da Igrexa tiveron a secularización, a Ilustración e a Revolución Francesa.
- Recoñecer e distinguir as distintas etapas que a Igrexa viviu na época da historia que se traballa nesta unidade.
- Buscar o significado de palabras clave aparecidas na unidade.
- Realizar un traballo de investigación sobre as constitucións españolas para investigar que se di nelas sobre a relixión e, en particular, sobre a relixión católica.
- Buscar, ler, explicar e clasificar algúns textos bíblicos relacionados cos encontros e desavinzas entre razón e fe.
- Extraer e interpretar a mensaxe dalgunhas obras de arte e relacionar o que din cos contidos estudados.

ACTITUDES

- Convencemento da necesidade de coñecer a historia da Igrexa para entender as súas formulacións e posturas.
- Interese por coñecer os acontecementos e personaxes que destacaron na historia da Igrexa dos séculos XVIII-XIX.
- Apreciar a reflexión que se realizou ao longo dos séculos sobre a relación entre razón e fe.
- Actitude de reflexión para realizar as propostas de traballo que se propoñen.

UNIDADE 8. A IGREXA, RENÓVASE?

CONCEPTOS

- Xoán XXIII: o Papa do Concilio Vaticano II.
- Pío IX e León XIII: protagonistas da historia da Igrexa de finais do XIX e principios do XX.
- Signos de vitalidade na vida da Igrexa. Os Papas da primeira metade do século XX.
- O Concilio ecuménico Vaticano II. Achegas dun concilio diferente.
- Arte e relixión no século XX.
- A imaxe da Igrexa a través dos séculos. Novo Israel e Pobo de Deus.
- Xesús: a súa actitude ante as institucións relixiosas.

PROCEDEMENTOS

- Lectura de textos xornalísticos e eclesiais, de modo particular, de documentos do concilio Vaticano II.
- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.
- Recapacitar sobre a vida interna e a presenza que a Igrexa tivo ao longo do século XX, de modo especial, desde a celebración do concilio Vaticano II.
- Saber explicar correctamente os conceptos clave da unidade.
- Situar correctamente na liña do tempo os acontecementos, sociais e eclesiais, máis destacados da segunda metade do século XIX e do século XX.

ACTITUDES

- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Reflexión ante a influencia e/ou consecuencias que a renovación interna da Igrexa exerceu sobre a sociedade.
- Reflexionar ao redor da importancia da celebración dun concilio como o Vaticano II.
- Apertura á formulación de preguntas profundas sobre a realidade da Igrexa, a súa misión e o seu papel na sociedade e no desenvolvemento dos pobos.

- Valorar a importancia de coñecer como foi a presenza da Igrexa no século XX.

UNIDADE 9. CONVIVIR CON OUTRAS TRADICIÓNS RELIXIOSAS?

CONCEPTOS

- Thomas Merton: monxe trapense aberto a outras espiritualidades. Místico e modelo de diálogo interrelixioso.
- O impulso dos anos 60, os desexos de cambio, o inicio da globalización e o reto da convivencia entre culturas.
- Posta en práctica do Vaticano II: reformas internas e un novo modo de estar no mundo.
- Xoán Paulo II: un pontificado marcado pola presenza activa e significativa da Igrexa no mundo.
- A nova evanxelización.
- A arte relixiosa a finais do século XX.
- Momentos de diálogo e convivencia interrelixiosa na historia da Igrexa.
- Ecumenismo: en busca da unidade na Igrexa.
- Diálogo interrelixioso: o cristianismo e as demais tradicións relixiosas dialogan desde o que cren, viven, anuncian e traballan.

PROCEDEMENTOS

- Ler relatos curtos (textos doutrinais, bíblicos, literarios e testemuñais), para extraer deles a mensaxe central dos seus creadores e contrastalo co estudado na unidade.
- Coñecer noticias e realidades da época histórica que se estuda na unidade.
- Contemplar diversas fotografías e analizar o seu contido e significatividade.
- Localizar nun mapamundi as viaxes que realizou Xoán Paulo II ao longo do seu pontificado.

- Analizar diferentes datos sobre o Vaticano II, sobre as reformas que puxo en marcha, sobre a nova evanxelización e sobre a importancia do diálogo interrelixioso.
- Interrogarse sobre a importancia do ecumenismo na reflexión e no traballo da Igrexa.
- Analizar diversos momentos de convivencia interrelixiosa ao longo da historia da Igrexa.

ACTITUDES

- Interese por coñecer como influíron na vida interna da Igrexa e na sociedade os cambios propostos polo Vaticano II.
- Valorar o pontificado de Xoán Paulo II.
- Esperanza na nova evanxelización.
- Tomar conciencia da importancia do movemento ecuménico.
- Actitude de apertura e diálogo entre as diferentes tradicións cristiás.

UNIDADE 10. UN CRISTIANISMO PARA O FUTURO?

CONCEPTOS

- A comunidade de Santo Exidio: unha comunidade cristiá de laicos presente en todo o mundo comprometida no traballo pola paz.
- Cristianismo e Igrexa: entre o local e o universal.
- A relixión nun mundo globalizado e secularizado.
- Variedade de sentidos para a vida.
- O esencial e diferenciador da experiencia relixiosa cristiá.
- O cristianismo comprometido co presente e co futuro
- Expresións artísticas do relixioso no século XXI.
- Momentos de encontros fracasados e dificultade entre a Igrexa e outras institucións, ideoloxías e réximes.
- O cristianismo do futuro: unha minoría máis consciente e comprometida.
- A esperanza como virtude cristiá para construír o futuro.

PROCEDEMENTOS

- Lectura de textos que axuden a reflexionar sobre o futuro do cristianismo e o cristianismo do futuro.
- Recompilación de datos históricos de maneira que o alumnado poida realizar unha liña temporal na que aparezan as principais etapas, personaxes e acontecementos da Historia da Igrexa.
- Coñecer noticias e realidades da época histórica que se estuda na unidade.
- Comentario e reflexión sobre as imaxes que acompañan os contidos da unidade.
- Analizar viñetas e ser capaces de explicar de forma sinxela a mensaxe do autor e de sacar as propias conclusións.

ACTITUDES

- Interese por coñecer como influíron na vida interna da Igrexa e na sociedade os cambios sociais, culturais e políticos dos últimos anos.
- Reflexión sobre os aspectos máis significativos de cara ao presente e ao futuro da vida da Igrexa.
- Interese por afondar no tema de estudo desta unidade.
- Capacidade de síntese dos datos máis destacados e determinantes das diferentes etapas da Historia da Igrexa.
- Apertura a outras épocas da historia da Igrexa, a outras formas culturais e de relixiosidade.

4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

► CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA PARA 4.º ESO

1. Argumentar sobre o servizo que a Igrexa presta ao longo dos séculos ao transmitirnos íntegras a mensaxe e a vida de Xesús.
2. Apreciar que a santidad da Igrexa é eficaz, a pesar do pecado dos seus fillos.
3. Situar no seu contexto histórico algúns feitos da Igrexa como servizo á fe.
4. Describir o servizo que os modelos de vida cristiáns lle achegaron á cultura de cada época.
5. Razoar o servizo dos concilios á transmisión da fe.
6. Explicar o sentido relixioso das peregrinacións.
7. Razoar o sentido das reformas da Igrexa como renovación nas súas raíces evanxélicas.
8. Localizar as achegas dos grandes santos e doutores da Igrexa na construción de Europa e na súa evanxelización.
9. Sinalar o servizo que a Igrexa lle realiza á cultura desde as súas institucións e persoas relevantes no renacemento e barroco.
10. Describir a acción educativa e social da Igrexa no mundo contemporáneo.
11. Identificar os grandes fitos da arte cristiá como expresión da fe do pobo e manifestación da acción de Deus no mundo.

12. Sinalar, en algúns textos do Concilio Vaticano II, as achegas da Igrexa sobre o diálogo co mundo.

► RELACIÓN ENTRE OS CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL DA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA E OS CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR DE EDICIÓNS SM/PPC PARA 4.º ESO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO CURRÍCULO OFICIAL	CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Argumentar sobre o servizo que a Igrexa presta ao longo dos séculos ao transmitirnos íntegras a mensaxe e a vida de Xesús.</p> <p>2. Apreciar que a santidad da Igrexa é eficaz, a pesar do pecado dos seus fillos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Enumerar e saber explicar diferentes momentos de expansión do cristianismo ao longo da historia (Unidade 2). - Saber que significa que o cristianismo é universal (Unidade 2). - Explicar o sentido e as consecuencias de afirmar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica (Unidade 2). - Saber explicar o significado da formulación da fe cristiá (credo) (Unidade 3). Enumerar como entendeu Xesús o exercicio da autoridade (Unidade 3). - Saber explicar coas propias palabras e expresións que significa que a Igrexa vive grazas á experiencia que ten de Deus (Unidade 6). - Explicar en que consistiu a evanxelización do mundo levada a cabo nos séculos XV e XVI e a significatividade da presenza xesuíta en terras de misión (Unidade 6).

<p>3. Situar no seu contexto histórico algúns feitos da Igrexa como servizo á fe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Saber os datos fundamentais da vida de san Paulo e a súa contribución á historia do cristianismo e da Igrexa (Unidade 2). - Coñecer os principais datos biográficos de Santo Agostiño e a súa achega á historia da Igrexa (Unidade 3). - Expoñer correctamente os principais datos da biografía de san Bieito e resumir cal foi a súa contribución á historia da Igrexa (Unidade 4). - Coñecer os datos máis importantes da vida de san Francisco de Asís, a súa importancia dentro da Igrexa e o seu legado (Unidade 5). - Coñecer a vida e obra de santa Teresa de Jesús (Unidade 6). - Coñecer os datos máis importantes da figura de Thomas Merton, de modo particular, as súas achegas ao diálogo interrelixioso (Unidade 9). - Saber expoñer que é a comunidade de Santo Exidio e cales son as características fundamentais da súa espiritualidade e das súas accións. <ul style="list-style-type: none"> - Saber explicar correctamente o valor que ten coñecer o propio pasado (Unidade 1). - Enumerar e explicar cales son os elementos que conforman a metodoloxía do historiador (Unidade 1). - Saber explicar que significa que o traballo do historiador é "un traballo
---	--

	<p>sistemático" (Unidade 1).</p> <ul style="list-style-type: none">- Coñecer os procedementos axeitados para estudar a propia historia familiar (Unidade 1).- Saber definir o significado de termos como <i>xenotipo</i>, <i>fenotipo</i>, <i>tradicón</i>, <i>historia</i> e <i>xeración</i> (Unidade 1).- Enumerar e saber explicar cales son as principais fontes da historia da Igrexa (Unidade 1).- Enumerar as características sociais, políticas, culturais e relixiosas do Imperio Romano nos primeiros séculos (Unidade 2).- Saber explicar a que dificultades tiveron que facerlles fronte os primeiros cristiáns e cáles foron as súas reaccións (Unidade 2).- Saber explicar en que consistiu o paso da Igrexa perseguida a Igrexa oficial (Unidade 3).- Coñecer a importancia e o contido dos edictos de Milán e Tesalónica (Unidade 3).- Saber explicar por que o cristianismo foi un factor de unidade tras as invasións bárbaras (Unidade 4).- Sintetizar que significou a coroación do emperador Carlomagno como emperador (Unidade 4).- Expoñer en que consistiu a guerra das investiduras (Unidade 4).- Coñecer que significou a expansión do islam e como estivo a relixión cristiá na España musulmá (Unidade 4).- Comprender o significado que tivo
--	--

<p>4. Describir o servizo que os modelos de vida cristiáns lle achegaron á cultura de cada época.</p>	<p>a aparición das ordes mendicantes no século XIII (Unidade 5).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coñecer como a Igrexa, ao longo da historia, se fixo pobre cos máis pobres (Unidade 5). - Saber expoñer os contidos e o significado eclesial do Concilio de Trento (Unidade 6). - Saber expoñer en que consistiu a reflexión acerca da compatibilidade entre razón e fe, entre ciencia e relixión (Unidade 7). - Definir con precisión o significado das seguintes palabras: <i>fe, relixión, crenza, ciencia, secularización</i> (Unidade 7). - Saber presentar as características fundamentais do pensamento ilustrado. - Expoñer con claridade en que consistiu o caso Galileo (Unidade 7). - Consecuencias para a Igrexa da secularización do Estado (Unidade 7). - A postura da Igrexa ante as consecuencias da Revolución Industrial. A <i>Rerum novarum</i> (Unidade 7). - Coñecer o papel que tiveron os papas Pío IX e León XIII na segunda metade do século XIX (Unidade 8). - Explicar a importancia que tivo o papa Xoán XXIII na historia da Igrexa (Unidade 8). - Enumerar e explicar os momentos máis importantes da historia da Igrexa tendo como parámetros a fidelidade e o cambio (Unidade 8). - Saber explicar en que consistía o
---	---

<p>5. Razoar o servizo dos concilios á transmisión da fe.</p>	<p>novo xeito de estar no mundo para a Igrexa que o concilio Vaticano II propugnou (Unidade 9).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coñecer quen foron os pontífices do final do século XX e de comezos do século XXI, de modo particular, cales foron as súas achegas á vida da Igrexa (Unidade 9). - Coñecer, enumerar e saber explicar diferentes momentos da historia nos que existiran encontros fracasados significativos (Unidade 10). - Coñecer o significado dos termos "secularización" e "globalización" en relación coa vida da Igrexa actual (Unidade 10).
<p>6. Explicar o sentido relixioso das peregrinacións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Saber enumerar e explicar a diversidade de propostas de sentido que existen no mundo globalizado no que estamos (Unidade 10). - Saber dar razón de diferentes momentos de convivencia interrelixiosa na historia da Igrexa (Unidade 9). - Saber explicar as características do pontificado de Xoán Paulo II no marco da nova evanxelización (Unidade 9). - Definir que se entende pola crise do ideal de progreso (Unidade 10).
<p>7. Razoar o sentido das reformas da Igrexa como renovación nas súas raíces evanxélicas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer que dicían os primeiros cristiáns sobre a Igrexa (Unidade 2). - Saber quen son os Pais da Igrexa de Oriente e Occidente, e cales foron as súas principais achegas á

<p>8. Localizar as achegas dos grandes santos e doutores da Igrexa na construción de Europa e na súa evanxelización.</p>	<p>historia da Igrexa (Unidade 3). - Explicar que é o monacato, como se orixinou e que misión ten dentro da vida da Igrexa (Unidade 4). - Saber que orixinou e en que consistiu a reforma dos mosteiros (Unidade 5). - Definir correctamente que significa <i>abadía, mosteiro, convento, mendicante e cruzada</i> (Unidade 5). - Enumerar e presentar as características máis importantes dalgúns místicos de todas as épocas da historia da Igrexa, así como do legado que deixaron (Unidade 6).</p>
<p>9. Sinalar o servizo que a Igrexa lle realiza á cultura desde as súas institucións e persoas relevantes no renacemento e barroco.</p>	<p>- Saber expoñer os contidos e o significado eclesial do Concilio de Trento (Unidade 6). - Coñecer as características da época na que se convocou o concilio Vaticano II (Unidade 8). - Coñecer as razóns para a convocatoria do concilio Vaticano II, as súas características e as súas achegas á sociedade e á vida interna da Igrexa (Unidade 8). - Enumerar e explicar cales foron as reformas internas da Igrexa logo do concilio (Unidade 9).</p>
<p>10. Describir a acción</p>	<p>- Enumerar e explicar o contido dos concilios de Nicea, Constantinopla, Éfeso e Calcedonia (Unidade 3). - Saber expoñer o significado das peregrinacións, de modo particular, o Camiño de Santiago (Unidade 5).</p>

<p>educativa e social da Igrexa no mundo contemporáneo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Saber en que consistiron os cismas de Oriente e de Occidente (Unidade 5). - Enumerar e explicar correctamente as razóns e características da reforma protestante e da reforma católica (Unidade 6). - Coñecer as principais diferenzas doutrinais entre católicos e protestantes (Unidade 6). - Saber concretar cales foron os novos impulsos e renovacións que se xeraron a finais do século XIX e principios do século XX na vida da Igrexa (Unidade 8).
<p>11. Identificar os grandes fitos da arte cristiá como expresión da fe do pobo e manifestación da acción de Deus no mundo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer os principais datos biográficos de Santo Agostiño e a súa achega á historia da Igrexa (Unidade 3). - Coñecer a grandes trazos como foi a relación entre o poder e a autoridade nas etapas máis significativas da vida da Igrexa (Unidade 3).
<p>12. Sinalar, en algúns textos do Concilio Vaticano II, as achegas da Igrexa sobre o diálogo co mundo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Expoñer correctamente os principais datos da biografía de san Bieito e resumir cal foi a súa

	<p>contribución á historia da Igrexa (Unidade 4).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coñecer os datos máis importantes da vida de san Francisco de Asís, a súa importancia dentro da Igrexa e o seu legado (Unidade 5). - Ter unha mínima información de san Vicente de Paúl e da Nai Teresa de Calcuta, así como do seu legado, como respostas eclesiais ao clamor dos máis pobres (Unidade 5). - Coñecer a vida e obra de santa Teresa de Jesús (Unidade 6). <ul style="list-style-type: none"> - Explicar en que consistiu a evanxelización do mundo levada a cabo nos séculos XV e XVI e a importancia da presenza xesuíta en terras de misión (Unidade 6). - Saber explicar que significa que a arte renacentista e barroca é unha arte humanizada ao servizo da fe (Unidade 6). - Saber enumerar as características do Deus que revela Xesús (Unidade 6). - A razoabilidade da fe (Unidade 7). <ul style="list-style-type: none"> - Saber explicar que significa que a Igrexa está ao servizo do mundo (Unidade 4). - Saber explicar como se relacionou Xesús cos pobres (Unidade 5). - Saber enumerar as características do Deus que revela Xesús (Unidade 6).
--	---

	<ul style="list-style-type: none">- Coñecer cal foi a actitude de Xesús ante as institucións relixiosas. Xesús, un reformador (Unidade 8).- Definir correctamente a virtude cristiá da esperanza.- Coñecer que trazos específicos conforman o esencial e diferenciador da experiencia relixiosa cristiá (Unidade 10). - Recoñecer obras concretas pertencentes á arte dos primeiros cristiáns (Unidade 2).- Caracterizar a arte paleocristiá e bizantina en obras concretas (Unidade 3).- Expoñer as características e finalidades fundamentais da arte románica (Unidade 4).- Saber as principais características e finalidade da arte gótica (Unidade 5).- Saber explicar que significa que a arte renacentista e barroca é unha arte humanizada ao servizo da fe (Unidade 6).- Arte e relixión nos séculos XVIII-XIX: entre a secularización e o esquecemento (Unidade 7).- Saber definir os trazos máis característicos da arte relixiosa do século XX (Unidade 8).- Coñecer a expresión relixiosa na arte de finais do século XX (Unidade 9). - Coñecer como a Igrexa, ao longo
--	---

	<p>da historia, se fixo pobre cos máis pobres (Unidade 5).</p> <ul style="list-style-type: none">- Coñecer en que consiste e cales son as características máis sobresaíntes do compromiso ecuménico e do diálogo interrelixioso levado a cabo pola Igrexa na actualidade (Unidade 9).- Sinalar que significa que o cristianismo está comprometido co presente e co futuro (Unidade 10).
--	--

► CRITERIOS DE AVALIACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS 4.º ESO

UNIDADE 1. SOMOS HISTORIA

1. Saber explicar correctamente o valor que ten coñecer o propio pasado.
2. Enumerar e explicar cales son os elementos que conforman a metodoloxía do historiador.
3. Saber explicar que significa que o traballo do historiador é "un traballo sistemático".
4. Coñecer os procedementos axeitados para estudar a propia historia familiar.
5. Saber definir o significado de termos como *xenotipo*, *fenotipo*, *tradición*, *historia* e *xeración*.
6. Enumerar e saber explicar cales son as principais fontes da historia da Igrexa.

UNIDADE 2. O CRISTIANISMO, UNHA MENSAXE UNIVERSAL?

1. Saber os datos fundamentais da vida de san Paulo e a súa achega á historia do cristianismo e da Igrexa.
2. Enumerar as características sociais, políticas, culturais e relixiosas do Imperio Romano nos primeiros séculos.
3. Coñecer que dicían os primeiros cristiáns sobre a Igrexa.
4. Saber explicar a que dificultades tiveron que facerlles fronte os primeiros cristiáns e cales foron as súas reaccións.
5. Recoñecer obras concretas pertencentes á arte dos primeiros cristiáns.
6. Enumerar e saber explicar diferentes momentos de expansión do cristianismo ao longo da historia.
7. Saber que significa que o cristianismo é universal.
8. Explicar o sentido e as consecuencias de afirmar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.

UNIDADE 3. IGREXA, PODEROSA OU SERVIDORA?

1. Coñecer os principais datos biográficos de Santo Agostiño e a súa contribución á historia da Igrexa.
2. Saber explicar en que consistiu o paso da Igrexa perseguida a Igrexa oficial.
3. Coñecer a importancia e o contido dos edictos de Milán e Tesalónica.
4. Enumerar e explicar o contido dos concilios de Nicea, Constantinopla, Éfeso e Calcedonia.
5. Saber explicar o significado da formulación da fe cristiá (credo).
6. Saber quen son os Pais da Igrexa de Oriente e Occidente, e cales foron as súas principais achegas á historia da Igrexa.
7. Caracterizar a arte paleocristiá e bizantina en obras concretas.
8. Coñecer a grandes trazos como foi a relación entre o poder e a autoridade nas etapas máis significativas da vida da Igrexa.
9. Enumerar como entendeu Xesús o exercicio da autoridade.

UNIDADE 4. IGREXA, NO MUNDO OU FÓRA DEL?

1. Expoñer correctamente os principais datos da biografía de san Bieito e resumir cal foi a súa contribución á historia da Igrexa.
2. Saber explicar por que o cristianismo foi un factor de unidade tras as invasións bárbaras.
3. Sintetizar que significou a coroación de Carlos Magno como emperador.

4. Explicar que é o monacato, como se orixinou e que misión ten dentro da vida da Igrexa.
5. Expoñer en que consistiu a guerra das investiduras.
6. Coñecer que significou a expansión do islam e como estivo a relixión cristiá na España musulmá.
7. Expoñer as características e finalidades fundamentais da arte románica.
8. Saber explicar que significa que a Igrexa está ao servizo do mundo.

UNIDADE 5. A IGREXA, POBRE COS POBRES?

1. Coñecer os datos máis importantes da vida de san Francisco de Asís, a súa importancia dentro da Igrexa e o seu legado.
2. Saber que orixinou e en que consistiu a reforma dos mosteiros.
3. Comprender o significado que tivo a aparición das ordes mendicantes no século XIII.
4. Definir correctamente que significa *abadía, mosteiro, convento, mendicante e cruzada*.
5. Saber expoñer o significado das peregrinacións, de modo particular, o Camiño de Santiago.
6. Saber en que consistiron os cismas de Oriente e de Occidente.
7. Saber as principais características e finalidade da arte gótica.
8. Coñecer como a Igrexa, ao longo da historia, se fixo pobre cos máis pobres.
9. Ter unha mínima información de san Vicente de Paúl e da Nai Teresa de Calcuta, así como do seu legado, como respostas eclesiais ao clamor dos máis pobres.
10. Saber explicar como se relacionou Xesús cos pobres.

UNIDADE 6. IGREXA, AO ENCONTRO CON DEUS?

1. Saber explicar coas propias palabras e expresións que significa que a Igrexa vive grazas á experiencia que ten de Deus.
2. Coñecer a vida e obra de santa Teresa de Jesús.
3. Enumerar e explicar correctamente as razóns e características da reforma protestante e da reforma católica.
4. Saber expoñer os contidos e o significado eclesial do Concilio de Trento.
5. Explicar en que consistiu a evanxelización do mundo levada a cabo nos séculos XV e XVI e a importancia da presenza xesuíta en terras de misión.
6. Coñecer as principais diferenzas doutrinais entre católicos e protestantes.
7. Saber explicar que significa que a arte renacentista e barroca é unha arte humanizada ao servizo da fe.
8. Enumerar e presentar as características máis importantes dalgúns místicos de todas as épocas da historia da Igrexa, así como do legado que deixaron.
9. Saber enumerar as características do Deus que revela Xesús.

UNIDADE 7. SON COMPATIBLES CIENCIA E RELIXIÓN?

1. Saber expoñer en que consistiu a reflexión sobre a compatibilidade entre razón e fe, entre ciencia e relixión.
2. Definir con precisión o significado das seguintes palabras: *fe, relixión, crenza, ciencia, secularización.*
3. Saber presentar as características fundamentais do pensamento ilustrado.
4. Expoñer con claridade en que consistiu o caso Galileo.
5. Consecuencias para a Igrexa da secularización do Estado.
6. A postura da Igrexa ante as consecuencias da Revolución industrial.
A Rerum novarum.

7. Arte e relixión nos séculos XVIII-XIX: entre a secularización e o esquecemento.
8. A razoabilidade da fe.

UNIDADE 8. A IGREXA, RENÓVASE?

1. Explicar a importancia que o papa Xoán XXIII tivo na historia da Igrexa.
2. Coñecer as características da época na que se convocou o concilio Vaticano II.
- 3 Coñecer o papel que tiveron os papas Pío IX e León XIII na segunda metade do século XIX.
4. Saber concretar cales foron os novos impulsos e renovacións que se xeraron a finais do século XIX e principios do século XX na vida da Igrexa.
5. Coñecer as razóns para a convocatoria do concilio Vaticano II, as características deste e as súas achegas á sociedade e á vida interna da Igrexa.
6. Saber definir os trazos máis característicos da arte relixiosa do século XX.
7. Enumerar e explicar os momentos máis importantes da historia da Igrexa tendo como parámetros a fidelidade e o cambio.
8. Coñecer cal foi a actitude de Xesús ante as institucións relixiosas. Xesús, un reformador.

UNIDADE 9. CONVIVIR CON OUTRAS TRADICIÓNS RELIXIOSAS?

1. Coñecer os datos máis importantes da figura de Thomas Merton, de modo particular, as súas achegas ao diálogo interrelixioso.
2. Enumerar e explicar cales foron as reformas internas da Igrexa despois do concilio.
3. Saber explicar en que consistía o novo xeito de estar no mundo para a Igrexa que o concilio propugnou.

4. Coñecer quen foron os pontífices do final do século XX e de comezos do século XXI, de modo particular, cales foron as súas contribucións á vida da Igrexa.
5. Saber explicar as características do pontificado de Xoán Paulo II no marco da nova evanxelización.
6. Coñecer a expresión relixiosa na arte de finais do século XX.
7. Saber dar razón de diferentes momentos de convivencia interrelixiosa na historia da Igrexa.
8. Coñecer en que consiste e cales son as características máis sobresaíntes do compromiso ecuménico e do diálogo interrelixioso levado a cabo pola Igrexa na actualidade.

UNIDADE 10. UN CRISTIANISMO PARA O FUTURO?

1. Saber expoñer que é a comunidade de Santo Exidio e cales son as características fundamentais da súa espiritualidade e das súas accións.
2. Coñecer o significado dos termos "secularización" e "globalización" en relación coa vida da Igrexa actual.
3. Saber enumerar e explicar a diversidade de propostas de sentido que existen no mundo globalizado no que estamos.
4. Coñecer que trazos específicos conforman o esencial e diferenciador da experiencia relixiosa cristiá.
5. Definir que se entende pola crise do ideal de progreso.
6. Sinalar que significa que o cristianismo está comprometido co presente e co futuro.
7. Definir correctamente a virtude cristiá da esperanza.
8. Coñecer, enumerar e saber explicar diferentes momentos da historia nos que existiran encontros fracasados significativos.

**PROXECTO CURRICULAR
DE RELIXIÓN CATÓLICA
(SM)
PARA
PRIMEIRO
DE
BACHARELATO**

1.OBXECTIVOS XERAIS PARA BACHARELATO

OBXECTIVOS XERAIS DO CURRÍCULO PRESCRIPTIVO

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos/as as seguintes capacidades :

- c) Analizar e valorar críticamente as realidades do mundo contemporáneo e os antecedentes e factores que inflúen nel.
- f) Participar de xeito solidario no desenvolvemento e mellora do seu entorno social.
- e) Consolidar unha madurez persoal, social e moral, que lles permita actuar de xeito responsable e autónomo.
- h) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria como fonte de formación e enriquecemento cultural.

OBXECTIVOS XERAIS PROPOSTOS

- 1) Identificar as cuestións sobre o Sentido da vida e valorar a importancia que estas teñen para a felicidade persoal.
- 2) Adquirir un panorama xeral organizado das grandes respostas que se deron ó longo do tempo á cuestión sobre o Sentido da vida.
- 3) Enmarcar as relixións, e en especial a fe cristiá, no contexto da resposta o problema do Sentido da vida.
- 4) Tomar conciencia dos principais problemas que vive a sociedade actual, analizar os feitos, investigar as causas e coñecer a doutrina da Igrexa sobre os mesmos.
- 5) Adquirir unha visión xeral axeitada da Doutrina Social da Igrexa, das súas raíces, principios inamovibles e evolución histórica.
- 6) Comprender que a orde social imperante hoxe no mundo constitúe unha violación á dignidade da persoa e ó dereito dos pobos, e comprometerse en colaborar na mellora do mesmo.
- 7) Adquirir unha visión das claves fundamentais da vida persoal das que, en grande medida, depende a felicidade e a relación persoal.
- 8) Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá neste proxecto.

9) Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertientes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro cos demais e co mundo.

10) Coñecer as composicións artísticas de contido cristián máis significativas da cultura occidental e da nosa cultura máis próxima, e desenvolver a sensibilidade artística e relixiosa ante a contemplación e o estudo das obras de arte de contido relixioso.

11) Saber interpretar os diferentes xeitos que ten a arte de presentar o relixioso, e descubrir a mensaxe cristiá na arte

12) Valorar a importancia que a arte cristiá tivo e ten na formación do patrimonio cultural da humanidade en xeral, e do noso país en particular.

A aprendizaxe desta materia contribuirá a que os alumnos/as desenvolvan as seguintes capacidades:

1) Recoñecer a importancia e universalidade do feito relixioso nas diferentes culturas con especial atención á importancia e significación do feito relixioso cristiano na cultura actual.

2) Coñecer unha síntese actualizada dos contidos esenciais da fe cristiana.

3) Descubrir a dignidade do ser humano, o valor da vida, o sentido trascendente da persoa, creado a imaxe e semellanza de Deus, plenificado en Cristo, Deus e Home.

2.COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas n.º 3, 5, 6 e 8: *Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal*. Destacamos, a continuación, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais.

COMPETENCIAS BÁSICAS DO CURRÍCULO OFICIAL	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DO PROXECTO CURRICULAR
9. Comunicación Lingüística	– Adquirir un maior coñecemento da relación da persoa con respecto ao grupo (C.B. n.º 8)
10. Matemática	– Saber definir e relacionar correctamente diferentes conceptos (C.B. n.º 1)
11. Coñecemento e interacción co medio físico	– Comprender e resumir o contido dun texto (C.B. n.º 1) – Comunicar sentimentos e experiencias de forma oral (C.B. n.º 1 e 8)
12. Tratamento da información e competencia dixital	– Adquirir un maior coñecemento do cristianismo, do xudaísmo e do islam (C.B. n.º 1, 4, 5, 6 e 8) – Saber escoitar e dialogar nun debate, valorando as opinións dos demais (C.B. n.º 1, 5, 7 e 8)
13. Social e cidadá	– Adquirir un maior coñecemento da Biblia en canto libro sagrado pola

14. Cultural artística	e	súa autoría, o seu contido e a súa finalidade (C.B. n.º 1, 4 e 6)
15. Aprender aprender	a	– Saber localizar e citar textos bíblicos de modo correcto (C.B. n.º 1, 4, 6, 7 e 8) – Coñecer a estrutura e o contido do Antigo Testamento (C.B. n.º 1, 4 e 6)
16. Autonomía iniciativa persoal	e	– Adquirir maior coñecemento do contexto (xeográfico, político, histórico e social) no que viviu Xesús (C.B. n.º 1, 3, 4, 5 e 6) – Coñecer que libros compoñen o Novo Testamento e saber distinguir neles os diferentes tipos de linguaxe e de xéneros literarios (C.B. n.º 1, 4 e 6) – Adquirir un maior coñecemento da misión da Igrexa como comunidade (C.B. n.º 5 e 6) – Adquirir un correcto coñecemento do que significa crer en Xesús Cristo (C.B. n.º 5, 7 e 8) – Saber relacionar a fe cristiá coa vida como motivo de sentido – Tomar conciencia da importancia e responsabilidade que supón ser libres (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8) – Coñecer a relación e as consecuencias da liberdade, a escravitude e a responsabilidade (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8) – Reflexionar de modo coherente arredor da vida como don e tarefa, como agasallo e responsabilidade (C.B. n.º 1, 4, 7 e 8) – Coñecer en profundidade as manipulacións, as agresións e as ameazas ás que está exposta a vida humana (C.B. n.º 1, 3, 4, 5, 7 e 8)

	<ul style="list-style-type: none">– Disponibilidade para emprender servizos e actitudes na vida de preocupación polas persoas que nos rodean (C.B. n.º 5, 7 e 8)– Interese pola dimensión de servizo dentro dos propios plans profesionais (C.B. n.º 5, 7 e 8)– Actitude de tolerancia ante outras formas de pensar e concibir diferentes temas (C.B. n.º 1, 4, 5, 6, 7 e 8)
--	--

3.CONTIDOS DO CURRÍCULO.

-CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES.

UNIDADE I

O SENTIDO DA VIDA

*** OBXECTIVOS XERAIS**

- Identificar as cuestións sobre o Sentido da vida e valorar a importancia que estas teñen para a felicidade persoal.
- Adquirir un panorama xeral organizado das grandes respostas que se diron ó longo do tempo ó sentido da vida.
- Enmarcar as relixións,e en especial a fe cristiãna,no contexto da resposta ó problema do sentido da vida.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- Preguntas fundamentais da persoa sobre o sentido da vida.
- Respostas a pregunta sobre o sentido da vida.
- A procura de sentido.
- Humanismos actuais como resposta ó sentido da vida.
- A dimensión relixiosa da persoa e as súas distintas expresións.
- A relixión como proposta de sentido da vida.
- Panorama das relixions e a súa resposta ó sentido da vida.
- O cristianismo.
- A fe cristiãna e o sentido da vida.
- O mensaxe de Xesús ante os distintos interrogantes da persoa hoxe:o mal,a dor,o máis alá.
- O sentido da vida de Xesús.

***PROCEDIMENTAIS**

- Construir un esquema básico da estrutura do fenómeno relixioso,identificando e relacionando os seus diferentes elementos.
- Elaborar un panorama ordenado e clasificado das diferentes relixións existentes hoxe no mundo.

***ACTITUDINAIS**

- Actitude de búsqueda para dar resposta ás preguntas polo sentido da vida.
- Interese por coñecer a orixe,o contexto e a historia das grandes relixións,especialmente da relixión cristiã.

-Interés por coñecer os plantexamentos dos humanistas dos últimos tempos.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Describir as grandes respostas que se diron a cuestións sobre o Sentido da vida e saber recoñecer esos diferentes tipos de respostas en algunhas conductas actuais.

2-Coñecer o Sentido da vida que propuxeron algúns dos pensadores máis representativos dos séculos XIX e XX.

-Situación do fenómeno relixioso como un dos elementos máis específicos da resposta á cuestión sobre o Sentido da vida.

-Captar a especificidade da relixión cristiá no contexto das demais relixións e comprender a propia fe cristiá e as súas consecuencias na vida das persoas que a aceptan.

-Detectar cómo o sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Dios, na persoa de Xesucristo, deu sentido á vida das persoas.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación en valores.
- Educación para a paz e a convivencia.
- Educación para a igualdade de oportunidades entre os sexos.

UNIDADE 2

O MUNDO NO QUE VIVIMOS

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Tomar conciencia dos principais problemas que vive a sociedade actual, analizar os feitos, investigar as causas e coñecer a doutrina da Igrexa sobre os mesmos.
- Adquirir un panorama xeral organizado da Doutrina Social da Igrexa, as súas raíces, principios inamovibles e evolución histórica.
- Comprender que a orde social imperante hoxe no mundo constitúe unha violación á dignidade da persoa e ó dereito dos pobos, e comprometerse a colaborar na mellora do mesmo.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- A situación da sociedade actual, especialmente no que se refire á xustiza social e á convivencia entre tódos os pobos.
- As orixes do problema social.
- historia e natureza da Doutrina social da Igrexa.
- Raices, fundamentos e principios da Doutrina Social da Igrexa.
- Fundamentación humana e evanxélica da construción da paz, a conservación da natureza, a igualdade entre as persoas e os pobos.

***PROCEDIMENTAIS**

- Analizar e valorar acontecementos e testemuñas que inciden na dignidade da persoa e nos seus dereitos.
- Obter e seleccionar datos que permitan facer unha análise da sociedade actual e descubrir os seus valores e contravalores.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética social como camiño de realización persoal e social.
- Aprecio dos principios que regulan a Doutrina Social da Igrexa.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

- 1-Describir a realidade social, política e económica do entorno, mediante a observación e a análise da realidade, e detectar os

problemas que plantexa para valorala desde os principios fundamentais da Doutrina Social da Igrexa.

2-Tomar conciencia, mediante a observación da realidade e o uso dos medios de comunicación, do inxusto orden social imperante hoxe na sociedade e valoralo á luz dos criterios morais cristianos, para desde plantexamentos de fe, comprometerse na mellora das estruturas sociais.

3-Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas, sociais e políticas, confrontando as opinións persoais coas de outras persoas e, especialmente, coa Doutrina Social da Igrexa.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación moral e cívica.
- Educación para a Paz.
- Educación do consumidor.
- Educación para a saúde.
- Educación para a tolerancia.

UNIDADE 3

IDENTIDADE DA PERSOA

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Adquirir un panorama das claves fundamentais da vida persoal das que, en grande medida, depende a felicidade e a relación persoal.
- Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá nese proxecto.
- Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertentes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro cos demais e co mundo.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- As necesidades da persoa e o camiño da liberdade.
- A escala de valores e a felicidade.
- Ter un proxecto de vida.
- O proxecto de vida de xesús. O proxecto de vida cristián.
- A interioridade. A oración. A persoa como ser aberto á transcendencia.
- A sexualidade como elemento constitutivo da persoa e manifestación de amor entre o home e a muller. Necesidade de integrar a sexualidade no proxecto de vida.
- Biblia e sexualidade.

***PROCEDIMENTAIS**

- Analizar, comparar e valorar as diversas concepcións éticas que predominan na sociedade actual.
- Seleccionar e organizar información sobre feitos e condutas relacionados coa problemática ético-social.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética persoal e social como camiño de realización persoal e de convivencia social.
- Toma de conciencia dos propios criterios e xeitos de pensar e de comportarse. Valor da sexualidade e da súa integración na persoa humana en relación ó amor.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Elaborar un esquema comprensivo básico do funcionamento do acto moral e, polo tanto, da dimensión moral da nosa existencia.

2-Analizar como inflúe a fe cristiá na dimensión da existencia humana.

3-Establecer, a partir da vida de Xesús, os valores fundamentais da moral cristiá.

4-Tomar conciencia da dimensión sexual da vida humana e comprender a visión cristiá sobre a mesma.

5-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático, confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación moral e cívica.

-Educación para a saúde.

-Educación para a diversidade.

UNIDADE 4

CULTURA E RELIXIÓN

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Coñecer as composicións artísticas de contido cristiá máis significativas da cultura de occidente e da nosa cultura máis próxima e desenvolver a sensibilidade artística e relixiosa ante a contemplación e o estudo de obras de arte de contido relixioso.
- Saber interpretar os diferentes xeitos que ten a arte de presentar o relixioso, e descubrir a mensaxe relixiosa no arte.
- Valorar a importancia que a arte cristiá tivo na formación do patrimonio cultural da humanidade en xeral, e no noso país en particular.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- O sentido relixioso no arte.
- Expresións artísticas con marcado sentido relixioso.
- As artes plásticas e o sentido trascendente da vida.
- O sentido trascendente da vida na literatura.
- O sentido trascendente na vida no cine e na música.
- A concepción que os artistas dos diferentes momentos da historia tiveron sobre Xesús e como plasmaron esa imaxe nas súas obras.
- A imaxe de Xesús na literatura actual.
- A imaxe de Xesús no cine.
- A vida de María no arte.

***PROCEDIMENTAIS**

- Obter información e seleccionar obras de arte que permitan facer unha análise do sentido relixioso na arte.
- Analizar obras de arte para apreciar nelas o sentido trascendente da vida.
- Construír un esquema básico dos principais momentos da arte, para coñecer como expresaron o sentido relixioso da vida.

***ACTITUDINAIS**

- Suscitar interese pola arte e polo sentido relixioso que contén.
- Valorar a arte como medio para expresar a dimensión espiritual da persoa.

-Actitude de búsqueda da beleza para,por mor dela,descubrir a marabilla da Creación.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Detectar,mediante a análise e a contemplación de obras artísticas,a dimensión espiritual da arte.

2-Explicar as relacións que se deron ó longo da historia entre a arte e a relixión cristiá.

3-Situar no tempo as diferentes obras artísticas e analizar como esa época influiu nunha determinada concepción do relixioso.

4-Identificar qué características de Xesús plasmaron os artistas de tódos os tempos nas diferentes expresións artísticas sobre a súa persoa.

5-Describir,mediante a análise de obras de arte,os diferentes pasaxes bíblicos da vida de María.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación artística.

-Educación moral e cívica.

-Educación para a convivencia e a tolerancia.

3.CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 1º BACHARELATO

- 1) Describir as grandes respostas que se deron á cuestión sobre o sentido da vida e saber recoñecer esos diferentes tipos de resposta nalgunhas conductas actuais
- 2) Coñecer o Sentido da vida que propuxeron algúns dos pensadores máis representativos dos séculos XIX e XX.
- 3) Situar o fenómeno relixioso como un dos elementos máis específicos da resposta á cuestión sobre o Sentido da vida.
- 4) Captar a especificidade da relixión cristiá no contexto das demais relixións e comprender a estrutura propia da fe cristiá e as súas consecuencias na vida das persoas que a aceptan.
- 5) Detectar cómo o Sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Deus, na persoa de Xesucristo, deu sentido á vida das persoas.
- 6) Describir a realidade social, política e económica do entorno, mediante a observación e o análise da realidade, e detectar os problemas que plantea para valorala desde os principios fundamentais da Doctrina Social da Igrexa.
- 7) Tomar conciencia, mediante a observación da realidade e o uso dos medios de comunicación, do inxusto orde social imperante hoxe na sociedade, e valoralo á luz dos criterios morais cristiáns para, desde plantexamentos de fe, comprometerse na mellora das estruturas sociais.
- 8) Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas, sociais e políticas, confrontando as opinións persoais coas de outras persoas e esencialmente, coa Doctrina Social da Igrexa.

- 9) Facer un esquema comprensivo básico do funcionamento do acto moral e,por tanto,da dimensión moral da nosa existencia.
- 10) Analizar como inflúe a fe cristiá na dimensión da existencia humana.
- 11) Establecer,a partir da vida de Xesús,os valores fundamentais da moral cristiá.
- 12) Tomar conciencia da dimensión sexual da vida humana e comprender a visión cristiá sobre a mesma.
- 13) Explicar as relacións que se diron ó longo da historia entre a arte e a relixión cristiá.
- 14) Situar no tempo as diferentes obras artísticas e analizar cómo influiu esa época nunha determinada concepción do relixioso.
- 15) Detectar,mediante a contemplación de obras de arte e a análise de textos sobre as mesmas,a expresión do sentido relixioso presente en moitas delas.
- 16) Identificar que características de Xesús plasmaron os artistas de todos os tempos nas diferentes expresións artísticas sobre a súa persoa.
- 17) Describir,mediante a análise de obras de arte,os diferentes pasaxes bíblicos da vida de María.

**PROYECTO CURRICULAR
DE RELIGIÓN CATÓLICA

PARA

SEGUNDO

DE

BACHARELATO**

7.1.OBXECTIVOS XERAIS PARA BACHARELATO

OBXECTIVOS XERAIS DO CURRÍCULO PRESCRIPTIVO

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos/as as seguintes capacidades :

- c) Analizar e valorar críticamente as realidades do mundo contemporáneo e os antecedentes e factores que influen nel.
- f) Participar de xeito solidario no desenvolvemento e mellora do seu entorno social.
- e) Consolidar unha madurez persoal, social e moral, que lles permita pensar e actuar de xeito responsable e autónomo.
- h) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria como fonte de formación e enriquecemento cultural.

OBXECTIVOS XERAIS PROPOSTOS

- 1) Identificar cuestións vitais de relevancia social e persoal, valorando a importancia que estas teñen para a felicidade persoal.
- 2) Adquirir un panorama xeral sobre os Dereitos Humanos, para logo aplicarlos a problemas sociais concretos, analizándoos desde o punto de vista da dignidade persoal e das crenzas.
- 3) Enmarcar as relixions, e en especial a fe cristiá, no contexto da resposta a estes problemas.
- 4) Tomar conciencia dos principais problemas que vive a sociedade actual, analizar os feitos, investigar as causas e coñecer a doutrina da Igrexa sobre os mesmos.
- 5) Adquirir unha visión xeral axeitada da Doutrina da Igrexa, das súas raíces, principios inamovibles e evolución histórica.
- 6) Comprender que a orde social imperante hoxe no mundo constitúe unha violación á dignidade da persoa e ó dereito dos pobos, e comprometerse en colaborar na mellora do mesmo, fomentando a asertividade cos demais.
- 7) Adquirir unha visión das claves fundamentais da vida persoal das que, en grande medida, depende a felicidade e a relación persoal.
- 8) Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá neste proxecto.

9) Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertientes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro cos demais e co mundo.

10) Coñecer os feitos sociais máis relevantes en relación cos Dereitos Humanos de Primeira Xeración, razónalos e analizados desde o punto de vista da dignidade da persoa e das creencias cristiánas.

11) Co gallo do Ano Santo, coñecer o seu significado, as súas orixes, os seus compoñentes culturais e relixiosos.

12) Valorar a importancia que o Camiño de Santiago tivo e ten na formación do patrimonio cultural da humanidade en xeral e nas creencias cristiánas, e no noso país en particular.

A aprendizaxe desta materia contribuirá a que os alumnos/as desenvolvan as seguintes capacidades:

1) Coñecer unha síntese actualizada dos principais Dereitos Humanos, a súa aplicación na nosa sociedade e a nivel mundial, así coma a súa relación cos contidos esenciais da fe cristiá.

2) Descubrir a dignidade do ser humano, o valor da vida, a importancia da liberdade, o sentido trascendente da persoa, creado a imaxe e semellanza de Deus, plenificado en Cristo, Deus e Home.

3) Recoñecer a importancia e universalidade do feito relixioso (centrándonos no significado do Ano Santo e a súa importancia no acontecido o longo da historia en Galicia, e no que acontece hoxe en día entorno a Catedral de Santiago e ó fenómeno do Camiño de Santiago) na cultura, con especial atención á importancia desenvolvida deste feito relixioso cristián na nosa cultura e creencias actuais.

7.2.COMPETENCIAS ESPECÍFICAS E A SÚA RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

A materia de Relixión católica ten vinculación con todas as competencias básicas e mantén unha vinculación especial coas competencias básicas n.º 3, 5, 6 e 8: *Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico, Competencia social e cidadá, Competencia cultural e artística e Autonomía e iniciativa persoal*. Destacamos, a continuación, as relacións coas competencias básicas recollidas nos currículos oficiais.

COMPETENCIAS BÁSICAS DO CURRÍCULO OFICIAL	COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DO PROXECTO CURRICULAR
<p>1. Comunicación Lingüística</p> <p>2. Matemática</p> <p>3. Coñecemento e interacción co medio físico</p> <p>4. Tratamento da información e competencia dixital</p> <p>5. Social e cidadá</p>	<p>– Adquirir un maior coñecemento da relación da persoa con respecto ao grupo (C.B. n.º 8)</p> <p>– Saber definir e relacionar correctamente diferentes conceptos (C.B. n.º 1)</p> <p>– Comprender e resumir o contido dun texto (C.B. n.º 1)</p> <p>– Comunicar sentimentos e experiencias de forma oral (C.B. n.º 1 e 8)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento do cristianismo, do xudaísmo e do islam (C.B. n.º 1, 4, 5, 6 e 8)</p> <p>– Saber escoitar e dialogar nun debate, valorando as opinións dos demais (C.B. n.º 1, 5, 7 e 8)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento da</p>

<p>6. Cultural e artística</p> <p>7. Aprender a aprender</p> <p>8. Autonomía e iniciativa persoal</p>	<p>Biblia en canto libro sagrado pola súa autoría, o seu contido e a súa finalidade (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Saber localizar e citar textos bíblicos de modo correcto (C.B. n.º 1, 4, 6, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer a estrutura e o contido do Antigo Testamento (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Adquirir maior coñecemento do contexto (xeográfico, político, histórico e social) no que viviu Xesús (C.B. n.º 1, 3, 4, 5 e 6)</p> <p>– Coñecer que libros compoñen o Novo Testamento e saber distinguir neles os diferentes tipos de linguaxe e de xéneros literarios (C.B. n.º 1, 4 e 6)</p> <p>– Adquirir un maior coñecemento da misión da Igrexa como comunidade (C.B. n.º 5 e 6)</p> <p>– Adquirir un correcto coñecemento do que significa crer en Xesús Cristo (C.B. n.º 5, 7 e 8)</p> <p>– Saber relacionar a fe cristiá coa vida como motivo de sentido</p> <p>– Tomar conciencia da importancia e responsabilidade que supón ser libres (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer a relación e as consecuencias da liberdade, a escravitude e a responsabilidade (C.B. n.º 3, 5, 7 e 8)</p> <p>– Reflexionar de modo coherente arredor da vida como don e tarefa, como agasallo e responsabilidade (C.B. n.º 1, 4, 7 e 8)</p> <p>– Coñecer en profundidade as manipulacións, as agresións e as ameazas ás que está exposta a vida</p>
---	---

	<p>humana (C.B. n.º 1, 3, 4, 5, 7 e 8)</p> <ul style="list-style-type: none">– Disponibilidade para emprender servizos e actitudes na vida de preocupación polas persoas que nos rodean (C.B. n.º 5, 7 e 8)– Interese pola dimensión de servizo dentro dos propios plans profesionais (C.B. n.º 5, 7 e 8)– Actitude de tolerancia ante outras formas de pensar e concibir diferentes temas (C.B. n.º 1, 4, 5, 6, 7 e 8)
--	---

7.3.CONTIDOS DO CURRÍCULO.

-CONTIDOS DO PROXECTO CURRICULAR POR UNIDADES.

Despois de traballar en profundidade no anterior curso de 1º de Bacharelato temas como: A persoa e as preguntas polo sentido da vida, os diferentes camiños polos que pode optar o ser humano para buscar e atopar esas respostas, os problemas sociais e a Doctrina Social da Igrexa...etc. Este curso de 2º de bacharelato dedicarémolo principalmente a tentar aplicar o que aprendemos anteriormente a problemas concretos e candentes da nosa sociedade analizados desde o punto de vista personal, social, da razón e da fe.

Por eso o título xeral do temario será:

OS DEREITOS HUMANS DE PRIMEIRA XERACIÓN.

UNIDADE I

INTRODUCCIÓN: OS DEREITOS HUMANS

1.1-¿Qué son?.

1.2-Diferentes textos proclamados sobre dereitos.

1.3-¿Cándo se universalizan?.

1.4-Os seus límites: de feito e de dereito.

1.5-Clasificación dos Dereitos Humans: de Primeira,Segunda y Terceira xeración.

***OBXECTIVOS XERAIS**

-Identificar cuestións sociais relacionadas cos Dereitos Humanos e valorar a importancia que estas teñen para a felicidade persoal e social.

-Adquirir un panorama xeral organizado das grandes respostas que se dieron ó longo do tempo as cuestións dos dereitos das persoas..

- Enmarcar as relixións,e en especial a fe cristiãna,no contexto da resposta a estos problemas.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- Preguntas fundamentais da persoa sobre o sentido da vida.

- Respostas a preguntas sobre os Dereitos Humáns.
- A procura de sentido da vida tendo en conta os Dereitos da persoa.
- Textos históricos en busca de respostas á cuestións sobre dereitos das persoas.
- Límites os Dereitos Humáns.
- Clasificación dos Dereitos.

***PROCEDIMENTAIS**

- Construír un esquema básico da estrutura dos Dereitos Humáns, identificando e relacionando os seus diferentes textos.
- Elaborar un panorama ordenado e clasificado das diferentes aplicacións dos Dereitos Humáns existentes hoxe no mundo.

***ACTITUDINAIS**

- Actitude de búsqueda para dar resposta ás preguntas xeradas en torno a aplicación dos Dereitos humanos no mundo.
- Interese por coñecer a orixe, o contexto e a historia das grandes proclamacións de dereitos das persoas e a súa relación coa relixión cristiá.
- Interés por coñecer os plantexamentos de persoaxes dos últimos tempos, coma os Premios Nobel da Paz, a cerca dos Dereitos Humáns.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1- Describir as grandes respostas e tratamento que se diron a cuestións sobre a dignidade da persoa e os seus dereitos fundamentais, e saber recoñecer esos diferentes tipos de respostas en algunhas conductas actuais.

2- Coñecer a interpretación do senso de “dignidade humana” que propuxeron algúns dos pensadores máis representativos dos séculos XIX e XX.

3- Situar o fenómeno relixioso como un dos elementos específicos na resposta á cuestión sobre a dignidade da persoa e os seus dereitos fundamentais.

4- Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas, sociais e políticas, confrontando as opinións persoais coas de outras persoas e, especialmente, coa Doutrina Social da Igrexa.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación en valores.
- Educación para a paz e a convivencia.
- Educación para a igualdade de oportunidades entre os sexos.

UNIDADE 2

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

-DEREITO A LIBERDADE.

- 2.1-Artigos que o enuncian.
- 2.2-Liberdade, responsabilidade e compromiso.
- 2.3-Traballamos coa prensa escrita.
- 2.4- Traballamos con textos.
- 2.5-Razons a favor e en contra.
- 2.6-Opinión da Igrexa.
- 2.7-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Tomar conciencia dos principais problemas que vive a sociedade actual pola reiterativa falta de liberdades da persoa, analizar os feitos, investigar as causas e coñecer a doutrina da Igrexa sobre os mesmos.
- Adquirir un panorama xeral organizado da liberdade vista desde as diferentes concepcións filosóficas, políticas, económicas, culturais, así coma desde a doutrina da Igrexa, as súas raíces, principios inamovibles e evolución histórica.
- Comprender que a orde social imperante hoxe no mundo constitúe unha violación á dignidade da persoa e ós dereitos e liberdades dos pobos, e comprometerse a colaborar na mellora do mesmo.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- A situación da sociedade actual, especialmente no que se refire á xustiza social e á convivencia entre tódos os pobos.
- As orixes dos problemas sociais xerados pola falta de liberdade ou pola mala xestión dela.
- Historia e natureza da expresión “La verdad os hará libres”.
- Raices, fundamentos e principios da liberdade desde a Igrexa.

***PROCEDIMENTAIS**

-Analizar e valorar acontecementos e testemuñas que inciden na dignidade da persoa, nas súas liberdades e nos seus dereitos.

-Obter e seleccionar datos que permitan facer unha análise da sociedade actual e descubrir os seus valores e contravalores com respecto á liberdade persoal e social.

***ACTITUDINAIS**

-Valor dunha ética social como camiño de realización persoal e social.

-Aprecio dos principios xerais que deberían regular a liberdade de todas as persoas, sin ningún tipo de distincións ou discriminacións por sexo, cor, relixión, etc.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Describir a realidade social, política e económica do entorno, mediante a observación e a análise da realidade, e detectar os problemas de liberdade que plantexa para valorala desde os principios fundamentais da Doutrina da Igrexa.

2-Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas, sociais e políticas, confrontando as opinións persoais coas de outras persoas e, especialmente, coa Doutrina Social da Igrexa.

3-Captar a especificidade da relixión cristiá no contexto das demais relixións para comprender desde a propia fe cristiá a importancia da liberdade e da dignidade persoal e as súas consecuencias e compromisos na vida das persoas que a aceptan.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación moral e cívica.

-Educación para a Paz.

-Educación do consumidor.

-Educación para a saúde.

-Educación para a tolerancia.

- Educación en valores.

-Educación para a xustiza.

UNIDADE 3

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

-DEREITO A VIDA: A PENA DE MORTE.

- 3.1-Artigos que o enuncian.**
- 3.2-Traballamos coa prensa escrita.**
- 3.3- Traballamos con textos.**
- 3.4-Razons a favor e en contra.**
- 3.5-Opinión da Igrexa.**
- 3.6-Traballamos co cine.**

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Adquirir un panorama das claves fundamentais da vida das que, en grande medida, depende a felicidade individual e a relación cos demais, desde a perspectiva da vida coma un agasallo persoal que ninguén nos pode arrebatarnos.
- Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá nese proxecto.
- Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertentes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro cos demais e co mundo.
- Analizar posibles erros na orientación da vida da persoa que pode provocar nela danos, moitas veces irreversibles.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- As necesidades da persoa e o camiño da liberdade.
- A escala de valores e a felicidade persoal, desde o respecto os demais.
- Ter un proxecto de vida.
- O perdón no proxecto de vida de Xesús e no proxecto de vida cristián.
- A persoa como ser aberto á trascendencia.

***PROCEDIMENTAIS**

- Analizar,comparar e valorar as diversas concepcions éticas que predominan na sociedade actual com respecto á pena de morte.
- Seleccionar e organizar información sobre feitos e conductas relacionados con esta problemática ético-social.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética persoal e social como camiño de realización persoal e de convivencia social pacífica.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Elaborar un esquema comprensivo básico do funcionamento do acto moral e, polo tanto, da dimensión moral dos nosos actos e da nosa existencia.

2-Analizar como inflúe a fe cristiá na dimensión da existencia humana e do respecto á vida.

3-Establecer, a partir da vida de Xesús, os valores fundamentais da moral cristiá respecto a este tema.

4-Detectar cómo o sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Dios, na persoa de Xesucristo, deu sentido á vida das persoas.

5-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático, confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación en valores.
- Educación moral e cívica.
- Educación para a saúde.
- Educación para a diversidade.
- Educación para a xustiza.

UNIDADE 4

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

-DEREITO Á VIDA: Ó ABORTO.

4.1-Artigos que o enuncian.

4.2-Traballamos coa prensa escrita.

4.3- Traballamos con textos.

4.4-Razons a favor e en contra.

4.5-Opinión da Igrexa.

4.6-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

-Adquirir un panorama das claves fundamentais da vida das que, en grande medida, depende a felicidade individual e a relación cos demais, desde a perspectiva da vida coma un agasallo persoal que ninguén nos pode arrebatarse.

-Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá nese proxecto.

-Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertentes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro físico cos demais e co mundo.

-Analizar posibles erros na orientación da vida da persoa que pode provocar nela danos, moitas veces irreversibles e irreparables.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

-A sexualidade como elemento constitutivo da persoa e manifestación de amor entre o home e a muller. Necesidade de integrar a sexualidade no proxecto de vida.

-Toma de conciencia dos propios criterios e xeitos de pensar e de comportarse. Valor da sexualidade e da súa integración na persoa humana en relación ó amor.

-A persoa coma ser individual único e valioso, fronte á concepción que a cosifica.

***PROCEDIMENTAIS**

-Analizar, comparar e valorar as diversas concepcións éticas que predominaron nas antigas sociedades, e as que se sosteñen na sociedade actual con respecto ó aborto.

-Seleccionar e organizar información sobre feitos e condutas relacionados con esta problemática ético-social.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética persoal e social como camiño de realización tanto persoal coma de convivencia social pacífica, sen perder nunca a propia identidade fronte as modas.
- Valor, crítica e razoamento da expresión “a sociedade do todo vale”.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

- 1-Detectar cómo o sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Dios, na persoa de Xesucristo, deu sentido á vida das persoas.
- 2-Tomar conciencia da dimensión sexual da vida humana e comprender a visión cristiá sobre a mesma.
- 3-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático, confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.
- 4-Coñecer as leis que regulan este tema no noso país.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación moral e cívica.
- Educación para a saúde
- Educación en valores.
- Educación para a diversidade.
- Educación do consumidor.
- Educación para a convivencia e a tolerancia.
- Educación para a xustiza.

UNIDADE 5

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

O XENOMA HUMANO E A CLONACIÓN

- 5.1-Artigos que o enuncian.
- 5.2-Traballamos coa prensa escrita.
- 5.3- Traballamos con textos.
- 5.4-Razons a favor e en contra.
- 5.5-Opinión da Igrexa.
- 5.6-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Adquirir un panorama das claves fundamentais da vida das que, en grande medida, depende a felicidade individual e a relación cos demais, desde a perspectiva da vida coma un agasallo persoal que ninguén nos pode arrebatarnos.
- Captar a importancia do “proxecto persoal de vida” como instrumento para encauzar a propia vida e comprender as implicacións da proposta cristiá neste proxecto.
- Elaborar unha axeitada comprensión do que significa “ser persoa” a partir das dúas vertentes fundamentais da experiencia humana: a interioridade e o encontro físico cos demais e co mundo.
- Analizar e comprender o feito de que somos seres valiosos, únicos e irrepitibles no senso de persoa integral física, mental e espiritualmente.
- Coñecer e analizar os diferentes intentos de xogar a ser deuses ca manipulación física das persoas ó longo da Historia, así coma os intereses polo que se tentaron ou se levaron a cabo esas manipulacións.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- A persoa ser único físico e trascendente cun proxecto de vida persoal.
- Toma de conciencia dos propios criterios e xeitos de pensar e de comportarse fronte a este tema.
- A persoa individual e integral fronte á concepción que a cosifica.

***PROCEDIMENTAIS**

- Analizar, comparar e valorar as diversas concepcións éticas que predominaron nas antigas sociedades, e as que se sosteñen na sociedade actual con respecto á manipulación xenética.
- Seleccionar e organizar información sobre feitos e condutas relacionados con esta polémica ético-social.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética persoal e social como camiño de realización tanto persoal coma de convivencia social pacífica, sen perder nunca a propia identidade fronte as modas.
- Valor, crítica e razoamento das diferentes concepcións de persoa ó longo da Historia.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

- 1-Detectar cómo o sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Dios, na persoa de Xesucristo, deu sentido e valor á vida das persoas.
- 2-Tomar conciencia da dimensión cristiá de “persoa” e da “vida humana” e comprender a visión cristiá sobre a mesma.
- 3-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático, confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.
- 4-Coñecer as leis que regulan este tema no noso país.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

- Educación moral e cívica.
- Educación para a saúde
- Educación en valores.
- Educación para a diversidade.
- Educación do consumidor.
- Educación para a convivencia e a tolerancia.
- Educación para a xustiza.

UNIDADE 6

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

DEREITO A SEGURIDADE E INTEGRIDADE FÍSICA

- 6.1-Artigos que o enuncian.
- 6.2-Traballamos coa prensa escrita.
- 6.3- Traballamos con textos.
- 6.4-Razons a favor e en contra.
- 6.5-Opinión da Igrexa.
- 6.6-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- Concepto de Paz e de convivencia pacífica entre as persoas e os pobos.
- Concepto de Tolerancia.

-Toma de conciencia dos propios criterios e xeitos de pensar e de comportarse fronte a este tema.

-A orixe do Día da Paz.

***PROCEDIMENTAIS**

-Descubrir a fundamentación humana e evanxélica da construción da paz.

-Investigar e analizar as diferentes manifestacións da violencia ó longo da Historia:a excravitude,os diferentes conflitos bélicos,a violencia de xénero,a explotación infantil,etc.

-Analizar,comparar e valorar as diversas concepcions éticas que predominaron nas antigas sociedades,e as que se sosteñen na sociedade actual con respecto á manipulación xenética.

-Seleccionar e organizar información sobre feitos e conductas relacionados con esta polémica ético-social.

***ACTITUDINAIS**

-Valor dunha ética persoal e social como camiño de realización tanto persoal coma de convivencia social pacífica.

-Valor, razoamento e visión crítica dos diferentes tipos de violencia contra as persoas na nosa sociedade,sexa individual ou colectiva.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

-Analizar diferentes situacións conflictivas,vendo contra que dereitos fundamentais da persona atenta.

-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático,confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación moral e cívica.

-Educación para a saúde

-Educación para a diversidade.

-Educación para a Paz.

-Educación do consumidor.

-Educación para a tolerancia.

- Educación en valores.

-Educación para a igualdade.

-Educación para a xustiza.

-Educación para a tolerancia

UNIDADE 7

-DESENVOLVEMENTO DOS PRINCIPALES DEREITOS CIVILES DE PRIMEIRA XERACIÓN:

DEREITO A IGUALDADE: Home/muller, Norte/Sur...etc.

- 7.1-Artigos que o enuncian.
- 7.2-Traballamos coa prensa escrita.
- 7.3- Traballamos con textos.
- 7.4-Razons a favor e en contra.
- 7.5-Opinión da Igrexa.
- 7.6-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- Fundamentación humana e evanxélica da igualdade entre as persoas e os pobos.
- Concepto de Paz e de convivencia pacífica entre as persoas e os pobos.
- Concepto de Tolerancia.
- A violencia de Xénero na nosa sociedade.
- Toma de conciencia dos propios criterios e xeitos de pensar e de comportarse fronte a este tema.

***PROCEDIMENTAIS**

- Descubrir a fundamentación humana e evanxélica da igualdade persoal.
- Investigar e analizar as diferentes manifestacións das desigualdades ó longo da Historia:a exravitude,as diferencias Norte/Sur,a violencia de xénero ,etc.
- Analizar,comparar e valorar as diversas concepcions éticas que predominaron na sociedade actual con respecto a este tema.
- Seleccionar e organizar información sobre feitos e conductas relacionados con esta polémica ético-social.

***ACTITUDINAIS**

- Valor dunha ética persoal e social como camiño de axuda á consecución da igualdade mundial.

-Valor, razoamento e visión crítica dos diferentes tipos de desigualdades na nosa sociedade, sexa individual ou colectiva, e os xeitos para acabar con elas.

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Analizar diferentes situacións de desigualdade, vendo contra que dereitos fundamentais da persoa atenta.

2-Tomar conciencia, mediante a observación da realidade e o uso dos medios de comunicación, do inxusto orden social imperante hoxe na sociedade e valoralo á luz dos criterios morais cristiáns, para desde plantexamentos de fe, comprometerse na mellora das estruturas sociais.

3-Participar en debates sobre temas relacionados co tratado neste bloque temático, confrontando as opinións propias coas de outros e cos principios da relixión e da moral católica.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación moral e cívica.

-Educación para a saúde

-Educación para a diversidade.

-Educación para a Paz.

-Educación do consumidor.

-Educación para a tolerancia.

- Educación en valores.

-Educación para a xustiza.

-Educación para a tolerancia

- Educación para a igualdade de oportunidades entre os sexos, os cidadáns das diferentes partes do mundo, etc.

-Educación medioambiental.

UNIDADE 8

O CAMIÑO DE SANTIAGO E A CATEDRAL DE SANTIAGO.

8.1-Artigos que o enuncian.

8.2-Traballamos coa prensa escrita.

8.3- Traballamos con textos.

8.4-Razons a favor e en contra.

8.5-Opinión da Igrexa.

8.6-Traballamos co cine.

***OBXECTIVOS XERAIS**

- Coñecer as composicións artísticas de contido cristiá máis significativas da cultura de occidente e da nosa cultura máis próxima e desenvolver a sensibilidade artística e relixiosa ante a contemplación e o estudo de obras de arte de contido relixioso relacionadas co Camiño de Santiago.
- Saber interpretar os diferentes xeitos que ten a arte de presentar o relixioso, e descubrir a mensaxe relixiosa no arte ó longo dos diferentes Camiños de Santiago.
- Valorar a importancia que a arte cristiá tivo na formación do patrimonio cultural da humanidade en xeral, e no noso país en particular.
- Comprender a importancia que tiveron os distintos Camiños de Santiago para a expansión do cristianismo por occidente.

***CONTIDOS**

***CONCEPTUAIS**

- O persoeiro principal do Camiño: Santiago o Maior.
- Expresións artísticas con marcado sentido relixioso.
- Os diferentes persoaxes que circulaban polo Camiño.
- Senso de: peregrino, peregrinación, Ano Santo e Ano Xubilar.
- As artes plásticas e o sentido trascendente da vida ó longo do camiño:
 - O sentido trascendente da vida na literatura do Camiño.
 - O sentido trascendente da vida na música do Camiño.
 - O sentido trascendente da vida na escultura e arquitectura do Camiño, centrándonos na Catedral de Santiago de Compostela.
- A concepción que os artistas dos diferentes momentos da historia tiveron sobre Santiago Apóstol e sobre a cidade de Santiago de Compostela, e como plasmaron esa imaxe nas súas obras.
- María e o Camiño de Santiago.

***PROCEDIMENTAIS**

- Obter información e seleccionar obras de arte que permitan facer unha análise do sentido relixioso da peregrinación na arte.
- Analizar obras de arte para apreciar nelas o sentido trascendente da vida.
- Construír un esquema básico dos principais camiños a Santiago e a súa repercusión para a historia e para as crenzas cristiás.

***ACTITUDINAIS**

- Suscitar interese pola arte e polo sentido relixioso que contén.

-Valor da arte como medio para expresar a dimensión espiritual da persoa e do seu senso de peregrinación..

***CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

1-Detectar, mediante a análise e a contemplación de obras artísticas, a dimensión espiritual da arte do Camiño.

2-Explicar as relacións que se deron ó longo da historia entre as expresións artísticas e a relixión cristiá.

3- Situar no tempo os diferentes persoaxes protagonistas da orixe e continuidade do Camiño de Santiago.

4- Situar no tempo as diferentes obras artísticas do Camiño e analizar como nesa época a arte influíu no relixioso, e o relixioso influíu no arte.

5-Identificar qué características de Xesús, de María e de Santiago o Maior, plasmaron os artistas de tódos os tempos nas diferentes expresións artísticas sobre as súas persoas ó longo do Camiño.

6-Analise dos diferentes pasaxes bíblicos que falan de Santiago o Maior e dos seus feitos.

***TEMAS TRANSVERSAIS**

-Educación artística.

-Educación moral e cívica.

-Educación para a saúde

-Educación para a diversidade.

-Educación para a Paz.

-Educación do consumidor.

-Educación para a tolerancia.

-Educación para a convivencia e a tolerancia.

- Educación en valores.

-Educación medioambiental.

-Educación vial.

-Educación musical.

7.4.CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2º BACHARELATO

- 1) Describir as grandes respostas que se deron á cuestións sobre a liberdade e os Dereitos Humanos ó longo da Historia e saber recoñecer esos diferentes tipos de resposta nalgunhas conductas actuais.
- 2) Coñecer o Sentido de liberdade que propuxeron algúns dos pensadores máis representativos dos séculos XIX e XX.
- 3) Situar o fenómeno relixioso como un dos elementos específicos da resposta á cuestións como:a xustiza,a liberdade,a defensa da vida,a igualdade,etc.
- 4) Captar a especificidade da relixión cristiá no contexto das demais relixións e comprender a estrutura propia da fe cristiá e as súas consecuencias na vida das persoas que a aceptan.
- 5) Detectar cómo o Sentido da vida leva a moitas persoas a preguntarse polo misterio da vida e a comprender que Deus,na persoa de Xesucristo,deu sentido á vida das persoas.
- 6) Describir a realidade social,política e económica do entorno,mediante a observación e o análise da realidade,e detectar os problemas que plantexa respecto os dereitos humás fundamentais, para valoralos desde os principios fundamentais da Doctrina Social da Igrexa.
- 7) Tomar conciencia,mediante a observación da realidade e o uso dos medios de comunicación,do inxusto orde social imperante hoxe na sociedade ,e valoralo á luz dos criterios morais cristiáns para,desde plantexamentos de fe,comprometerse na mellora das estruturas sociais.
- 8) Participar en debates sobre temas de actualidade relacionados coas realidades económicas,sociais e políticas,confrontando as opinións persoais coas de outras persoas e esencialmente,cos evanxeos e documentos da Igrexa.
- 9) Facer un esquema comprensivo básico do funcionamento do acto moral e,por tanto,da dimensión moral da nosa existencia.

- 10) Analizar como inflúe a fe cristiá na dimensión da existencia humana.
- 11) Establecer, a partir da vida de Xesús, os valores fundamentais da moral cristiá.
- 12) Tomar conciencia da dimensión sexual da vida humana e comprender a visión cristiá sobre a mesma.
- 13) Explicar as relacións que se diron ó longo da historia entre a arte e a relixión cristiá no Camiño de Santiago.
- 14) Situar no tempo as diferentes obras artísticas relacionadas cas peregrinaxes e analizar cómo influíu esa época nunha determinada concepción posterior do relixioso.
- 15) Detectar, mediante a contemplación de obras de arte e a análise de textos sobre as mesmas, a expresión do sentido relixioso presente no Camiño.
- 16) Identificar que características de María, de Xesús e de Santiago o Maior plasmaron os artistas de todos os tempos nas diferentes expresións artísticas sobre as súas persoas.
- 17) Describir, mediante a análise de obras de arte, os diferentes pasaxes bíblicos da vida de Santiago Apóstol.

8. ANEXO

8.1- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Se ben hai previstas unhas actividades extraescolares enfocadas

a)-ó primeiro ciclo de secundaria:

-Visita ó Museo de Pontevedra para que os alumnos/as poidan aplicar “in situ” os coñecementos adquiridos sobre os obxectos de culto, pintura e escultura de carácter relixioso.

-A participación en Talleres de Comercio Xusto na Tenda de Productos de Comercio Xusto de Pontevedra.

b)-ó bacharelato:

-Visita a edificios relixiosos da cidade de Pontevedra (A igrexa da Peregrina, a basílica de Sta. María...), para aplicar os coñecementos que os alumnos/as adquiriron sobre simboloxía relixiosa no eido da arte sacra..

-Visita a Santiago de Compostela , para coñecer máis de cerca o mundo da peregrinaxe (principais portas de entrada dos peregrinos á cidade, costumes dos romeiros, puntos de acollida e asilo ...), facendo un percorrido guiado polo interior e os tellados da Catedral,visitando tamén o Museo das peregrinacións e o de Terra Santa.

Desde o **Departamento non se descartan outras posibles saídas ou participacions noutros programas que xurdan o longo do curso e redunden nun beneficio para os nosos alumnos/as,** como a colaboración con ONXS (Mans Unidas, Solidariedade Internacional...) coas que levamos facendo un fructífero traballo conxunto desde hai varios anos, **ou a colaboración , participación , implicación persoal e total dispoñibilidade nas actividades propostas polo Centro:** saídas, conferencias, obras de teatro, festivais musicáis, cursiños, obradoiros e demais proxectos do Centro.

8.2- INTERDISCIPLINARIDADE E APLICACIÓN DOS TEMAS TRANSVERSAIS

Relación cos contidos comúns / transversais

O presente documento mostra integrados os contidos comúns-transversais nos obxectivos, nas competencias específicas, nos diferentes bloques de contido e nos criterios de avaliación. Deste xeito, entendemos que o fomento da lectura, o impulso á expresión oral e escrita, as tecnoloxías da información e a comunicación e a educación en valores, son obxectos de ensino-aprendizaxe a cuxo impulso deberemos contribuír.

Constitúen exemplos diso os seguintes:

- Utilización das novas tecnoloxías para o tratamento da información.
- Interese pola lectura de todo tipo de publicacións que acheguen á realidade global na que vivimos.
- Estimulación do gusto pola lectura, a reflexión e o comentario de textos literarios e eclesiásticos de diferentes épocas, posicionamentos e autores.
- Actitude de procura de canles comunicativas, creativas e persoais.
- Respecto polas normas básicas que significan o feito relixioso.
- Valoración da relixión como elemento sociocultural e como vehículo de transmisión e creación cultural.
- Valoración crítica das mensaxes que transmiten os medios de comunicación social e a publicidade, mostrando especial sensibilidade cara aos que supoñen unha discriminación social, sexual, racial etc., e cara a aqueles que destacan o importante papel que a relixión xoga nas sociedades e na cultura.
- Sensibilidade estética ante as producións artísticas, propias e alleas, arredor do tema relixioso, valorando os elementos creativos e innovadores.

En canto a **INTERDISCIPLINARIEDADE**, destacar que a nosa área garda relación coas áreas de :

- Linguas (ampliación de vocabulario con palabras e expresións en latín, hebreo,grego,castelán,galego..., uso da linguaxe verbal e non verbal...).
- Ciencias Naturais e Sociais (Climas,vexetación, orografía,mapas,culturas, etc, principalmente da zona de Israel...).
- Historia da Arte e arqueoloxía: (Diferentes estilos e obras pictóricas , edificacións relixiosas das diferentes relixións do mundo, principais xacementos arqueolóxicos e achádegos nos territorios pólos que anduvo Xesús, e a súa importancia para a cultura occidental...).
- Filosofía: (Percorrido por distintos filósofos atéos e cristianos,concepto de liberdade, moral,...etc)
- Música: (Composicións musicais do ámbito relixioso: canto gregoriano, villancicos, himnos...así coma música moderna...
- Matemáticas e Xeometría:(Diferentes formas xeométricas que compoñen as edificacións cristianas: cúpulas, arcos...etc, así comao as distintas medicións e proporcións utilizadas polos maestros canteiros para levantar unha catedral, etc.).
- Debuxo:(utizado nas clases coma un medio de expresión do alumnado tanto a nivel persoal, como de grupo ,facendo muráis, adornos para a clase, fichas...etc).

-Educación Física:(no movemento espacial pola aula, nos diferentes tipos de agrupamentos, nas actividades de presentación o inicio de curso, xogos nalgunha actividade...)...

Durante as clases de Relixión os **TEMAS TRANSVERSÁIS** , detallados por cursos e unidades didácticas, están sempre presentes, se ben hai sesións específicas coincidindo con datas conmemorativas coma por exemplo :o Día da Paz.

Hai que destacar o especial interese que se pon desde este departamento na educación para a Igualdade.

Ó longo do curso tentaremos levar a cabo un traballo interdisciplinar que lle faga ver ó alumno/a que as diferentes materias non son compartimentos separados, así como tamén tentaremos educalos/as incidindo nos temas transversáis que van de seguido, e que se tratarán con máis ou menos fondura según o curso e a materia que se de en cada momento :

- Educación moral e cívica.
- Educación para a paz e a convivencia.
- Educación para a diversidade.
- Educación do consumidor.
- Educación para a saúde.
- Educación medioambiental.
- Educación sexual.
- Educación vial.
- Educación para a igualdade.
- Educación para a xustiza.
- Educación para a tolerancia.
- Educación musical.
- Educación artística...

8.3- ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN E COLABORACIÓN Ó PROXECTO LECTOR DO CENTRO DESDE O DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA:

Na nosa materia, a lectura, escritura e comprensión é unha práctica habitual, refozada a través das seguintes actividades:

1-Uso de textos:

-Libro de texto da asignatura.

-A Biblia.

-Narracións de autores coñecidos da Literatura Universal.

-Narracións feitas polos propios alumnos e alumnas.

-Prensa diaria.

-Relatos biográficos: Gandhi, Teresa de Calcuta, Nelson Mandela...etc.

2-Solucións de crucigramas, sopas de leras, acrósticos...

3-Xogo do Trivial ou do Pasapalabra sobre conceptos relixiosos.

4-Traballo con cancións: música, letra, significados...

5-Teatro: facendo dos textos un motivo de participación e integración de todo o alumnado na aula.

6-Confección de guións para facer: cortos, montaxes de diapositivas, presentacións en Power Point...

7-Traballo posterior á visualización dunha película.

8-Traballo sobre : anuncios gráficos, publicidade escrita ou recollida dos medios de comunicación (radio, televisión, Internet,...).

A finalidade de todas estas actividades é:

-Mellorar a rapidez lectora.

-Mellorar a entonación.

-Mellorar a comprensión dos textos.

- Reducir as faltas de ortografía.
- Estimular e favorecer a curiosidade e a imaxinación.
- Favorecer as relacións persoais.
- Fomentar a capacidade crítica...

intentando motivar, para que a lectura non sexa só algo puntual e exclusivo da clase , senon que se convirta nalgo habitual, de xeito, que non só lean máis, senon que disfruten coa lectura para que esta se convirta nun hábito cotián.

8.4- ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN E COLABORACIÓN Ó PLAN TIC DO CENTRO DESDE O DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA:

- A materia de Relixión católica contribúe á adquisición da *competencia do tratamento da información e competencia dixital* xa que promove que os alumnos saiban buscar, obter, procesar e comunicar a información e transformala en coñecemento. Saber acceder á información utilizando técnicas e estratexias diversas e dominar o uso das ferramentas das TICs como apoio de traballo constitúen tamén competencias importantes fomentadas por esta materia.

Desde a nosa materia contribuímos ó desenvolvemento do Plan TIC, co uso cotiá das novas tecnoloxías para acadar datos, intercambialos, para facer montaxes de Power Points, etc., mediante:

- a consulta de páxinas web relacionadas co noso currículo.
- o traballo coa pizarra dixital.
- a elaboración de Power Points.
- a elaboración e transmisión de documentos.
- a participación na aportación de datos para a elaboración do blog e da revista “Xuncos” do noso Centro.

8.5-DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS:

Nunha sociedade na que os coñecementos se atopan nunha permanente transformación, é a nosa obriga darlle o noso alumnado os mecanismos necesarios que lles permitan ter a suficiente capacidade crítica para poder elixir entre todas as ofertas que reciben do seu entorno, integrándose na sociedade na que viven, pero de xeito que poidan colaborar persoalmente nunha transformación positiva da mesma.

O carácter integrador da materia de relixión católica, fai que a súa aprendizaxe contribua a adquisición de varias competencias básicas , que tratamos de desenvolver ó longo deste curso:

-Competencia en Comunicación Lingüística: uso da linguaxe coma medio de comunicación oral e escrita, coma xeito de regulación e expresión de conductas e emocións.

Mediante as nosas propostas de traballo e actividades pretendemos fomentar a capacidade de escoita, a conversación consciente e a comunicación respetuosa entre o noso alumnado, así como facilitarlles a verbalización de conceptos, a explicación de ideas, a redacción dun escrito e a exposición ordeada e clara dun argumento.

-Competencia no Coñecemento e na Interacción co mundo físico:

Xa que pretendemos que o noso alumnado fose capaz de interpretar o que sucedía ó seu redor, predecindo as súas consecuencias, así como a percibir positivamente o espazo físico no que desenvolve a súa vida e a importancia do uso responsable dos recursos naturais.

-Competencia do Tratamento da Información e competencia Dixital:

Promovemos que o alumnado soupese buscar, obter, procesar e comunicar a información atopada, transformandoa en coñecemento, servíndose para elo de diversas técnicas, estratexias e o uso das ferramentas das Tics como apoio e instrumento de traballo.

-Competencia social e cidadá: Tentamos que o alumnado coñecese mellor o seu pasado histórico, a súa realidade social actual, e os problemas derivados de cada unha das épocas, para que sexan capaces de comprender mellor o mundo en que viven , e poidan así saber vivir mellor en sociedade, exercendo a súa cidadanía de xeito democrático. Para lograr isto tentamos que sexan capaces de poñerse no lugar da outra persoa para saber aceptar as diferenzas, sendo tolerantes e respetuosos cós valores, as crenzas, as culturas e a historia persoal e colectiva dos demais, sabendo convivir comprometéndose cós valores universalmente aceptados coma tales.

-Competencia Cultural e Artística: O longo do curso tratamos de promover o aprecio, a comprensión e a valoración crítica das diferentes manifestacións culturais e artísticas, tentando que o mundo da cultura e da arte non lles quede como algo lonxe e descoñecido, senon que aprendan a disfrutalo e a velo como un enriquecemento persoal.

-Competencia para Aprender a Aprender: Tentamos darlles pautas e técnicas para que o noso alumnado fose capaz de iniciar e continuar unha aprendizaxe de xeito autónomo, sabendo desenvolverse ante as incertidumes, admitindo a diversidade de respostas posibles ante un mesmo problema. Tratamos de que se decataran do que saben, que moitas veces é máis do que pensan, así coma de todo o que lles queda por aprender.

-Competencia da Autonomía e Iniciativa persoal: Durante este curso promovemos que o noso alumnado soubera elixir con criterio propio, facéndose responsables das propias opcións, e adquirindo a capacidade necesaria para se enfrontar con serenidade os problemas que lles foron xurdindo. Ademais desde a nosa materia de Relixión Católica tentamos que os nosos alumnos e alumnas acadaran valores coma: a dignidade, liberdade, a mellora da súa autoestima, a seguridade en si mesmos, e que fosen capaces de transformar as súas ideas positivas en actos.

Tamen fomentamos o clima necesario para que cada un e cada unha cultivase cualidades como: autonomía, perseverancia, responsabilidade, autocrítica, iniciativa, creatividade, ademais de habilidades sociais como o respecto polas ideas dos demais, a capacidade de diálogo e o traballo cooperativo.

Por último, os contidos da nosa materia de Relixión trata de recalcar a importancia de que os alumnos e alumnas teñan plena confianza en si mesmos, espírito de superación, que sexan capaces de asumir riscos, de ter un espírito emprendedor e unha san ambición persoal e profesional.

Que non se limiten a esperar que llo den todo feito.

8.6- AVALIACIÓN

A)-OBXECTOS DE AVALIACIÓN:

-Nos como profesorado, os alumnos/as, e o proceso de ensino-aprendizaxe.

-Facemos dous tipos de avaliación:

1^a)-A nosa avaliación coma profesorado:

-Desde o noso punto de vista: Como discurreu o curso, como foi a nosa actitude na aula, a nosa forma de explicar e avaliar...

-Desde o punto de vista dos alumnos: pasándolles unha enquisa na que teñen que avaliar a nosa labor coma docentes.

2^a)-A avaliación do alumnado:

Con respecto á avaliación do alumnado deste Departamento terase en conta o xa explicitado anteriormente para cada etapa e nivel:

- os obxectivos acadados en cada unidade traballada
- os contidos asimilados
- os procedementos utilizados
- as actitudes

de cada alumno e alumna.

Vendose concretado todo esto en:

1-O mantemento dunha libreta ordeada e ó día, así coma dun libro ben coidado.

2-Entrega de traballos feitos con rigurosidade e limpeza.

3-As notas acadadas nas distintas probas de avaliación.

4-A actitude persoal:

- na aula ,de interese, participación,colaboración e respecto coas ideas e as propostas dos demais, tanto no traballo individual como o feito en equipo.

-no Centro, de respecto cara a :

-sí mesmo/a

-ós demais

-ós materiáis, mobiliarios e dependencias.

Polo tanto, a nota final da avaliación virá determinada pola suma das calificacións acadadas nos catro apartados anteriores.

B)-MODOS DE AVALIACIÓN:

Levaranse a cabo varios modos de avaliación:

Normativa: con respecto a normas estandarizadas, comparando os resultados de cada alumno/a cos dun test,exame,etc, que certifica o nivel que cada un acadou.

Criterial:Comparando os resultados acadados por cada alumno/a cos conseguidos por eles mesmos noutras probas, co fin de valorar o seu progreso cara o obxectivo proposto.

E todo esto tendo en conta sempre as características individuais de cada membro do alumnado.

C)-MOMENTOS DE AVALIACIÓN:

Lévase a cabo unha **avaluación continua**, dividida en:

-Avaliación inicial: que permite ver os coñecementos, as capacidades,...previas de cada alumno/a.

Son datos importantes para determinar os obxectivos.

-Avaliación Formativa: levada a cabo durante o proceso de ensino.

Sirve para comparar a situación actual do alumno/a coa inicial e os obxectivos propostos.

-Sumativa ou final:A suma dos resultados acadados na formativa.

Sirve para ver o nivel do alumno/a e o eficaces que foron os elementos do proceso educativo

D)-INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Serán de dous tipos: **1-Subxectivos:** feitos polo profesor/a

Ex: rexistros e notas de clase

2-Obxectivos: Exames, traballos, probas

A hora de avaliar temos, por tanto, en conta tres cousas, divididas en:

-Avaliación subxectiva:

-Datos do comportamento persoal e a actitude cara os demais compañeiros/as, profesorado, e demais persoal do Centro, que cada profesor vai recollendo no seu caderno de notas.

-Avaliación obxectiva:

-Os exercicios diarios na aula, tanto individuais (libreta...), coma colectivos(traballos en grupo, muráis,...).

-Os exames de avaliación.

E)-CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

Son os que aparecen detallados para cada nivel nas seguintes páxinas deste documento:

-Criterios de Avaliación para 1º ESO.....Ver páx 47

-Criterios de Avaliación para 2º ESO.....Ver páx 99

-Criterios de Avaliación para 3º ESO.....Ver páx 130

-Criterios de Avaliación para 4º ESO.....Ver páx 182

-Criterios de Avaliación para 1º BACH.....Ver páx 202

-Criterios de Avaliación para 2º BACH.....Ver páx 225

F) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Este departamento terá en conta para acadar

a nota total final da avaliación os seguintes puntos:

- Nun 50% os coñecementos adquiridos.
- Nun 30% o comportamento e actitude persoal cara a si mesmo/a e cara ós demais.
- Nun 20% a libreta ordeada, o libro coidado, e o respecto polo material de traballo, así como polo mobiliario e as dependencias do Centro.

G)-ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN:

A avaliación levarase a cabo mediante diversas actividades:

Traballos durante a clase ou para a casa, individuáis ou en grupo, exames, exercicios sobre unha película visionada, sobre a visita ó museo ou a unha exposición, etc...

H)-PROCEDEMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL (Na ESO).

Para o desenvolvemento da avaliación inicial na nosa materia, dentro da primeira quincena do curso, faremos unha proba, que pode consistir en:

- 1-Unha breve proba escrita consistente nun test ó redor de 30 preguntas cortas.
- 2-Unha batería de preguntas orais.
- 3-Ou un exercicio consistente en solucionar un crucigrama temático.

Probas que abranguen todas elas coñecementos pertinentes os cursos precedentes.

I)-PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR OS COÑECEMENTOS PREVIOS (BAC art.3.7 Ord. 24/06/2008).

Para o desenvolvemento da avaliación inicial na nosa materia, dentro da primeira quincena do curso, faremos unha proba, que pode consistir en:

- 1-Unha breve proba escrita consistente nun test ó redor de 30 preguntas cortas.
- 2-Unha batería de preguntas orais.
- 3-Ou un exercicio consistente en solucionar un crucigrama temático.

Probas que abranguen todas as coñecementos pertinentes os cursos precedentes.

L)-ACTIVIDADES DE RECUPERACIÓN:

Si se trata dun alumno/a integrado no ano que lle corresponde, levarase a cabo un reforzo da materia durante as clases, cunha atención personalizada.

Si se trata dun alumno/a que está nun curso pero ten a materia pendente doutro curso acordarase con el/ela o mellor xeito para recuperala, mediante exame ou un traballo, tras poñer no seu coñecemento os contidos do que será obxecto de proba .

M)-CRITERIOS PARA SUPERAR AS MATERIAS PENDENTES:

- Si se trata dunha avaliación durante o curso superarase o aprobar a seguinte, dado o carácter de avaliación continua.
- Si se trata dun curso anterior pendente, falarase co alumno/a e despois de facilitarlle os contidos que deberá dominar, acordarase con él ou ela o momento no que fará a

recuperación, mediante un exame (que pode ser por avaliacións ou con un único exame o fin do curso), ou mediante a presentación dun traballo o fin de curso.

N)- PROCEDEMENTO PARA A CUALIFICACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES OU DA NOTA FINAL DO CURSO SE HAI ALUMNADO QUE ASISTE A PROGRAMAS DE REFORZO CON ATRIBUCIÓN HORARIA (Na ESO).

Na área de relixión católica non hai actualmente alumnado nestas circunstancias.

No caso de habelo noutro curso académico, faranse constar os procedementos necesarios e correspondentes.

Ñ)- PLANS DE TRABALLO PARA SUPERAR AS MATERIAS PENDENTES.

- Entrevista co alumno/a.
- Sumintraselle os contidos que debe dominar para o exame ou a temática que deberá desenvolver para presentar un traballo de recuperación a fin do curso según o nivel que deba superar .

O)-PROGRAMAS ESPECÍFICOS PERSONALIZADOS PARA O ALUMNADO REPETIDOR (Na ESO).

Desde este departamento consideramos que o alumnado repetidor parte nas mesmas condicións que o resto dos seus compañeiros e compañeiras de aula, pólo cal os contidos son os mesmos para todos, sin facer ningunha distinción, xá que as actividades a realizar cada ano varían; salvo nos casos de repetidores con N.E.E. necesidades específicas de aprendizaxe, que serán

atendidos según o que se contemplan no apartado de Atención á Diversidade ,situado no apartado 8.8 ,páxina 253 desta programación.

P)-REFORZOS PARA LOGRAR A RECUPERACIÓN.

- Estes reforzos faranse dentro da aula mediante a atención especializada e traballos individualizados según cada caso.
- Tamén poderán darse fora da aula con algún traballo concreto para facer na casa.

8.7-CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES.

- Son os que aparecen detallados en cada Unidade, salvo que se teña que facer unha adaptación,na que estos se verían claramente reducidos de xeito individualizado.

8.8-ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

Desde este departamento aplícanse as pertinentes medidas de **atención a diversidade** , especialmente co alumnado que necesita apoio ou reforzo educativo, e co alumnado extranxeiro que chega ó Centro, procedentes principalmente de : Brasil, Uruguai, Venezuela,Arxentina,etc.

8.9-MATERIAL E RECURSOS DIDÁCTICOS.

Para o desenvolvemento da nosa labor docente, neste seminario contamos coa axuda para as nosas clases do seguinte material e recursos:

- material didáctico da Editorial SM-PPC, seleccionado e utilizado ó longo deste curso (libros de Texto “Relixión Católica.Proyecto Emaús” e material complementario),que

consideramos positivo e práctico para o noso alumnado.

- o material convencional das aulas
- os aportados polo Centro: vídeo, CD,ordenador...
- A Biblia.
- Varios Atlas das Relixións.
- Mapas.
- Textos do Concilio Vaticano II.
- Encíclicas.
- Bibliografía complementaria...
- materiais persoáis dos integrantes do departamento.

8.10-FORMAS DE AGRUPAMENTO:

-As **formas de agrupamento** variarán en función do contexto diario na aula: Grupo-clase, pequenos grupos (2 ou 3 persoas),individual, promovendo os agrupamentos mixtos para favorecer a **coeducación**.

-A **organización espacial** variará según a actividade a realizar e o momento, sendo principalmente unha organización frontal,en circunferencia ou semicircunferencia.

8.11-METODOLOXÍA DIDÁCTICA:

Facendo sempre fincapé no feito de que os nosos alumnos e alumnas son persoas individuáis, cunhas circunstancias vitáis diferentes en cada caso, e que na inmensa maioría dos casos determinan a súa actitude. Son persoas cunhas capacidades e unhas destrezas tamén diferentes, que afectan ó seu proceso de aprendizaxe.E ademáis moitos deles e delas chegan a nos cunha percepción errónea de si mesmos/as e unha escasez de autoestima, que determina o seu mundo das relacións persoáis.

Desde a nosa materia combinamos diferentes estratexias para intentar que as correccións que teñamos que facer sexan sempre positivas, así como o uso do reforzo positivo cando fan as cousas ben.

Tentamos tamén conseguir que os alumnos/as se sintan a gusto dentro da aula e teñan ganas e a seguridade suficiente para participar abertamente nela, para iso tentamos que as sesións sexan dinámicas e o máis motivantes posibles, utilizando para eso dinámicas coma por exemplo, os xogos de rol, ou a aplicación das novas tecnoloxías que tanto os/as atrae .

Tratarase tamén que o aprendizaxe non se limite o espacio da aula, senon que utilizaremos outras dependencias do interior do Centro (sala de video,sala de usos múltiples, pabellón), e mesmo espazos exteriores do recinto, (xardíns situados preto do noso Centro, e outros edificios coma museos,auditorios,teatro,etc), coa intención de que se den conta de que a aprendizaxe non é algo limitado ó interior dun aula, senón que no seu entorno cotiá están continuamente aprendendo.

8.12-TEMPORALIZACIÓN DE TEMAS POR NIVEL:

TEMAS	Primeiro Cuatrimestre	Segundo Cuatrimestre	Terceiro Cuatrimestre
1º ESO	Unidades 1,2,3,4	Unidades 5,6,7	Unidades 8,9,10
2º ESO	Unidades 1,2,3,4	Unidades 5,6,7	Unidades 8,9,10
3º ESO	Unidades 1,2,3,4	Unidades 5,6,7	Unidades 8,9,10
4º ESO	Unidades 1,2,3,4	Unidades 5,6,7	Unidades 8,9,10
1º BACH	Unidades 1,2	Unidade 3	Unidade 4
2º BACH	Unidades 1,2,3	Unidades 4,5,6	Unidades 7,8

**8.13. MEMBROS INTEGRANTES DESTE
DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL
CATÓLICA:**

Durante este curso 2011/2012 este Seminario de Relixión e Moral Católica do “ IES. A Xunqueira I ” de Pontevedra estará integrado pola profesora Elena María Ferro Dios que desenvolve o cargo de Xefa de Seminario, contando tamen coa colaboración do profesor Luís Seoane que forma parte do Seminario do “IES Luís Seoane” de Pontevedra e que completará unhas horas neste Centro de “A xunqueira I”.

A Xefa de Seminario

Elena María Ferro Dios

Pontevedra a 5 de Setembro do 2011